

Veelplegers in de gemeente Deventer

De werkzaamheid van de huidige werkwijze rondom veelplegers en de mogelijke toegevoegde waarde van de interventie wijkrechtspraak

Repeat offenders in Deventer: The effectiveness of the current working method and the possible added value of the intervention wijkrechtspraak (Community court)

In opdracht van: de gemeente Deventer – programma Veiligheid
Rijksuniversiteit Groningen

**rijksuniversiteit
groningen**

Naam	Latisha van Halen S5018587
Master	Sociologie Criminaliteit en Veiligheid Faculteit GMW, Rijksuniversiteit Groningen
Begeleider	Bert Bieleman
Referent	Jaap Nieuwenhuis
Datum	21 augustus 2025

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie, geschreven ter afronding van de master Sociologie, binnen de afstudeerrichting Criminaliteit en Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen. Deze scriptie heb ik mogen schrijven in opdracht van de gemeente Deventer, programma Veiligheid. Gedurende een deel van de scriptieperiode heb ik daarnaast stage mogen lopen bij dit programma, wat mij de kans gaf een beter beeld te krijgen van de werkzaamheden van de beleidsadviseurs.

Tijdens de gehele periode ben ik vanuit de gemeente Deventer begeleid door Romée Polman. Mijn grote dank gaat dan ook in de eerste plaats uit naar haar. Ik ben haar zeer dankbaar voor de tijd die zij voor mij heeft vrijgemaakt, haar begrip, en de waardevolle adviezen die zij mij heeft gegeven.

Ook wil ik het hele team van programma Veiligheid bedanken voor de warme ontvangst en de flexibiliteit die jullie gedurende deze periode hebben getoond. Door gezondheidsklachten, als gevolg van restverschijnselen van een hevige hersenschudding, kende deze periode helaas de nodige tegenslagen en liep het proces anders en langer dan gepland. Juist daarom waardeer ik het begrip en de steun die ik van jullie heb mogen ontvangen des te meer.

Mijn dank gaat tevens uit naar Bert Bieleman voor zijn betrokken en waardevolle begeleiding vanuit de Rijksuniversiteit Groningen. De feedbackmomenten hebben mij veel geleerd en geholpen om mijn onderzoek naar een hoger niveau te tillen. Ook wil ik referent Jaap Nieuwenhuis bedanken voor zijn tijd en waardevolle feedback op de scriptie.

Daarnaast ben ik alle respondenten die ik heb mogen interviewen zeer dankbaar voor hun bijdrage. De interviews waren vrij uitgebreid, en ik waardeer het enorm dat zij tijd voor mij hebben vrijgemaakt.

Tot slot wil ik mijn omgeving bedanken voor alle steun, het geduld en de hulp gedurende deze afstudeerperiode.

Ik wens u veel leesplezier.

Latisha van Halen

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1. Inleiding	6
1.1. Aanleiding	6
1.2 Relevantie	9
1.3. Probleemstelling.....	10
1.4. Definitie veelpleger	11
1.5. Leeswijzer	11
Hoofdstuk 2. De werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak.....	12
2.1. De werkwijze rondom veelplegers	12
2.2. De interventie wijkrechtspraak	15
Hoofdstuk 3. Theoretisch kader.....	18
3.1. De sociale controletheorie.....	18
3.2. Sociale bindingen en de werkwijze rondom veelplegers.....	22
3.3. Sociale bindingen en wijkrechtspraak	24
Hoofdstuk 4. Methode	25
4.1. Onderzoeksstrategie: de methode Realistische evaluatie	25
4.1.1. Causaliteit.....	26
4.1.2. Context.....	26
4.1.3. Mechanismen	27
4.1.4. Uitkomsten.....	27
4.1.5. CMO-configuraties	28
4.2. Methode van dataverzameling en dataverwerking	28
4.2.1. Literatuur- en documentenstudie	29
4.2.2. Semi-gestructureerde interviews.....	30
Hoofdstuk 5. Resultaten	33
5.1. Werkzaamheid van de lokale werkwijze rondom veelplegers.....	33
5.1.1. Recidive verminderen.....	34
5.1.2. Openbare orde en veiligheid	43
5.2. Werkzaamheid van de interventie wijkrechtspraak.....	46
5.2.1. Recidive verminderen.....	47

5.2.2. Leefbaarheid en veiligheid in de wijk vergroten	49
5.2.3. Het versterken van vertrouwen.....	51
5.3. Vergelijking van de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak	54
5.3.1. Doelstellingen	54
5.3.2. Vergelijkingselementen	54
5.3.3. Toegevoegde waarde van wijkrechtspraak.....	57
5.3.4. Ongewenste effecten.....	59
Hoofdstuk 6. Conclusie	61
6.1 Conclusie.....	61
6.1.1. Recidive onder veelplegers: beïnvloedende factoren	61
6.1.2. Doelstellingen van de huidige werkwijze van Deventer	62
6.1.3. Werkzame mechanismen binnen de werkwijze van Deventer	63
6.1.4. Werkzame mechanismen van de interventie wijkrechtspraak.....	65
6.1.5. Toegevoegde waarde van wijkrechtspraak voor de werkwijze van Deventer.....	67
6.1.6. Ongewenste effecten van wijkrechtspraak binnen de werkwijze van Deventer	68
6.1.7. Beleids Theorie van de werkwijze van Deventer en de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak	69
6.2. Reflectie	70
6.3. Aanbevelingen	73
Literatuurlijst	75
Bijlagen.....	90
Bijlage 1: Vragenlijsten	90
Bijlage 2: Informed consent	102
Bijlage 3: Uitgewerkt gespreksverslag	104
Bijlage 4: Schematisch overzicht van de vergelijkingselementen	115
Bijlage 5: Codeboek	116

Samenvatting

Veelplegers, mensen die herhaaldelijk strafbare feiten plegen en vaak kampen met multiproblematiek, vormen een hardnekkige uitdaging voor de gemeente Deventer. Zij zijn verantwoordelijk voor een onevenredig groot aandeel in lokale casuïstiek en veroorzaken overlast en criminaliteit. Na een korte gevangenisstraf keren zij vaak terug in dezelfde problematische leefomgeving, zonder dat hun onderliggende problemen, zoals verslaving, mentale gezondheidsklachten en schulden, zijn aangepakt. Hierdoor ontstaat een vicieuze cirkel van recidive en maatschappelijke ontwrichting. De samenwerking tussen het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein schiet tekort, waardoor veelplegers tussen wal en schip raken.

Deze scriptie richt zich op de onderzoeksvraag: *“Hoe ziet de beleidstheorie rondom de huidige werkwijze van veelplegers in de gemeente Deventer eruit en in hoeverre kan de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde zijn?”* Er is onderzocht hoe de huidige aanpak functioneert, welke mechanismen daarin werkzaam zijn, en waar ruimte is voor verbetering. Daarbij is gekeken of de interventie wijkrechtspraak, een laagdrempelige, mensgerichte vorm van rechtspraak waarin straf en hulpverlening worden gecombineerd, een waardevolle aanvulling kan zijn op de lokale werkwijze.

Op basis van een realistische evaluatie (Pawson & Tilley, 1997) is onderzocht hoe context, mechanismen en uitkomsten zich verhouden binnen beide werkwijzen. Dit gebeurde via een literatuurstudie en semi-gestructureerde interviews met professionals. In de literatuur vormde de rol van sociale bindingen bij recidive een belangrijk aandachtspunt (Hirschi, 1996; Sampson & Laub, 1997).

De resultaten laten zien dat de huidige werkwijze rondom veelplegers werkzame elementen bevat, zoals een persoonsgerichte aanpak en integrale samenwerking. In de praktijk ontbreekt echter regelmatig de continuïteit in begeleiding, capaciteit en aansluiting op passende zorg. Risicofactoren van veelplegers als een gebrek aan structuur, motivatie en vertrouwen in het systeem ondermijnen de werkzaamheid van de werkwijze.

Wijkrechtspraak biedt onder andere op die punten versterking. Door rechtspraak dicht bij de leefwereld van betrokkenen te brengen, neemt de betrokkenheid en bereidheid tot hulpverlening toe. De rechter vervult hierin een actieve en menselijke rol, met ruimte voor het verhaal van de verdachte. Voor veelplegers die vastlopen in reguliere systemen kan dit een keerpunt zijn, mits goed ingebed in de lokale context. Onder de juiste omstandigheden versterkt wijkrechtspraak de verbinding tussen de verschillende domeinen en draagt bij aan herstel en recidivevermindering.

De conclusie van de scriptie luidt als volgt: de huidige aanpak van veelplegers in Deventer kent sterke punten, zoals maatwerk en samenwerking tussen ketenpartners, maar schiet tekort in continuïteit, nazorg en aansluiting op passende zorg. Hierdoor blijft het risico op recidive en maatschappelijke onrust bestaan. Wijkrechtspraak kan hierin een mogelijke aanvulling vormen, met name door de vroegtijdige en mensgerichte benadering en de versterking van de samenwerking tussen het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein.

Aanbevolen wordt om rondom de huidige werkwijze planmatig en gericht te evalueren met de betrokken professionals om de werkzaamheid te optimaliseren. Daarnaast vraagt de mogelijke invoering van wijkrechtspraak om een kritische afweging van lokale randvoorwaarden, zoals draagvlak, capaciteit en geschiktheid van de doelgroep. Voor de gemeente Deventer behelst de aanbeveling niet een directe invoering van wijkrechtspraak, maar een zorgvuldige verdere verkenning van de haalbaarheid en voorwaarden, in nauwe afstemming met de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de lokale partners.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de samenleving bedraagt de groep mensen met multiproblematiek een klein deel van de samenleving, maar in de strafrechtketen heeft twee derde van de personen te maken met multiproblematiek (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019). Wanneer er geen oog is voor deze problematiek, zullen de recidivecijfers voor deze groep hoog blijven (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023d). Op het moment dat deze personen met multiproblematiek blijven recidiveren, worden zij geïdentificeerd als veelplegers. Deze groep veelplegers pleegt met name kleine vergrijpen, zoals diefstal of geweldsdelicten, die hen een korte straf opleveren. Hierdoor keren veelplegers relatief snel terug in de maatschappij, waarbij zij vaak terugkeren in dezelfde situatie waarin zij nog steeds kampen met de onderliggende (multi-)problematiek (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.; Biesma & Snippe, 2009; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2020; Ganpat et al., 2009; Martinelli et al., 2022; Blokland et al., 2005). In de gemeente Deventer zorgt de doelgroep veelplegers voor de meeste casuïstiek in vergelijking met andere doelgroepen waar zorg- en veiligheidsprofessionals bij betrokken zijn, zoals mensen met GGZ-problematiek (die geen criminele vergrijpen plegen) of risicojongeren.

Mensen met multiproblematiek, waaronder veelplegers, hebben het moeilijk in de huidige maatschappij die steeds complexer wordt. Mede door de transitie van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij wordt steeds meer zelfredzaamheid verwacht van burgers (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023a; Martinelli et al., 2022; Boumans et al., 2023). Echter, worden er sinds deze transitie al jarenlang structurele bezuinigingen doorgevoerd in de geestelijke gezondheidszorg. Door deze bezuinigingen en als gevolg van de coronapandemie zijn er op dit moment lange wachtlijsten voor de geestelijke gezondheidszorg. Ook zijn meerdere zorginstellingen gesloten en is er op veel plekken in de zorg een personeelstekort. Daarnaast worden veelplegers afgewezen voor hulpverlening omdat hun problematiek niet ‘past’ bij het huidige aanbod. Dit komt omdat zij op verschillende leefgebieden problemen ervaren en de aanpak hiervan vaak maatwerk vereist in plaats van standaardvoorzieningen. Daarbij wordt gesteld dat ook de wachtlijsten langer zijn voor veelplegers, omdat er minder personeel is dat gekwalificeerd is om te ondersteunen bij deze problematiek (MIND Onderzoek Naar Toegankelijkheid Ggz, 2023; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024; Van Der Meijs, 2023; “GGZ-patiënten Dreigen te Escaleren door Bezuinigingen - Joop - BNNVARA”, z.d.; Aarsen & Langeveld, 2023; Boumans et al., 2023; DPG Media Privacy Gate, z.d.). Omdat gepaste hulpverlening niet altijd beschikbaar is, krijgen veelplegers niet de hulp die zij nodig hebben.

Daarnaast vinden veelplegers niet altijd de juiste weg naar gepaste hulpverlening door ingewikkelde systemen en aanvraagprocedures. De procedures zijn vaak niet behapbaar voor mensen met kwetsbare (multi-)problematiek. Door bijvoorbeeld stress die voortkomt uit de problematiek, laaggeletterdheid, een licht verstandelijke beperking etc. is het niet haalbaar om bepaalde aanvraagformulieren te begrijpen of in te vullen (De Juiste Hulp op de Juiste Plek in een Steeds Complexere Samenleving - Morgens, 2023; Maak Serieus Werk van Simpel Beleid, z.d.; Plaisier et al., 2023; Putters et al., z.d.). Ook zorgen deze systemen, door hun complexiteit, ervoor dat de drempel hoger wordt om überhaupt hulp te vragen. Er kan onder andere vraagverlegenheid, schaamte en stress ontstaan. Hierdoor komen deze mensen niet altijd op tijd in beeld, waardoor problematiek kan toenemen (Deel Hulpbehoevenden Grijpt Mis door Bureaucratische Rompslomp en Rommelig Aanbod, 2020; Trappenburg, 2018; Plaisier et al., 2023).

Het uitblijven van gepaste hulp en de beperkte toegankelijkheid en ontoereikendheid ervan, maakt veelplegers extra kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid kan op termijn leiden tot het herhaaldelijk plegen van criminele vergrijpen, het veroorzaken van overlast en ontwrichting van de openbare orde (Problemen Veiligheid en Zorg Complexer, 2024). Deze gevolgen zien de zorg- en veiligheidsorganisaties in de gemeente Deventer ook terug. Het programma veiligheid van de gemeente Deventer merkt dat zij steeds vaker betrokken zijn bij deze casuïstiek dan voorheen. Zij ervaren dat de casuïstiek steeds complexer wordt, waarbij het voor veelplegers van belang is dat er wordt gezocht naar een gepaste brede en integrale aanpak waarbij niet alleen de partijen uit de strafrechtketen zijn aangesloten, maar ook de (lokale) partners vanuit de zorg en veiligheid (Column: Wijkrechtpraak de Oplossing Voor de Toekomst en Vandaag, 2024; “Innovatie Binnen de Rechtspraak”, z.d; Multiproblematiek Wijkrechtspraak, z.d; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023d).

Er wordt gesignaleerd dat het traditionele strafrecht niet kan voorzien in de ondersteuning van de multiproblematiek bij veelplegers. Binnen het strafrecht wordt daarom via verschillende interventies, zoals straf met zorg en de Inrichting Stelselmatige Daders Maatregel (hierna: ISD-maatregel), geprobeerd de onderliggende problematiek van veelplegers aan te pakken naast het toekennen van de straf. Echter, levert dit nog niet altijd het gewenste resultaat op. Zo zorgt de ISD-maatregel nog niet voor een noemenswaardige afname van recidive bij veelplegers (Langetermijnperspectief van Veelplegersmaatregel Komt Onvoldoende Uit de Verf, z.d.; Martinelli et al., 2022; Van Der Vis, 2020). Daarbij merken de lokale zorg- en veiligheidspartners dat het uitblijven van gepaste hulp, na bijvoorbeeld het terugkeren uit penitentiaire inrichting, veelplegers kwetsbaar maakt voor recidive (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023a; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023b; Tollenaar et al., 2007).

Er wordt gesignaleerd dat veelplegers na bestraffing vaak nog steeds hun onderliggende (multi-)problematiek niet kunnen overzien. Hierdoor hebben zij bijvoorbeeld problemen op het gebied van werk, wonen, drank- en drugsgebruik en sociale relaties (Van Gaalen & Bureau Regioburgemeesters, 2017; Tollenaar et al., 2007; Ganpat et al., 2009; Goderie, Lünemann, et al., 2008; Goodley et al., 2022; Dowden & Brown, 2002). Door bijvoorbeeld het ontbreken van een mogelijkheid tot dagbesteding en een woning in combinatie met overmatig drank- en drugsgebruik hebben veelplegers invloed op de openbare orde en veiligheid en zorgen zij voor onrust in de samenleving (Mentale Gezondheidszorg Voor Gedetineerden Faalt Wereldwijd | Radboud Universiteit, 2022; Groot et al., 2007; Van Der Vis, 2020).

Kortom, door het uitblijven van gepast zorgaanbod kan de situatie van veelplegers dusdanig escaleren dat zij herhaaldelijk in het strafrecht terechtkomen. Daarbij wordt gesignaleerd dat binnen het strafrecht, ondanks verschillende inzetbare interventies, de onderliggende problematiek niet geheel wordt opgelost. Daarbij is gepaste ondersteuning buiten het strafrecht niet altijd beschikbaar, bijvoorbeeld op het moment dat veelplegers terugkeren uit de penitentiaire inrichting. Dit heeft als gevolg dat veelplegers na hun afstraffing opnieuw in dezelfde vicieuze cirkel terechtkomen, wat kan zorgen voor het ontstaan van complexe casuïstiek en onrust in de gemeente. Door bovenstaande situatie heeft programma veiligheid van de gemeente Deventer de volgende vraag: Hoe kan de gemeente Deventer haar huidige lokale werkwijze rondom veelplegers beter laten aansluiten bij de strafrechtketen, zodat zij lokaal de problemen rondom veelplegers kan terugdringen door middel van gepaste ondersteuning van de onderliggende problematiek van de doelgroep in combinatie met bestraffen/begrenzen?

De gemeente Deventer toont interesse in de interventie wijkrechtspraak als mogelijke aanpak binnen dit vraagstuk. Wijkrechtspraak is een alternatieve vorm van rechtspraak, geïnspireerd op de principes van community courts (De Rechtspraak, 2019). Deze interventie zet in op een mensgerichte en laagdrempelige werkwijze, waarbij het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid in kwetsbare wijken centraal staat. Juridische afhandeling wordt daarbij gecombineerd met hulpverlening gericht op de onderliggende problematiek van mensen met (multi)problematiek. Zittingen vinden idealiter plaats in of nabij de wijk, wat bijdraagt aan toegankelijkheid en betrokkenheid. Rondom de uitvoering wordt een integrale ketensamenwerking opgezet tussen de Rechtspraak en lokale partners (Bauw et al., 2024; Wijkrechtspraak, z.d.).

1.2 Relevantie

Het terugdringen van complexe casuïstiek rondom veelplegers is van groot belang voor de gemeente Deventer. Deze doelgroep, die vaak kampt met hardnekkige multiproblematiek, veroorzaakt niet alleen verstoringen van de openbare orde, gevoelens van onveiligheid en druk op het zorg- en veiligheidsnetwerk, maar is ook verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de lokale casuïstiek (Problemen Veiligheid en Zorg Complexer, 2024). Door het ontbreken van passende ondersteuning en het aanhoudend recidiveren belanden veelplegers in een vicieuze cirkel, met negatieve gevolgen voor henzelf en hun omgeving (Martinelli et al., 2022; Snippe, Ogier, et al., 2006).

De maatschappelijke relevantie van dit vraagstuk ligt in de brede impact van veelplegers op de samenleving. Hun gedrag leidt tot zowel immateriële schade, zoals angstgevoelens bij bewoners, als materiële schade, waaronder herhaalde inzet van professionals en kosten van strafrechtelijke procedures (*Mentale Gezondheidszorg Voor Gedetineerden Faalt Wereldwijd* | Radboud Universiteit, 2022; Groot et al., 2007; WODC et al., 2021; Kalidien, 2015). Tegelijkertijd ervaren veelplegers zelf ook structurele maatschappelijke barrières, zoals ontoegankelijke hulpverlening en lange wachtlijsten wat hun problematiek in stand houdt (*MIND Onderzoek Naar Toegankelijkheid Ggz*, 2023; Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024; Van Der Meijs, 2023; “GGZ-patiënten Dreigen te Escaleren door Bezuinigingen - Joop - BNNVARA”, z.d.; Aarsen & Langeveld, 2023; Boumans et al., 2023). Een effectievere aanpak kan bijdragen aan een veiligere en stabielere leefomgeving voor alle inwoners van Deventer (*Investeren in Veelplegers Om Vicieuze Cirkel te Doorbreken*, 2020).

Wetenschappelijk draagt deze scriptie bij aan de theoretische verdieping van kennis over effectieve aanpakken voor veelplegers en de inzet van wijkrechtspraak. Door inzicht te bieden in de onderliggende werkzame mechanismen van zowel de bestaande werkwijze als de wijkrechtspraak, kan deze scriptie bestaande inzichten verrijken of verbreden. Daarnaast levert het een bijdrage aan de ontwikkeling van kennis over de inzetbaarheid van wijkrechtspraak binnen de werkwijze rondom veelplegers. Daarmee kan de scriptie van waarde zijn voor het justitiële domein, in het bijzonder binnen het kader van Maatschappelijk Effectieve Rechtspraak (Bauw et al., 2024; Thomas & Openbaar Ministerie, 2022). Tot slot biedt het onderzoek aanknopingspunten voor een betere aansluiting en samenwerking tussen het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein op lokaal niveau.

Kortom, deze scriptie biedt niet alleen theoretische verdieping, maar ook aanknopingspunten voor de werkzaamheid van de werkwijze rondom veelplegers in Deventer in relatie tot de toepassing van de interventie wijkrechtspraak.

1.3. Probleemstelling

Om erachter te komen hoe de gemeente Deventer haar huidige werkwijze rondom veelplegers kan versterken, is in deze scriptie geëvalueerd hoe en waarom de huidige werkwijze op dit moment werkt, of de werkwijze werkt zoals beoogd en waar eventuele verbeteringen mogelijk zijn. Daarbij is het voor de gemeente Deventer van belang dat er onderzoek werd gedaan naar hoe zij beter kunnen aansluiten bij het strafrecht. Daarom is ingespeeld op de wens om dit te verkennen door de toegevoegde waarde van de interventie wijkrechtspraak in kaart te brengen. Om aan te sluiten bij het vraagstuk van de gemeente Deventer is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“Hoe ziet de beleidstheorie rondom de huidige werkwijze van veelplegers in de gemeente Deventer eruit en in hoeverre kan de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde zijn?”.

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Welke factoren leiden ertoe dat veelplegers recidiveren?
2. Welke doelstellingen beoogt de gemeente Deventer met de huidige werkwijze rondom veelplegers te behalen, en in hoeverre worden deze doelstellingen gerealiseerd?
3. Wat zijn de werkzame mechanismen van de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer?
4. Wat zijn de werkzame mechanismen van de interventie wijkrechtspraak?
5. Welke toevoeging kan de interventie wijkrechtspraak bieden om de huidige werkwijze te versterken?
6. Wat zijn mogelijke ongewenste effecten van de toevoeging van de interventie wijkrechtspraak aan de huidige werkwijze binnen de gemeente Deventer?

1.4. Definitie veelpleger

Veelplegers kennen in de literatuur geen eenduidige definitie. Veelplegers worden ook wel stelselmatige daders, draaideurcriminelen of meerplegers genoemd. Er wordt in de literatuur herhaaldelijk gesteld dat veelplegers bijna altijd te maken hebben met onderliggende problematiek, zoals verslaving, schulden, psychische- of/en persoonlijkheidsstoornissen (Zorg en Veiligheidshuis, z.d.; Ministerie van Algemene Zaken, 2021; Van Der Vis et al., 2020; Snippe et al., 2006; Tollenaar et al., 2007; Goderie, Tierloff, et al., 2008).

In deze scriptie is gebruikgemaakt van de definitie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (2024). Deze definitie luidt als volgt: “Een veelpleger is een persoon van 18 jaar of ouder die in zijn gehele criminele verleden processen-verbaal tegen zich opgemaakt zag worden voor in totaal meer dan tien misdrijven, waarvan ten minste één misdrijf in de laatste twaalf maanden, terug te rekenen vanaf de pleegdatum van het laatst gepleegde misdrijf” (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2024). Deze scriptie gaat, naast het volgen van deze definitie, uit van het idee dat veelplegers onderliggende multiproblematiek ervaren.

1.5. Leeswijzer

Na deze inleiding biedt hoofdstuk twee een contextschets van de aanpak van veelplegers en de interventie wijkrechtspraak, met aandacht voor de ontstaansgeschiedenis, werkwijze en recente ontwikkelingen. In hoofdstuk drie wordt het theoretisch kader toegelicht. De sociale controletheorie staat hierin centraal, met een koppeling naar de doelgroep veelplegers en de rol van sociale bindingen binnen de werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak. Hoofdstuk vier beschrijft de methodologie van deze scriptie, waarbij wordt ingegaan op de Realistische Evaluatie van Pawson & Tilley (1997) als centrale benadering. In hoofdstuk vijf volgen de resultaten van de analyse. Hierin wordt de werkzaamheid van beide werkwijzen in kaart gebracht, gevolgd door een vergelijking van deze werkwijzen. Tot slot worden in hoofdstuk zes, op basis van de hoofd- en deelvragen, de conclusies gepresenteerd, gereflecteerd op de scriptie en als laatste aanbevelingen geformuleerd voor de gemeente Deventer.

Hoofdstuk 2. De werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak

In dit hoofdstuk worden de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak beschreven. Aan de hand van de ontstaansgeschiedenis, werkwijze en eventuele ontwikkelingen in de tijd wordt de context van deze twee centrale onderwerpen van de scriptie uiteengezet.

2.1. De werkwijze rondom veelplegers

Ontstaansgeschiedenis

Vanaf 2000 werd er beleidsmatig steeds meer geschreven over veelplegers. In het veiligheidsprogramma van de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie, “Naar een veiliger samenleving” (2002) werden veelplegers beleidsmatig een prioriteit, waarbij een intensieve aanpak rondom veelplegers werd vormgegeven (Tweede kamer, 2003; Ferwerda et al., 2003; Tollenaar et al., 2006). Daarnaast speelde de aanpak van veelplegers ook een rol binnen het zogenoemde Grotestedenbeleid (GSB), dat in 1995 van start ging en zich richtte op sociale rechtvaardigheid, met als een van de speerpunten het bestrijden van criminaliteit met daarbij aandacht voor veelplegers (Biesma & Snippe, 2009; Wouden et al., z.d.). Een gerichte aanpak rondom veelplegers was van belang omdat zij, ondanks relatief lichte vergrijpen, door de hoge frequentie onevenredig veel overlast veroorzaakten voor burgers en bedrijven. Hun delicten bestonden vaak uit vermogensmisdriven waarmee alcohol- en drugsgebruik werd bekostigd, ook wel gekenmerkt als verwervingscriminaliteit (Beke et al., 2005). Dit leidde tot verstoring van de openbare orde en een verhoogd gevoel van onveiligheid bij inwoners. Gemeenten werden hierdoor genooddaakt om, mede gelet op de verantwoordelijkheid van de burgemeester voor openbare orde en veiligheid, ook lokaal extra prioriteit te geven aan veelplegers. Na korte vrijheidsstraffen keerden veelplegers vaak terug in gemeenten zonder gepaste nazorg, waardoor de overlast aanhield (Snippe, Ogier, et al., 2006; Snippe, Van Der Stoep, et al., 2006; Struijk, 2013).

De landelijke werkwijze

Er werd binnen de intensieve aanpak rondom veelplegers ingezet op een persoonsgerichte aanpak met een trajectmatige benadering, concentratie op de harde kern (jeugdigen), ontwikkeling van de inrichting voor stelselmatige daders (ISD), gepaste nazorg en preventie. Er werd direct een sterke focus gelegd op repressie vanwege de maatschappelijke onrust die veelplegers veroorzaakten. Intensief toezicht en gerichte controle, vooral door politie en justitiële partners, moesten criminaliteit en overlast terugdringen (Snippe, Ogier, et al., 2006; Van Noije et al., 2008).

Binnen het veiligheidsprogramma “Naar een veiligere samenleving” (2002) was het voornemen om rondom de meerderjarige veelplegers in te zetten op een langere vrijheidsbeneming, gebaseerd op de persoonsgerichte aanpak.

Deze aanpak richtte zich niet op de afzonderlijke delicten, maar op het gehele criminele verleden van de verdachte. De politie bracht alle aangeleverde informatie over de verdachte samen in een dossier, dat via het Openbaar Ministerie aan de rechter wordt voorgelegd. Daarnaast was het voornemen dat er een screening werd uitgevoerd wanneer de verdachte verbleef in het huis van bewaring. Deze screening had als doel om informatie te verzamelen over de problematiek van de veelplegers, wat diende als input voor een advies over welke sanctie opgelegd moest worden (Tweede Kamer; 2003; Martinelli et al., 2022).

Naast de focus op de langere vrijheidsbeneming door bovenstaande, werd er ook ingezet op de ontwikkeling van de Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD). De ISD-maatregel was bedoeld om de zeer actieve veelpleger voor een nog langere tijd aan het maatschappelijk verkeer te onttrekken, met een maximale detentieperiode van twee jaar (Tweede Kamer; 2003; Martinelli et al., 2022). Hierbij werd ingezet op het aanpakken van onderliggende (verslavings)problematiek en het bieden van een passend nazorgtraject ter ondersteuning van re-integratie in de maatschappij (Biesma et al., 2006; Martinelli et al., 2022). Voor de invoering van de ISD-maatregel in 2004 kende Nederland de Strafrechtelijke Opvang Verslaafden (SOV). Deze maatregel bood opvang binnen een gespecialiseerde penitentiaire inrichting voor justitiabelen met een verslaving. Met de komst van de ISD werd de SOV grotendeels geïntegreerd en toegankelijk voor alle veelplegers (Tweede Kamer, 2003; Biesma et al., 2006).

De centrale doelstelling van de ISD-maatregel, is het doorbreken van de vicieuze cirkel van korte detentie, vrijlating en recidive, met als uiteindelijk doel gedragsverandering te realiseren (Biesma et al., 2006). Echter, is gaandeweg de gedragsverandering wat meer ondergeschikt geworden aan de noodzaak om de samenleving te beveiligen tegen de maatschappelijke overlast als gevolg van de herhaaldelijke criminaliteit van veelplegers (Martinelli, 2022). Dit komt onder andere omdat tijdens de invoering van de ISD-maatregel duidelijk werd dat niet elke ISD'er bereid was tot gedragsverandering (Goderie, Lünemann, et al., 2008; Biesma et al., 2006). De ISD-maatregel blijkt effectief in het beveiligen van de samenleving, tussen 2007 en 2016 voorkwam elk ISD-verblijf gemiddeld vier strafzaken (WODC et al., 2019; Tollenaar et al., 2012). De vrijheidsbeneming van twee jaar levert daarmee maatschappelijke baten op door verminderde criminaliteit onder ISD-gerechtigde veelplegers (Martinelli et al., 2022). De doelstellingen rondom gedragsverandering en recidivevermindering worden slechts beperkt behaald. ISD'ers recidiveren weliswaar 12% minder dan veelplegers met een standaard sanctie, maar het recidivepercentage blijft met 72% hoog (Tollenaar et al., 2012; Martinelli et al., 2022).

De effectiviteit hangt sterk af van motivatie van de veelpleger, passende behandeltrajecten en begeleiding, wat in de praktijk vaak tekortschiet door o.a. onderbezetting en/of gebrekkige aansluiting op problematiek zoals psychiatrische problematiek en moeizame overgang naar nazorg (Goderie, Lünemann, et al., 2008; Martinelli, 2022; WODC, 2019). Ondanks deze beperkingen wordt de ISD-maatregel gezien als ultiem interventiemiddel voor veelplegers, vanwege de bijdrage aan criminaliteit reductie en het doorbreken van hardnekkige leefpatronen. Toch werd de maatregel in 2015 slechts opgelegd aan 7% van de geregistreerde zeer actieve veelplegers (Tollenaar et al., 2017; Struijk, 2013).

De lokale werkwijze

Het veelplegersoverleg vormt de spil van de lokale werkwijze rondom veelplegers in Deventer. Aanvankelijk lag de regie bij het Openbaar Ministerie, maar deze is overgedragen aan het Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland, in opdracht van de gemeente. Door de jaren heen is de samenstelling verbreed met diverse lokale zorgorganisaties (Snippe, Van Der Stoep, 2006; Snippe, Ogier, et al., 2006; Bakker, 2007; Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland, 2021; Veiligheidshuis IJsselland, 2019b; Veiligheidshuis IJsselland, 2019c). In dit overleg komen partners uit het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein samen, waaronder het Openbaar Ministerie, reclassering, politie, de gemeente en lokale organisaties zoals het Bijzonder Zorg Team, Transfore, Trajectum, Iriszorg en Limor (Veiligheidshuis IJsselland, 2019c). Het veelplegersoverleg faciliteert de samenwerking tussen alle partners uit het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein. Gezamenlijk willen zij bijdragen aan het verminderen van recidive en gedragsverandering bij veelplegers, zodat hun impact op de criminaliteitscijfers en de openbare orde en veiligheid in de gemeente afneemt. Dit proberen zij te realiseren door middel van het werken via de persoonsgerichte aanpak, het organiseren van multidisciplinaire overleggen (MDO's), faciliteren en monitoren van nazorgtrajecten en laagdrempelig contact behouden met de veelplegers uit de gemeente Deventer (Veiligheidshuis IJsselland, 2019b; Snippe, Ogier, et al., 2006; Van Gaalen & Regioburgemeesters, 2017; Struijk, 2013).

Ontwikkelingen

Sinds rond 2000 de aanpak rondom veelplegers een speerpunt werd in het Nederlandse veiligheidsbeleid is er veel veranderd. Het beleid richt zich steeds meer op de combinatie tussen veiligheid en zorg, waarin preventie ook steeds een grotere rol heeft gekregen. Er wordt steeds meer verbinding gezocht tussen het strafrecht en de zorg omdat de casuïstiek steeds complexer wordt, bijvoorbeeld rondom de zorgbehoeften (*Problemen Veiligheid en Zorg Complexer*, 2024; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023d).

Daarbij wordt de veelplegersaanpak steeds vaker geïntegreerd in bredere veiligheidsstrategieën in plaats van als afzonderlijk speerpunt geformuleerd (Struijk, 2013; Gemeente Deventer, 2023). Mede doordat het aantal veelplegers is afgenomen, wat in lijn is met dalende criminaliteitscijfers en verschuivingen in daderpopulaties, zoals de opkomst van cybercriminaliteit (Beerthuizen et al., 2016; Beerthuizen et al., 2018). De ‘typische’ veelpleger, die verwervingscriminaliteit pleegt om in zijn verslaving behoefte te voorzien, lijkt langzamerhand steeds meer uit het straatbeeld te verdwijnen. Tegelijkertijd zijn er in de loop der jaren ook andere typen veelplegers ontstaan. Een jongere, slimmere en meer gewelddadige generatie veelplegers heeft zich ontwikkeld, zij worden ook benoemd als ‘doorgroeiers’ of risicojongeren (Struijk, 2013; Beerthuizen et al., 2018). Om deze groep aan te pakken, introduceerde Amsterdam in 2011 de TOP-600-aanpak: een persoonsgerichte strategie gericht op jonge, gewelddadige veelplegers. De aanpak combineert harde maatregelen, zoals snelle vervolging en hoge straffen, met zorg en ondersteuning op het gebied van verslaving, werk en huisvesting, om gedragsverandering en minder recidive te bereiken. Hierbij werken politie, justitie, gemeente en zorginstellingen nauw samen. Ook wordt preventief ingezet op het begeleiden van broertjes en zusjes van veelplegers, om herhaling binnen families te voorkomen (Beijersbergen et al., 2023).

2.2. De interventie wijkrechtspraak

Ontstaansgeschiedenis

Wijkrechtspraak in Nederland is gebaseerd op de principes van community courts en wordt op meerdere locaties toegepast (De Rechtspraak, 2019). Community courts zijn lokale rechtbanken die zich richten op het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken door (straf)recht te combineren met hulpverlening bij onderliggende problematiek. Ze zijn ontstaan als alternatief voor het traditionele rechtssysteem en worden ook wel “problem-solving courts” genoemd, omdat ze inzetten op herstel en ondersteuning in plaats van alleen bestraffing (Lee et al., 2013; Flynn, 2005; Connor, 2019; Bauw et al., 2024). Community courts hanteren twee kernprincipes. Het eerste is herstelrecht, waarbij straf gecombineerd wordt met herstel richting slachtoffer of gemeenschap, wat verbondenheid en vertrouwen in de rechtsstaat bevordert (Flynn, 2005; Berman & Fox, 2005; Carter, 2004). Het tweede is therapeutische jurisprudentie, de aanpak richt zich op de onderliggende problematiek van de dader om recidive te voorkomen. Tijdens zittingen is er ruimte voor het persoonlijke verhaal van de verdachte en staan hulpverleners klaar om direct ondersteuning te bieden (Doornbos, 2023; Lee et al., 2013; Berman & Fox, 2005). De eerste Nederlandse pilot startte in 2019 in Eindhoven in het gebied Oud-Woensel en wekte interesse in Amsterdam voor het gebied Venserpolder. Later volgden Rotterdam-Zuid en Tilburg Oost/West (De Rechtspraak, 2019; Thomas & Openbaar Ministerie, 2022; *Wijkrechtspraak*, z.d.).

In deze gemeenten zijn er wijken/gebieden geprioriteerd om de leefbaarheid en veiligheid te vergroten. Inmiddels zijn meerdere gemeentes ook aangehaakt bij het project Preventie met Gezag. Een programma dat jongeren uit de criminaliteit probeert te houden en (multi)problematiek in wijken en gezinnen wil verminderen. Hierdoor komen bepaalde focusgebieden in beeld en wordt in lijn hiermee ook de mogelijkheid tot Wijkrechtspraak verkend zoals bijvoorbeeld in Arnhem en Den Haag Zuidwest (*Ministerie van Justitie en Veiligheid*, 2023a; Arink, 2023; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2024).

De werkwijze

Wijkrechtspraak is een vorm van rechtspraak waarin de mens centraal staat, in plaats van het strafbare feit. Deze aanpak richt zich met name op mensen met multiproblematiek, die vaak moeite hebben om zelfredzaam te zijn en zelfstandig oplossingen te vinden voor hun problemen. Juist vanwege deze complexe situatie komen zij in aanraking met de Rechtspraak. Tijdens het proces ligt de focus dan ook op therapeutische jurisprudentie, het in kaart brengen van de onderliggende problematiek, zodat gezamenlijk naar duurzame oplossingen gezocht kan worden (Thomas & Openbaar Ministerie, 2022; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.; *Wijkrechtspraak*, z.d.). In de wijken waar wijkrechtspraak wordt uitgevoerd wonen relatief veel mensen met multiproblematiek, zijn de criminaliteitscijfers hoger en sluiten bestaande voorzieningen onvoldoende aan bij de behoeften van de inwoners. Dit draagt ertoe bij dat de problematiek in stand blijft. Door rechtspraak laagdrempelig aan te bieden in deze wijken, wordt geprobeerd beter aan te sluiten bij de behoeften van de inwoners. Er zijn binnen wijkrechtspraak verschillende zaakstromen, namelijk (lichte) strafzaken, leerplichtzaken, en schuldenzaken. Verdachten komen in principe in aanmerking voor wijkrechtspraak wanneer zij enige bereidwilligheid tonen richting het proces. De verdachten zullen actief moeten deelnemen aan het proces en aangeboden hulp moeten accepteren (Bauw et al., 2024; *Ministerie van Justitie en Veiligheid*, 2023b).

Ontwikkelingen

Na de verschillende pilotfases van meerdere projecten wordt gepoogd om de volgende basisprincipes in ieder geval toe te passen bij de uitvoering van wijkrechtspraak, omdat wordt verondersteld dat deze bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Ten eerste wordt er voorafgaand, tijdens en na de zitting mensgericht gewerkt, waarin de verdachte en de problematiek van de verdachte centraal staan. Op de zitting neemt de wijkrechtspraakrechter ook ruim de tijd voor interactie en dialoog met de verdachten, hierbij wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld begrijpbaar taalgebruik. De wijkrechtspraakrechter hanteert een menselijke en actieve houding, met veel aandacht voor procedurele rechtvaardigheid.

Er wordt tijdens het proces geprobeerd met de partijen een gepast plan van aanpak op te stellen en tot een overeenstemming te komen (Bauw et al., 2024; Thomas & Openbaar Ministerie, 2022; Doornbos et al., 2021). Ten tweede vindt Wijkrechtspraak bij voorkeur plaats op laagdrempelige locaties in de wijk, zoals een buurthuis. Dit verkleint de reisafstand, verlaagt de spanning door vertrouwdheid met de plek en geeft de zitting een minder formeel karakter. Deze factoren vergroten de kans dat de verdachte aanwezig is, wat cruciaal wordt geacht voor een goed geïnformeerde rechterlijke beslissing (Bauw et al., 2024; Habiballah, 2021; Doornbos et al., 2021). Ten derde is het organiseren van een integrale ketensamenwerking rondom de wijkrechtspraak van essentieel belang (Bauw et al., 2024; *Column: Wijkrechtpraak de Oplossing Voor de Toekomst en Vandaag*, 2024; *Wijkrechtspraak*, z.d.).

Ondanks dat wijkrechtspraak basisprincipes kent laten praktijkontwikkelingen ook zien dat er per project ook verschillen zijn (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). De grootste verschillen betreffen onder andere:

1. De zittingslocatie: In Eindhoven vinden wijkrechtspraakzittingen plaats in het Paleis van Justitie in Oost-Brabant, in plaats van in de wijk. Dit werd tijdens de coronaperiode ingevoerd en bleek effectief, waardoor het is aangehouden.
2. Het werkgebied: Vanwege tegenvallende zaakstromen is het werkgebied bij sommige projecten uitgebreid, bijvoorbeeld naar heel Rotterdam-Zuid.
3. Soort zaken: Strafzaken komen in elk project voor. Of schulden- en leerplichtzaken worden behandeld, hangt af van de vraag in het werkgebied en de mogelijkheden tot samenwerking.
4. Problematiek van verdachten: In Amsterdam en Den Haag is de eis van onderliggende multiproblematiek losgelaten, omdat toetsing in de praktijk lastig bleek en daardoor zaken buiten beeld bleven.

Hoofdstuk 3. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt de sociale controletheorie (Hirschi, 1969; Sampson & Laub, 1997) uiteengezet en daarna beschreven in relatie tot de werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak. Zoals beschreven in hoofdstuk 2 behandelt deze scriptie twee centrale thema's: de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak. Hoewel deze werkwijzen zich richten op verschillende doelgroepen, veelplegers enerzijds en personen met multiproblematiek anderzijds, is er sprake van deels overlappende problematiek. In paragrafen 3.1 en 3.2 wordt geredeneerd vanuit het perspectief van de veelpleger, aangezien deze doelgroep het meest relevant is voor deze scriptie. Paragraaf 3.3 richt zich vervolgens op de doelgroep en de werkwijze van wijkrechtspraak.

3.1. De sociale controletheorie

Hirschi (1969) beschrijft aan de hand van de sociale controletheorie waarom mensen zich conformeren aan sociale normen en wetten in plaats van dat iedereen crimineel gedrag zal vertonen. Sociale bindingen ervaren met de maatschappij zorgt ervoor dat mensen zich conformeren aan bepaalde normen en waarden wat hen ervan weerhoudt crimineel gedrag te vertonen. De sociale controletheorie focust zich met name op vier belangrijke elementen: 1) gehechtheid 2) betrokkenheid 3) toewijding 4) overtuigingen. Volgens Hirschi (1961) wordt het vertonen van crimineel gedrag beheerst door de sterkte van de sociale banden die bepaald worden aan de hand van de vier belangrijke elementen (Hirschi, 1969). Veelplegers worden gekenmerkt door hun onderliggende multiproblematiek, wat deels verklaart waarom zij in de criminaliteit belanden en blijven. Een groot deel van hen kampt met mentale problematiek of een gediagnosticeerde (gedrags)stoornis, terwijl verslavingsproblematiek eveneens veel voorkomt. Deze twee factoren hebben een aanzienlijke invloed op zowel hun criminele gedrag als hun algehele levensloop. Veelplegers blijven gedurende bepaalde periodes in hun leven herhaaldelijk criminele vergrijpen plegen. Dit patroon is vaak verbonden aan een vicieuze cirkel, waarbij negatieve emoties of ingrijpende gebeurtenissen, die mede veroorzaakt worden door mentale en/of verslavingsproblematiek, zorgen voor recidive (Martinelli et al., 2022; Snippe, Ogier, et al., 2006; Tollenaar et al., 2007; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Goodley et al., 2022; Matejkowski & Ostermann, 2015; Nieuwbeerta et al., 2006). Benaderd vanuit de sociale controletheorie, kan het aanhoudende criminele gedrag van veelplegers worden verklaard als een gevolg van zwakke of verbroken sociale bindingen, waarbij factoren zoals mentale en/of verslavingsproblematiek hun gehechtheid, betrokkenheid, toewijding en gedeelde overtuigingen met de samenleving beïnvloeden.

Gehechtheid

Bij het eerste element gehechtheid verwijst Hirschi (1969) naar de binding met familie, vrienden en eventueel voorbeeldfiguren zoals leerkrachten. In de kern is ieder mens geneigd om de normen en waarden van de maatschappij te overtreden, maar veel mensen doen dit niet door de binding die zij ervaren met mensen in hun omgeving en door de sociale controle die wordt uitgevoerd door deze omgeving. Veelplegers ervaren minder tot geen gehechtheid, wat ertoe leidt dat zij minder beïnvloed worden door sociale controle. Dit gebrek aan binding is vaak al aanwezig vanaf de jeugd, aangezien veelplegers doorgaans opgroeien in een onstabiele gezinssituatie (Goderie, Tierloff, et al., 2008). Familie vormt echter een van de meest invloedrijke omgevingen waarin sociale controle plaatsvindt (Farahi & Van Der Smissen, 2013). Negatieve ervaringen binnen het gezin, zoals frequente conflicten, crimineel gedrag van ouders en fysiek geweld, vergroten de kans op recidive (Gendreau et al., 1996; Katsiyannis et al., 2017). Naast een gebrekkige gehechtheid in de jeugd blijkt dat veelplegers op volwassen leeftijd vaak geen of een beperkt sociaal netwerk hebben. De meeste volwassen veelplegers zijn alleenstaand, waardoor zij ook op latere leeftijd minder gehechtheid ervaren en sociale controle grotendeels uitblijft (Blokland et al., 2005; Tollenaar et al., 2007; Nieuwbeerta et al., 2006).

Betrokkenheid

Het tweede element is betrokkenheid en heeft betrekking op de mate waarin mensen waarde hechten aan doelen, ambities of verwachtingen in de toekomst. Mensen wegen hierbij de kosten en baten van hun gedrag af. Betrokkenheid wordt ook wel de rationele component genoemd. Op het moment dat bepaalde keuzes een negatieve invloed hebben op deze doelen of verwachtingen zal men geneigd zijn deze keuze niet te maken. Veelplegers beginnen vaak al in hun adolescentie met het plegen van vergrijpen en drank- en/of middelengebruik, wat een negatieve invloed heeft op hun schoolcarrière. Onderzoek toont aan dat veelplegers vaak geen opleiding hebben afgerond, en een aanzienlijk deel zelfs de middelbare school niet heeft afgemaakt. Dit gebrek aan onderwijs en bepaalde kwalificaties beperkt hun toekomstperspectief en vermindert hun ambities en verwachtingen. Een gevolg hiervan is een verminderd gevoel van betrokkenheid bij de samenleving (Goderie, Tierloff, et al., 2008; Tollenaar et al., 2007). Daarnaast plegen veelplegers relatief kleine vergrijpen. Waarvoor zij doorgaans korte detentieperiodes opgelegd krijgen, variërend van gemiddeld één tot zes maanden. Deze korte straffen bieden onvoldoende tijd om gerichte interventies toe te passen die hun gedrag effectief kunnen beïnvloeden. Hierdoor neemt hun betrokkenheid na vrijlating niet toe, en blijft de kans op structurele verandering in hun leven beperkt. Wanneer zij vrijkomen, ervaren zij vaak nog steeds weinig hoop op verbetering, waardoor de binding van betrokkenheid uitblijft (Snippe et al., 2006; Tollenaar et al., 2006; Matejkowski & Ostermann, 2015).

Toewijding

Het derde element toewijding verwijst naar de mate waarin mensen betrokken zijn bij de maatschappij. Op het moment dat mensen zich bezighouden met door Hirschi (1996) benoemde conventionele activiteiten zoals werk, school, vrijwilligerswerk, sporten etc. zullen zij zich verbonden voelen aan deze activiteiten, mensen en de afspraken die hieruit voortkomen. Doordat zij zich toegewijd voelen aan deze conventionele activiteiten, zullen zij minder geneigd zijn maatschappelijke normen en waarden te omzeilen en dus criminele vergrijpen te plegen. De meeste veelplegers zijn werkloos en voelen weinig binding met conventionele activiteiten zoals werk of opleiding (Blokland et al., 2005; Tollenaar et al., 2007; Nieuwbeerta et al., 2006). Onderzoek toont aan dat werkgelegenheid na een crimineel verleden of detentie een positief effect heeft op het verminderen van recidive (Kolbeck et al., 2023). Dit sluit aan bij Hirschi's (1996) theorie, waarin hij stelt dat criminelen meer toewijding tonen zodra zij betrokken raken bij conventionele activiteiten. Voor veelplegers is het echter moeilijk om dergelijke activiteiten te verkrijgen en te behouden. Ze ervaren een gebrek aan structuur in hun leven en missen vaak de zelfredzaamheid die nodig is om duurzaam deel te nemen aan de maatschappij (Ganpat et al., 2009; Van Der Vis et al., 2020).

Overtuigingen

Als laatste element omschrijft Hirschi (1996) overtuigingen, deze overtuigingen zorgen voor morele binding aan de maatschappelijke normen en waarden. Op het moment dat mensen geloven in de maatschappelijke normen en waarden zullen ze zich hieraan conformeren, wat hen ervan weerhoudt crimineel gedrag te vertonen (Hirschi, 1996; Junger & Ministerie van Justitie, 1983; Costello & Laub, 2019). Door hun levensloop ervaren zij doorgaans weinig maatschappelijke bindingen (Van der Vis et al., 2020). Zoals eerder beschreven, ontbreken in het leven van de meeste veelplegers essentiële voorwaarden voor binding aan de maatschappij: een sociaal netwerk (gehechtheid), het vooruitzicht op een beter leven (betrokkenheid) en werkgelegenheid of studiemogelijkheden (toewijding). Het ontbreken van deze voorwaarden, wat deels voortkomt uit de ervaren mentale problemen en middelengebruik, hebben veelplegers weinig overtuigingen die hen kunnen weerhouden van het herhaaldelijk plegen van criminele vergrijpen (Snippe et al., 2006; Tollenaar et al., 2007; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Blokland et al., 2005; Matejkowski & Ostermann, 2015).

Levensloop

De sociale controletheorie van Hirschi (1969) werd uitgebreid door Sampson en Laub (1993), zij bouwden voort op de ideeën over het effect van sociale banden op crimineel gedrag en hoe deze sociale banden beïnvloed worden door de mate waarin men de vier elementen ervaart. Sampson en Laub (1993) introduceerden het belang van de levensloop bij de sociale controletheorie. Het ervaren van sociale bindingen kan in de tijd veranderen. Zo kunnen bepaalde mensen zich vanaf hun adolescentie niet of in mindere mate conformeren aan de maatschappelijke normen en waarden, bijvoorbeeld door een onstabiele gezinssituatie (gehechtheid). Dit kan zich uiten in crimineel gedrag in de adolescentie. Dit proces is echter dynamisch. Mensen die in hun jeugd crimineel gedrag vertonen, hoeven dit niet voor altijd voort te zetten. Er zijn ook gevallen waarin mensen op latere leeftijd minder sociale bindingen ervaren en zich dan pas beginnen af te zetten tegen maatschappelijke normen en waarden. Dit kan bij veelplegers bijvoorbeeld ontstaan door mentale en/of verslavingsproblematiek.

Volgens Sampson en Laub (1993) heeft de periode waarin iemand crimineel gedrag vertoont ook te maken met ‘turning points’ in iemands leven. Een belangrijk turning point waar Sampson en Laub veel onderzoek naar hebben verricht, is het huwelijk. Ze laten zien dat criminelen die trouwen, zich vaker opnieuw conformeren aan de maatschappelijke normen en waarden (Sampson & Laub, 2004). Andere voorbeelden van turning points zijn: het volgen van een studie, het verkrijgen van een vaste baan, of het krijgen van kinderen. Deze gebeurtenissen kunnen mensen een nieuw gevoel van verantwoordelijkheid of betrokkenheid bij de maatschappij geven, wat leidt tot het versterken van sociale bindingen. Naarmate deze bindingen sterker worden, neemt de kans op recidive af. Echter, wordt bij veelplegers gesteld dat de kans op afname van recidive klein is. Zoals beschreven heeft dit te maken met dat veelplegers de vier elementen van sociale bindingen nauwelijks of niet ervaren. Dit verandert bij volwassen veelplegers ook niet omdat bij hen de turning points in hun leven uitblijven, wat mede wordt veroorzaakt door mentale en/of verslavingsproblematiek (Matejkowski & Ostermann, 2015; Nieuwbeerta et al., 2006; Snippe et al., 2006; Goodley et al., 2022).

Daarnaast verklaren Sampson en Laub (1997) dat mensen die crimineel gedrag vertonen te maken kunnen krijgen met een opeenstapeling van negatieve consequenties, ook wel een cumulatief nadeel genoemd. Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van een gevangenisstraf, wat kan leiden tot minder kansen op de arbeidsmarkt en een negatieve reputatie in de gemeenschap. Door deze negatieve gevolgen blijven sociale bindingen vaak uit, wat kan resulteren in een vicieuze cirkel van negatieve gebeurtenissen en emoties.

Het cumulatieve nadeel is verbonden aan vier belangrijke instituties van sociale controle: familie, school/werk, vrienden en het rechtssysteem (Sampson & Laub, 1997). Veelplegers ervaren vaak een cumulatief nadeel, omdat zij door opgestapelde onderliggende problematiek minder of geen sociale bindingen ervaren. Dit vergroot de kans dat zij in de criminaliteit blijven. Wanneer zij bestraft worden, is er vaak onvoldoende ruimte of inzet om hun onderliggende problematiek effectief aan te pakken. Het gevolg hiervan is dat, zodra de straf is uitgezeten, de onderliggende problemen onopgelost blijven, wat hen in staat stelt opnieuw criminele vergrijpen te plegen.

Kortom, het cumulatieve nadeel belemmert het ontstaan van turning points, waardoor sociale bindingen niet versterkt worden en de kans op recidive niet vermindert (Blokland et al., 2005; Snippe et al., 2006; Tollenaar et al., 2007).

3.2. Sociale bindingen en de werkwijze rondom veelplegers

Op basis van Hirschi's sociale controletheorie (1996) en de levensloopbenadering van Sampson en Laub (1997) is het waardevol om de werkwijze rondom veelplegers te richten op het versterken van sociale bindingen gedurende het leven van de veelplegers. De werkwijze zou zich onder andere moeten richten op dynamische risicofactoren, zoals een beperkt sociaal netwerk (gehechtheid), gebrek aan werk of opleiding (betrokkenheid en toewijding), en antisociale cognities en normen en waarden (overtuigingen). Omdat dynamische risicofactoren door behandeling en interventies kunnen worden beïnvloed, is het belangrijk om hierop in te spelen met beleid (Andrews & Bonta, 1994; Bonta et al., 2014). Naast dat de werkwijze zou moeten inspelen op de dynamische risicofactoren is het voor veelplegers van belang om ondersteuning te bieden bij de mentale en/of verslavingsproblematiek, aangezien deze kwetsbaarheden vaak een grote rol spelen in hun gedrag en leven (Andrews et al., 2014; Bonta et al., 2014; Martinelli et al., 2022; Snippe, Ogier, et al., 2006; Tollenaar et al., 2007; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Goodley et al., 2022; Matejkowski & Ostermann, 2015; Nieuwbeerta et al., 2006).

Behandelingen en interventies, die op de kwetsbaarheden van veelplegers gericht zijn, moeten deels al in de penitentiaire inrichting plaatsvinden, dit kan bijvoorbeeld tijdens de ISD-maatregel (Inrichting Stelselmatige Daders). Deze maatregel, waarbij een vrijheidsbenemende straf van ongeveer twee jaar wordt opgelegd, biedt meer tijd om een effectieve behandeling op te starten in vergelijking met de relatief korte gevangenisstraffen die veelplegers doorgaans krijgen voor kleinere vergrijpen. Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt van de ISD-maatregel het bevorderen van gedragsverandering ter voorkoming van recidive, waarvoor gerichte interventies worden ingezet (Snippe et al., 2006; Ganpat et al., 2009; Van Der Vis et al., 2020; Martinelli et al., 2022). Naast behandeling binnen de penitentiaire inrichting is het erg belangrijk dat er ook na afstraffing ondersteuning wordt geboden.

Begeleiding bij re-integratie in de maatschappij door, bijvoorbeeld een gepast nazorgtraject, kan helpen om sociale bindingen op te bouwen en recidive te voorkomen (Snippe, Ogier, et al., 2006; Ganpat et al., 2009; Struijk, 2013). Wanneer een veelpleger in de penitentiaire inrichting wordt voorbereid op de terugkeer in de maatschappij, een stabiel vangnet krijgt en perspectief heeft op verbetering van zijn leven, is de kans op recidive aanzienlijk kleiner, zelfs bij (nog aanwezige) onderliggende multiproblematiek (Matejkowski & Ostermann, 2015; Struijk, 2013). Belangrijke voorwaarden voor een succesvolle re-integratie zijn stabiele huisvesting, een inkomen, een dagbesteding (werk of opleiding), sociale contacten en toegang tot een passend zorgtraject (Snippe, Ogier, et al., 2006; Tollenaar et al., 2006; Blokland et al., 2005). Wanneer bovenstaande voorwaarden beter op orde zijn, wanneer de veelpleger terugkeert in de maatschappij, zullen de sociale bindingen kunnen toenemen en de kans op recidive afnemen.

De verslavingsproblematiek speelt een grote rol in het gedrag van veelplegers. Onderzoek toont aan dat recidive afneemt wanneer verslavingsproblematiek effectief wordt behandeld (Dowden & Brown, 2002; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Belenko et al., 2004). Dit benadrukt het belang van behandelingen die zowel binnen de penitentiaire inrichting als in de maatschappij worden voortgezet. In de penitentiaire inrichting zal het middelen- en drankgebruik niet mogelijk zijn, dit zorgt er alleen nog niet voor dat de problematiek verdwijnt. Gemeenschapsgerichte behandelprogramma's, waarin veelplegers leren omgaan met hun verslaving en de bijbehorende uitdagingen in het dagelijks leven, zijn daarom essentieel (Belenko et al., 2004). Wanneer er alleen gefocust wordt op het realiseren van de dynamische risicofactoren zoals een stabiele huisvesting, inkomen en een sociaal netwerk, maar niet op de verslavingsproblematiek zal het ingewikkeld worden voor de veelpleger om deze voorwaarden te behouden. Daarnaast bemoeilijkt dit het duurzaam herstellen van sociale bindingen, aangezien de turning points mogelijk (opnieuw) wegvallen.

Een knelpunt in de werkwijze rondom veelplegers blijft echter de motivatie van veelplegers zelf. Onderzoek naar de problematiek en hulpvragen van veelplegers met een ISD-maatregel laat zien dat zij niet altijd de urgentie of motivatie voelen om hulp te accepteren, bijvoorbeeld rondom hun mentale en verslavingsproblematiek. Dit toont het belang aan van motiverende interventies die aansluiten bij de belevingswereld van veelplegers en hen actief betrekken bij hun eigen re-integratieproces (Goderie, Lünemann, et al., 2008; Ganpat et al., 2009).

3.3. Sociale bindingen en wijkrechtspraak

Op basis van Hirschi's sociale controletheorie (1996) en de levensloopbenadering van Sampson en Laub (1997) is het ook waardevol om de sociale bindingen in perspectief te plaatsen tot de interventie wijkrechtspraak. Hoewel de doelgroep van wijkrechtspraak, personen met multiproblematiek, niet per definitie verantwoordelijk is voor hoge recidivecijfers, ervaren zij vergelijkbare problematiek als veelplegers. Er kan gesteld worden dat de mensen die voorkomen bij wijkrechtspraak ook minder sociale bindingen ervaren. Binnen de wijken waarin wijkrechtspraak actief is, worden vaak instabiele gezinssituaties met financiële zorgen en huiselijk geweld (hechting), een gebrek aan opleiding of werkmogelijkheden (betrokkenheid), een laag niveau van zelfredzaamheid en gebrekkige levensstructuur (toewijding), en verminderde participatie in de samenleving (overtuiging) gesignaleerd. Daarnaast komt mentale en verslavingsproblematiek, of gevoeligheid hiervoor, ook regelmatig voor (Bauw et al., 2024; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023b; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.).

Het versterken van sociale bindingen is ook een belangrijk aspect binnen de wijkrechtspraak. Benaderd vanuit deze interventie kan gesteld worden dat het zich richt op het beperken van cumulatief nadeel en het verkleinen van het risico op recidive. Door vroegtijdig en laagdrempelig in te grijpen, wordt beoogd verdere criminalisering te voorkomen (Bauw et al., 2024). De focus zal moeten liggen op het aanpakken van dynamische risicofactoren, onder andere door het aanbrengen van structuur en het bevorderen van zelfredzaamheid (Andrews & Bonta, 1994; Bonta et al., 2014; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.). Indien nodig wordt gepoogd passende zorg in te zetten bij mentale of verslavingsproblematiek om stabiliteit te waarborgen (Bauw et al., 2024). Zoals eerder aangegeven in paragraaf 3.2, is dit, indien van toepassing, essentieel om herstel van dynamische risicofactoren te behouden. Het meenemen van sociale binding in het plan van aanpak rond de verdachte kan daarmee van duidelijke meerwaarde zijn.

Binnen de wijkrechtspraak is het belangrijk om de problematiek van de verdachte te bekijken in relatie tot de bredere problemen in de wijk. Wijkrechtspraak richt zich niet alleen op het individu, maar ook op het versterken van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt (Bauw et al., 2024; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.). Vanuit het gedachtegoed van community courts wordt verondersteld dat vermindering van problematiek in de wijk ook bijdraagt aan minder individuele problemen (Doornbos, 2023; Connor, 2019; Carter, 2004). Door meer te investeren op integreren in de wijk kan wijkrechtspraak een verbindende rol vervullen, waarbij recht en hulp laagdrempelig en toegankelijk worden (Bauw et al., 2024; Peeters et al., 2020). Dit kan bijdragen aan het herstel van sociale bindingen, bijvoorbeeld doordat mensen zich meer verbonden voelen met de wijk en samenleving, wat de elementen 'overtuiging' en 'gehechtheid' kan versterken.

Hoofdstuk 4. Methode

De opgestelde onderzoeksvragen hebben tot keuzes geleid wat betreft de onderzoeksstrategie die is toegepast in deze scriptie. In deze scriptie is een beleidsevaluatie uitgevoerd naar de werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer en de interventie wijkrechtspraak, waarbij de werkzame mechanismen zijn onderzocht. Daarbij is tevens nagegaan of de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde kan zijn in de werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer. Het is bij het in kaart brengen van maatschappelijke en sociale verschijnselen van belang dat er aandacht is voor de onderliggende mechanismen, om het verband te leggen tussen en de oorzaak en gevolg relaties (Van Hoesel et al., 2015). In deze scriptie is daarom gebruikgemaakt van de methode Realistische Evaluatie van Pawson en Tilley (1997).

4.1. Onderzoeksstrategie: de methode Realistische evaluatie

Pawson en Tilley (1997) beogen met hun methodiek Realistische Evaluatie (hierna; RE) om binnen sociaal beleid helderheid te schetsen over wat werkt voor wie in welke omstandigheden en daarbij wordt nagegaan waarom dit zo is. Een van de redenen waarom Pawson en Tilley (1997) deze methode hebben ontwikkeld, is omdat zij moeite hadden met de in hun ogen hoge ambities van gangbaar kwantitatief onderzoek. In kwantitatief onderzoek wordt veelal universeel werkende interventies beschreven waarbij meestal niet duidelijk wordt hoe of waarom iets werkt. Zij vonden dit onrealistisch, zij misten hierbij het omschrijven een zogeheten black box. Met RE wordt de ‘black box’ geopend en geeft dit inzicht in de samenhang van achterliggende causale oorzaken, mechanismen en context die invloed hebben op de uitkomst van beleid. Volgens hen ontbreekt het onderzoeken van deze ‘black box’ in gangbaar kwantitatief onderzoek. Het doel van evaluatieonderzoek door RE is om de onderliggende mechanismen te ontdekken die door bepaalde beleidsmaatregelen of interventies in gang worden gezet. Daarnaast is het zaak dat specifieke omstandigheden die invloed hebben op deze onderliggende mechanismen in kaart worden gebracht (Pawson & Tilley, 1997; Bakker, z.d.), zoals bijvoorbeeld specifieke kenmerken van de doelgroep, in dit geval veelplegers. Het gaat bij RE met name om het krijgen van duidelijkheid over de mechanismen die leiden tot de uitkomst in de desbetreffende context waarin het zich afspeelt met daarbij het doel om erachter te komen waarom dit zich voordoet. Door het analyseren via RE kan er een conclusie worden getrokken over waarom een maatregel de beoogde uitkomst wel of niet genereert (Pawson & Tilley, 1997; Pawson & Tilley, 2004; Verweij & Pattyn, 2014). Hieronder worden een aantal belangrijke begrippen, die de basis vormen van RE, uiteengezet.

4.1.1. Causaliteit

Om te begrijpen hoe en waarom bepaalde maatregelen eventueel verandering kunnen veroorzaken, moet er onderzoek gedaan worden naar causaliteit (Pawson & Tilley, 1997). Er is nooit een rechtstreeks causaal verband tussen een maatregel of beleidsinterventie en een (beleids)uitkomst. Het zijn eerder de hulpbronnen die worden verschaft aan bepaalde doelgroepen die een bepaalde gedragsverandering zullen uitlokken (Verweij & Pattyn, 2014). Het is belangrijk om te weten dat causaliteit niet extern begrepen kan worden, door alleen naar de uitkomsten van een maatregel of beleid te kijken. De verandering die plaatsvindt, moet intern begrepen worden door het in kaart brengen van de onderliggende causale krachten of mechanismen. Het causale verband zal namelijk steeds werken via het wijzigen van bepaalde mechanismen, in een bepaalde context. Pawson & Tilley (1997) stellen dat er alleen sprake is van een causaal verband als de uitkomst wordt geactiveerd door mechanismen die beïnvloed worden door de context. Mechanismen betreffen de eigenlijke logica achter bepaalde maatregelen of beleidsinterventies (Pawson & Tilley, 1997; Verweij & Pattyn, 2014).

4.1.2. Context

De relatie tussen mechanismen en hun effecten op de uitkomsten van een maatregelen of beleidsinterventie staat niet vast, maar is afhankelijk van de omstandigheden (context). Het is bij het onderzoeken van complexe sociale fenomenen niet voldoende om alleen de mechanismen in kaart te brengen. Het is ook van belang om de omstandigheden waarin de mechanismen een rol spelen vorm te geven (Pawson & Tilley, 1997). Pawson & Tilley (1997) stellen met hun methodiek dat er helderheid geschetst moet worden over: 'Wat werkt voor wie in welke omstandigheden?'. De interactie van normen, waarden en maatschappelijke instituties en situaties zijn allemaal onderdeel van de context die invloed heeft op processen, de keuzes en het gedrag van mensen. Het is in deze scriptie van belang om bij de analyses een inschatting te maken over voorwaarden die van toepassing moeten zijn om de elementen van de werkwijze rondom veelplegers of wijkrechtspraak optimaal te laten functioneren, zoals de contextuele factoren die van belang zijn rondom de integrale ketensamenwerking. Wanneer dit helder is kan er ingespeeld worden op de contextuele factoren, wat de werking van bepaalde mechanismen kan beïnvloeden. Dit heeft dan automatisch weer effect op de (gewenste) uitkomsten.

4.1.3. Mechanismen

Mechanismen kunnen helpen om de causale verbanden tussen maatregelen of beleidsinterventies en hun gewenste effecten nauwkeuriger in kaart te brengen. Mechanismen zijn niet zichtbaar. Mechanismen kunnen omschreven worden als onderliggende processen en/of structuren die in een bepaalde context tot een bepaalde uiting komen wat van invloed heeft op de uitkomst.

Mechanismen zijn gevoelig voor variaties in de context. Wanneer er gefocust wordt op het in kaart brengen van de mechanismen kan er een beter begrip gekregen worden van de interne werking van complexe sociale fenomenen (Astbury & Leeuw, 2010). Mechanismen zijn de aanjagers van keuzes en capaciteiten van mensen die leiden tot bepaalde patronen in hun gedrag, die laten zien hoe en waarom een bepaalde uitkomst wordt gegenereerd (Pawson & Tilley, 1997). In deze scriptie zullen de mechanismen omschreven worden als werkzame mechanismen. In een bepaalde context dragen deze werkzame mechanismen bij aan het verminderen van recidive en het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid. Maatregelen of beleidsinterventies werken alleen als ze geschikte ideeën en kansen (mechanismen) introduceren bij groepen in de juiste sociale en culturele omstandigheden (context) (Pawson & Tilley, 1997; Astbury & Leeuw, 2010).

4.1.4. Uitkomsten

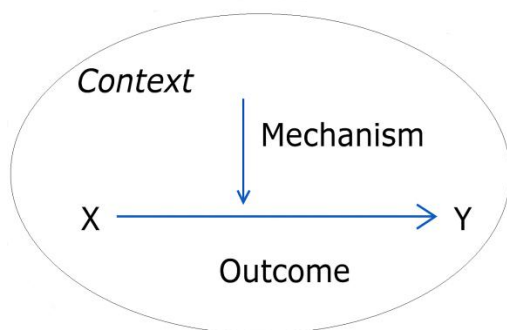
Een maatregel of beleidsinterventie heeft vaak geen eenduidige uitkomst. Zoals benoemd spelen de mechanismen en de context een rol in het proces, dit leidt vaak tot meerdere of verschillende uitkomsten. De uitkomsten moeten niet alleen vastgesteld worden om aan te tonen of een maatregel of beleidsinterventie werkt, maar er moet ook verder geanalyseerd worden om te ontdekken of de theorie over de mechanismen en context wordt bevestigd (Pawson & Tilley, 1997). Er moet rekening mee worden gehouden dat de praktijk kan afwijken van de opgestelde theorie. Bij sociaal wetenschappelijk onderzoek zijn er constant maatschappelijke factoren die veranderen of een ander effect teweegbrengen dan van tevoren is vastgesteld. De complexiteit van de samenleving zorgt ervoor dat niet alles volledig gecontroleerd kan worden. De werkzaamheid van de werkwijze rondom veelplegers zal bijvoorbeeld beïnvloed kunnen worden door toegankelijkheid van interventies of maatregelen. Bij wijkrechtspraak zou de werkzaamheid meer beïnvloed kunnen worden door de omstandigheden in de wijk of betrokkenheid van integrale ketenpartners. Daarom moet er naast de analyse van de uitkomsten ook rekening gehouden worden met andere (onvoorziene) uitkomsten of neveneffecten.

4.1.5. CMO-configuraties

De hierboven beschreven elementen: context, mechanismen en uitkomsten kunnen samen CMO-configuraties vormen. Om te analyseren of en hoe de beoogde interventies onder bepaalde omstandigheden een bepaalde uitkomst genereren, wordt er gebruikgemaakt van CMO-configuraties. In de CMO-configuraties staat de C voor context (omstandigheden), de M voor mechanismen, en de O voor outcome (uitkomsten). Een CMO-configuratie maakt overzichtelijk en visueel welke mechanismen werken in welke omstandigheden en welke uitkomsten dit teweegbrengt (Pawson & Tilley, 1997; Verweij & Pattyn, 2014).

Het conceptueel model is te zien in figuur 3.1. In deze scriptie is het onder andere van belang om de werkzaamheid van de bestaande werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak in kaart te brengen. Deze werkzaamheid kan vergeleken worden met de uitkomsten van de RE, de CMO-configuraties zullen inzichtelijk maken welke mechanismen in een bepaalde context effect hebben op de werkzaamheid. Hiermee zal de samenhang van de elementen visueel gemaakt kunnen worden.

Figuur 1: Conceptueel model van een CMO-configuratie gebaseerd op Pawson & Tilley (1997).

4.2. Methode van dataverzameling en dataverwerking

Om antwoord te krijgen op de hoofd- en deelvragen volgens RE is er deze scriptie gebruik gemaakt van:

1. Literatuur- en documentenstudie om inzicht te krijgen in de risicofactoren rondom veelplegers en de beleidstheorie van de huidige werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak.
2. Semi-gestructureerde interviews met verschillende professionals. Deze professionals zijn allemaal op een manier betrokken (geweest) bij de ontwikkeling of uitvoering van werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak. Met de semi-gestructureerde interviews zal de relevante informatie uit de literatuur- en documentenstudie worden geverifieerd en aangevuld. Daarnaast zal het inzicht geven in de ervaringen van de professionals zodat er een zo compleet mogelijk beeld kan worden geschetst.

De resultaten van de literatuur- en documentenstudie en de semi-gestructureerde interviews worden samengebracht om een volledig beeld te verkrijgen waarmee de hoofd- en deelvragen beantwoord kunnen worden.

4.2.1. Literatuur- en documentenstudie

Bij de literatuur- en documentenstudie is gebruikgemaakt van beleidsdocumenten, jaarplannen, evaluatierapporten en wetenschappelijke literatuur. Ten eerste is er bij het in kaart brengen van de risicofactoren rondom veelplegers voornamelijk gebruikgemaakt van wetenschappelijke literatuur. Hierbij is met name de sociale controletheorie (Hirschi, 1969; Sampson & Laub, 1993) toegepast, een wetenschappelijke sociologische theorie die richting geeft aan het identificeren en verklaren van risicofactoren.

Ten tweede is er bij het beschrijven van de beleidstheorie van de werkwijze rondom veelplegers, met name gebruikgemaakt van beleidsdocumenten, jaarplannen, evaluatierapporten en kamerstukken. Als laatste is er voor de beleidstheorie van wijkrechtspraak, gebruikgemaakt van wetenschappelijke literatuur, met name over de Community Courts uit de Verenigde Staten, maar ook van beleidsdocumenten en evaluatierapporten over wijkrechtspraak in Nederland.

Er zijn verschillende zoekmachines gebruikt, zoals Google en GoogleScholar. Daarnaast is er gebruikgemaakt van de zoekmachines van de Rijksuniversiteit Groningen, waaronder Smartcat en database SocIndex. Binnen de verschillende zoekmachines is in verschillende talen en combinaties gezocht op zoektermen rondom veelplegers en wijkrechtspraak. Zoektermen die onder andere zijn gebruikt waren: veelplegers, veelplegers en beleid, ISD-maatregel, sociale bindingen, sociale bindingen en veelplegers, sociale bindingen en (veelplegers)beleid, evaluatie veelplegersbeleid, wijkrechtspraak, community courts, evaluaties wijkrechtspraak, wijkrechtspraak en veelplegers, risicofactoren veelplegers, veelplegers en verslaving, veelplegers en strafrecht.

Met de literatuur- en documentenstudie is geprobeerd om de risicofactoren die het gedrag van veelplegers beïnvloeden zo volledig mogelijk inzichtelijk te maken zodat dit meegenomen kan worden in de analyses rondom de context waarin de maatregelen en beleidsinterventies zich afspelen. Daarbij is het van belang om een inschatting te maken over de mate waarin er rekening moet worden gehouden met deze risicofactoren in de praktijk. Daarnaast is geprobeerd de beleidstheorie van de werkwijze rondom veelplegers en de wijkrechtspraak in kaart te brengen om tot een vollediger beeld te komen over de werkzaamheid.

4.2.2. Semi-gestructureerde interviews

Vragenlijsten

Aan de hand van de voorlopige beleidstheorie die is uitgewerkt door middel van de literatuur- en documentenstudie zijn de vragenlijsten opgesteld voor de semi-gestructureerde interviews. Omdat in deze scriptie wordt gefocust op verschillende onderwerpen zoals de werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer en daarnaast op de geschiktheid van de interventie wijkrechtspraak was het nodig om drie verschillende vragenlijsten op te stellen (zie bijlage 1). Vragenlijst 1 bestaat uit vragen over de werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer en de geschiktheid van wijkrechtspraak voor veelplegers in de gemeente Deventer. Vragenlijst 2 bestaat uit vragen over de werkwijze rondom veelplegers op algemeen niveau (vooral met de focus op landelijk en regionaal beleid) en de geschiktheid van wijkrechtspraak voor veelplegers in de gemeente Deventer. Vragenlijst 3 bestaat uit vragen over de interventie wijkrechtspraak en de geschiktheid van wijkrechtspraak in de gemeente Deventer.

Met de drie verschillende vragenlijsten is beoogd om de informatie die verkregen is uit de literatuur- en documentenstudie aan te vullen en/of te verifiëren. Met name bij de beleidstheorie rondom veelplegers was het relevant om deze verder uit te vragen omdat de literatuur- en documentenstudie nog niet voldoende inzicht gaf. Daarnaast komen er vragen terug in de vragenlijsten die inzicht geven in de persoonlijke ervaringen van de professionals. Dit geeft zowel inzicht in hoe zij bepaalde aspecten van de werkwijze of de interventie wijkrechtspraak zelf ervaren, maar ook geeft dit inzicht in de context waarin de maatregelen of beleidsinterventies worden uitgevoerd. Dit is relevant voor de Realistische Evaluatie (Pawson & Tilley, 1997).

Respondenten

Aan de hand van de opgestelde hoofd- en deelvragen is bepaald welke respondenten geschikt zouden zijn voor het deelnemen aan een semi-gestructureerd interview. Ten eerste was de wens om meer te weten te komen over de relatie tussen landelijk beleid/richtlijnen en beleid/richtlijnen die regionaal of lokaal worden uitgevoerd rondom veelplegers. Daarom is er gepoogd om respondenten te benaderen die hier meer over zouden kunnen vertellen, zoals beleidsmedewerkers van het ministerie van Justitie en Veiligheid en onderzoekers die een bijdrage hebben geleverd aan de veelplegersmonitor of andere relevante onderzoeken rondom veelplegers in Nederland. Ten tweede zijn er professionals uit de regio IJsselland of uit de gemeente Deventer benaderd zodat zij meer konden vertellen over de werkwijze rondom de veelplegers in de gemeente Deventer.

Deze professionals waren of in het verleden betrokken bij het uitvoeren en/of de ontwikkeling van de werkwijze of zijn nog steeds betrokken bij de uitvoering van de werkwijze. Bij het benaderen van deze respondenten is een inschatting gemaakt of de respondenten geschikt waren om meer te vertellen over de ontstaansgeschiedenis van de werkwijze in Deventer en beoogde uitkomsten daarvan. Ten derde zijn er professionals benaderd die betrokken zijn of in het verleden zijn geweest bij de ontwikkeling en uitvoering van wijkrechtspraak. Hiervoor is er gefocust op de projecten van wijkrechtspraak die worden uitgevoerd in Rotterdam-Zuid, Eindhoven of Amsterdam-Venserpolder. Het doel hiervan was om de informatie verkregen uit de evaluatierapporten te verifiëren of aan te vullen. Tot slot zijn er respondenten die evaluatieonderzoek hebben uitgevoerd over de interventie wijkrechtspraak benaderd. De gedachten hierachter was om respondenten te spreken die wijkrechtspraak vanuit een andere invalshoek hadden leren kennen en/of beoordelen.

In totaal zijn er 12 respondenten geïnterviewd. Per respondent is ingeschat welke van de drie vragenlijsten het meest geschikt was voor het semi-gestructureerde interview. Aanvankelijk was het doel om 15 respondenten te interviewen. Drie beoogde respondenten voelden zich niet geschikt voor een interview of bleken niet beschikbaar. Gezien de tijdsplanning voor de scriptie en de waardevolle verkregen informatie uit de afgenomen 12 interviews is besloten de interviewperiode na deze interviews af te sluiten. Als gevolg hiervan is slechts één respondent vanuit een landelijke organisatie geïnterviewd over de werkwijze rondom veelplegers. Daarom is voor de informatie over landelijke maatregelen en beleidsinterventies rondom veelplegers in deze scriptie voornamelijk gebruikgemaakt van literatuur- en documentenstudie. Bij de uitvoering van de semi-gestructureerde interviews is daarnaast rekening gehouden met het principe van verzadiging (saturatie). Dit houdt in dat interviews zijn afgenomen totdat er nauwelijks nieuwe thema's of inzichten meer naar voren kwamen die relevant waren voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. De bereikte verzadiging viel samen met het moment waarop twaalf interviews waren afgenomen, waardoor de afronding van de interviewperiode zowel methodologisch als praktisch gerechtvaardigd was.

Afnames semi-gestructureerde interviews

Voorafgaande aan de semi-gestructureerde interviews is een overzicht van de vragen uit een van de drie vragenlijsten opgestuurd naar de respondent. Op deze manier konden respondenten, wanneer gewenst, zich voorbereiden op het semi-gestructureerde interview. Naast een overzicht van de vragen werd er een informed consent gedeeld met de respondent (zie bijlage 2).

In de informed consent werden de respondenten geïnformeerd over het doel van de scriptie, de vrijwilligheid van hun deelname en de verwerking van de interviews. In het informed consent staat op het einde beschreven waar de respondent bij akkoord toestemming voor geeft. De semi-gestructureerde interviews zijn zowel online via een video-meeting als met een fysieke afspraak op locatie afgenomen. Tijdens de semi-gestructureerde interviews zijn altijd geluidsopnames gemaakt, deze zijn in de verwerkingsperiode veilig opgeslagen op de beschermde schijf van de Rijksuniversiteit Groningen. Deze zullen verwijderd worden zodra de scriptie is afgerond.

Verwerking en analyseren semi-gestructureerde interviews

De semi-gestructureerde interviews zijn uitgewerkt aan de hand van de geluidsopnames in de vorm van gespreksverslagen. Een van de gespreksverslagen is terug te lezen in bijlage 3. Bij het uitwerken van de gespreksverslagen is ervoor gezorgd dat het niet mogelijk is om aan de hand van het gespreksverslagen de respondenten te kunnen herleiden. Omdat er geen gebruik is gemaakt van persoonsgegevens in de gespreksverslagen, respondenten niet te herleiden zijn aan de hand van hun antwoorden en de respondenten geen kwetsbare doelgroep is, is de scriptie niet voorgelegd aan de ethische commissie.

De gespreksverslagen zijn geanalyseerd aan de hand van een thematische analyse. Voorafgaand aan de semi-gestructureerde interviews is er een vergelijkingsschema opgesteld waarin de belangrijke elementen van de werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak zijn beschreven (zie bijlage 4). Deze elementen zijn opgesteld aan de hand van de literatuur- en documentenstudie. Deze elementen zullen gebruikt worden om de werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak met elkaar te kunnen vergelijken, dit is met name van belang voor het bepalen van de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak. Deze elementen dienen als code groepen bij het analyseren van de interviews. Onder deze code groepen zijn codes opgesteld die hierbij aansluiten. Een voorbeeld is de code groep risicofactoren rondom veelplegers, waar de code verslaving onder valt. De code groepen en aansluitende codes die voor de analyse van de interviews zijn opgesteld worden in het codeboek gekenmerkt als deductieve codes. Bij het analyseren zijn ook inductieve codes toegevoegd op basis van de inhoud van de gespreksverslagen. Hierbij zijn ook code groepen geformuleerd met aansluitende codes, deze worden in het codeboek gekenmerkt als inductieve codes. Na het coderen van de gespreksverslagen zijn alle code groepen en codes opnieuw beoordeeld en is het definitieve codeboek opgemaakt (zie bijlage 5). Na het analyseren en coderen van de interviews werd op basis van het definitieve codeboek de relevante data geanalyseerd, waarmee in combinatie met literatuur, de resultaten in hoofdstuk 4 van het onderzoek zijn geformuleerd.

Hoofdstuk 5. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt de werkzaamheid van zowel de lokale werkwijze rondom veelplegers als de interventie wijkrechtspraak beschreven. Dit gebeurt aan de hand van de doelstellingen, werkzame mechanismen en contextuele factoren. Daarnaast is een vergelijking gemaakt tussen beide werkwijzen, gebaseerd op vooraf vastgestelde vergelijkingselementen, en daaropvolgend een inschatting gemaakt over de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak.

In paragraaf 5.1 en 5.2 worden eerst de doelstellingen van beide werkwijzen toegelicht. Vervolgens wordt per werkzaam mechanisme beschreven wat het mechanisme inhoudt, op basis van literatuur en inzichten uit de semi-gestructureerde interviews. Daarna volgt een beschrijving van hoe dit mechanisme in de praktijk werkt. In 5.1 is dit gebaseerd op de semi-gestructureerde interviews en in 5.2 op zowel de semi-gestructureerde interviews als evaluatierapporten.

Paragraaf 5.3 bevat de vergelijking tussen beide werkwijzen en beschrijft de mogelijke toegevoegde waarde van wijkrechtspraak, zoals ervaren door de respondenten en ondersteund door bevindingen uit de literatuur. Ook eventuele ongewenste effecten van de toevoeging van wijkrechtspraak binnen de huidige werkwijze in Deventer worden vanuit dit perspectief beschreven.

5.1. Werkzaamheid van de lokale werkwijze rondom veelplegers

In de werkwijze rondom veelplegers binnen de gemeente Deventer staan twee doelstellingen centraal. De eerste doelstelling betreft het terugdringen van recidive onder veelplegers. Door het herhaald delictgedrag zoveel mogelijk te beperken, beoogt men een afname van criminaliteitscijfers, overlast, problematiek van veelplegers en maatschappelijke kosten (Veiligheidshuis IJsselland, 2019b; Groot et al., 2007). Om aan deze doelstelling te behalen het organiseren van een duurzaam traject voor veelplegers, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en ondersteuning bij onderliggende multiproblematiek belangrijk (Snippe, Ogier, et al., 2006; Struijk, 2013).

De tweede doelstelling richt zich op het verminderen van de negatieve impact die veelplegers hebben op de openbare orde en veiligheid in Deventer. Hierbij gaat het niet uitsluitend om strafbare feiten, maar ook om gedragingen die maatschappelijke onrust veroorzaken en de leefbaarheid en veiligheid beïnvloeden.

De gemeente, samen met lokale partners, draagt verantwoordelijkheid voor het waarborgen van een veilige leefomgeving voor alle inwoners (Gemeente Deventer, 2023). Een respondent geeft met onderstaande citaat aan waarom deze doelstelling van belang is:

“De veelpleger hoeft niet alleen maar de traditionele criminaliteit te zijn. Het is ook overlast veroorzaken op straat, hangen in een portiek, continu een fiets verkeerd parkeren. Ik denk juist dat het veelplegers typeert dat het heel vaak de openbare orde raakt.” (respondent 1, persoonlijk interview, 12 november 2024).

Deze tweede doelstelling is nauw verbonden met de eerste. Wanneer recidive effectief wordt teruggedrongen, draagt dit immers bij aan een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid. Tegelijkertijd wordt er via gerichte maatregelen ook expliciet ingezet op het vergroten van de veiligheid en het tegengaan van overlast. Het uiteindelijke streven is om de groep veelplegers geleidelijk te verkleinen en hun gedrag beter beheersbaar te maken. Opvallend is dat alle respondenten een duidelijk beeld hadden van de beoogde doelstellingen van de werkwijze rondom veelplegers. Geen van hen kon echter aangeven op welke formele bronnen deze doelstellingen zijn gebaseerd of waar deze officieel zijn vastgelegd. Respondenten geven aan dat zij hierover geïnformeerd zijn tijdens onder andere het veelplegersoverleg, of dat zij deze doelstellingen hebben afgeleid uit hun eigen ervaring met de doelgroep.

5.1.1. Recidive verminderen

Voor het realiseren van de eerste doelstelling binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer, het verminderen van recidive, spelen drie centrale mechanismen een rol. In deze paragraaf worden deze mechanismen - de integrale ketensamenwerking, een gepast plan van aanpak en rekening houden met de risicofactoren rondom veelplegers - toegelicht.

Integrale ketensamenwerking

Werking van mechanisme

Om recidive bij veelplegers terug te dringen, is integrale ketensamenwerking van belang. Veelplegers hebben vaak complexe problemen op meerdere leefgebieden, waardoor nauwe samenwerking tussen justitiële, zorg- en veiligheidsprofessionals wenselijk is (Problemen Veiligheid en Zorg Complexer, 2024; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023d). In Deventer gebeurt dit via het veelplegersoverleg, onder regie van het Zorg- en Veiligheidshuis. De keuze voor deze regievoering onderstreept hoe verweven de betrokken domeinen zijn.

Voor een succesvolle integrale ketensamenwerking rondom veelplegers zijn meerdere factoren van belang. Als deze samenwerking moet bijdragen aan het terugdringen van recidive, vraagt het om een goed afgestemde en doelgerichte aanpak.

Een eerste belangrijke voorwaarde is het formuleren van een gezamenlijke doelstelling. Alle betrokken professionals dienen helder voor ogen te hebben wat het gezamenlijke doel is en hier ook actief naartoe te werken (Snippe, Van Der Stoep, 2006; Bakker, 2007).

Daarnaast speelt informatie-uitwisseling een sleutelrol binnen de samenwerking (Struijk, 2013). In Deventer wordt dit gefaciliteerd door een samenwerkingsconvenant dat waarborgt dat informatie tussen samenwerkingspartners gedeeld kan worden binnen de geldende wettelijke kaders (Veiligheidshuis IJsselland, 2019a). Dit zorgt niet alleen voor juridische duidelijkheid, maar bevordert ook directe en efficiënte communicatielijnen, wat de effectiviteit van de samenwerking vergroot.

Een derde belangrijke voorwaarde is de betrokkenheid van professionals bij de doelgroep. Effectieve samenwerking vraagt om professionals die zich actief inzetten, flexibel zijn en waar nodig creatief durven handelen (Snippe, Ogier, et al., 2006; Snippe, Van Der Stoep, et al., 2006; Veiligheidshuis IJsselland, 2019b). Deze betrokkenheid kan mogelijk bijdragen aan meer bieden van maatwerk en een effectievere aanpak van de complexe problematiek rondom veelplegers.

Tot slot is het belangrijk dat professionals voldoende tijd, ruimte en middelen krijgen om hun taken zorgvuldig uit te voeren. Duurzame en effectieve integrale ketensamenwerking vereist continuïteit, onderlinge afstemming en structurele inzet van alle betrokken partijen.

Toepassing in de praktijk

De respondenten erkennen het belang van een integrale ketensamenwerking bij het verminderen van recidive onder veelplegers. Zij beschouwen het veelplegersoverleg als een waardevol middel dat betrokken professionals structureel met elkaar in contact brengt en laat samenwerken. Een van de respondenten licht toe waarom deze vorm van samenwerking van meerwaarde kan zijn:

“En dat je met elkaar met alle partijen aan tafel zit waardoor je bredere mogelijkheden hebt. Je hoort wat een ieder kan, en zoekt daarin de beste optie voor de veelpleger. Je kunt de mogelijkheden op elkaar afstemmen.” (respondent 1, persoonlijk interview, 12 november 2024).

De respondenten konden de doelstellingen van de werkwijze rondom veelplegers in Deventer over het algemeen juist inschatten, maar de onderliggende basis en helderheid ervan bleken niet voor iedereen duidelijk. Hoewel professionals menen vanuit een gezamenlijke doelstelling te werken, blijft onduidelijk in hoeverre deze expliciet en gedeeld is. Meerdere respondenten die onderdeel zijn van de integrale ketensamenwerking benoemen de noodzaak dit binnen het veelplegersoverleg te bespreken, wat mogelijk invloed heeft op de effectiviteit en recidivevermindering.

De respondenten die betrokken zijn bij het veelplegers geven aan dat zij zich sterk verbonden voelen met de doelgroep en dit ook terugzien bij de andere professionals. Daarnaast zijn bij en rondom het veelplegersoverleg de communicatielijnen kort, waardoor acties vaak snel worden uitgezet en opgepakt. Er wordt erkend dat er veel ruimte is voor creativiteit en de betrokken professionals zoeken actief naar oplossingen binnen de bestaande kaders. Een respondent benoemt het volgende wanneer er wordt gevraagd naar de betrokkenheid van de professionals:

“Ik denk de inzet van de ketenpartners is een hele belangrijke in deze, die is in Deventer echt goed. En ik vind het ook bewonderenswaardig dat iedereen na al die jaren nog steeds een stapje harder doet voor deze doelgroep.” (respondent 2, persoonlijk interview, 19 november 2024).

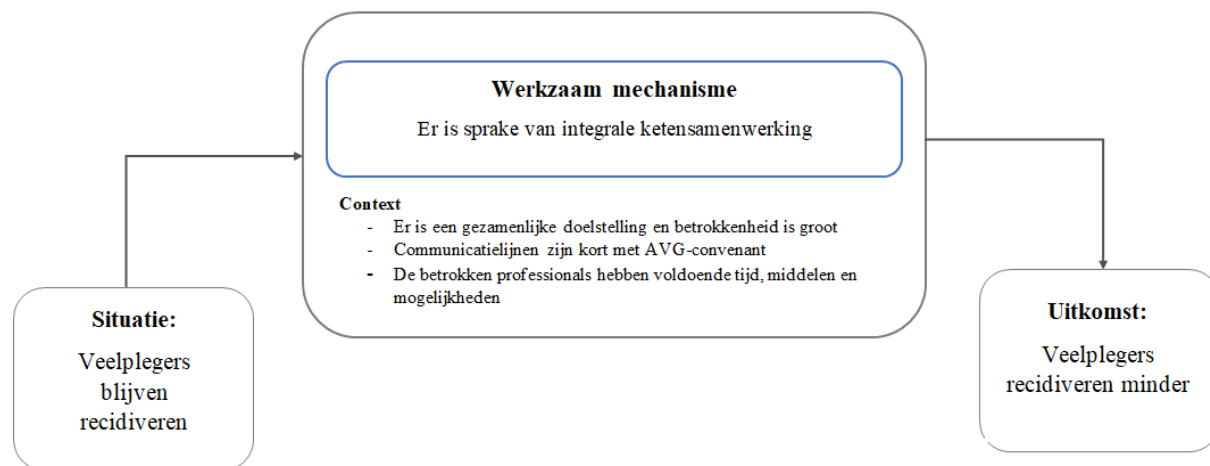
Desondanks erkennen verschillende betrokken respondenten dat capaciteit vanuit sommige partijen soms te wensen overlaat. Door de hoge werkdruk en andere verplichtingen binnen eigen organisaties lukt het hen niet altijd om alle afspraken na te komen. Door de al bestaande tijds- en capaciteitstekorten voor de primaire taken bij en rondom het veelplegersoverleg, wordt er gesteld dat er ook weinig ruimte is om met elkaar te evalueren over het proces. Sommige respondenten benadrukken dat juist deze evaluatiemomenten van meerwaarde kunnen zijn voor de kwaliteit van de integrale ketensamenwerking.

Ondanks enkele kritische kanttekeningen en verbeterpunten zijn de respondenten overwegend erg tevreden over de integrale samenwerking. Zij bevestigen unaniem dat als ze in de juiste context samenwerken, ze bijdragen aan het verminderen van recidive onder veelplegers. Een citaat van een van de respondenten geeft het gezamenlijke gevoel weer:

“Wij zijn het beste veelplegersoverleg dat er is. Ik heb namelijk veel overleggen met collega’s over cliënten die uit andere regio’s naar onze regio komen en dan vraag ik wel is aan die collega’s van: hoe gaat dat bij jullie? En dan denk ik elke keer: wij hebben het wel getroffen, dat we een leuke club zijn, die allemaal bevlogen zijn en niet doen aan vingerwijzen of stroperigheid.” (respondent 6, persoonlijk interview, 28 november 2024).

Een visuele weergave van dit mechanisme is te vinden in figuur 2.

Figuur 2: Werkzaam mechanisme; de integrale ketensamenwerking

Plan van aanpak

Werking van mechanisme

Om recidive te verminderen, worden vanuit het veelplegersoverleg diverse maatregelen ingezet. Deze worden vastgelegd in een persoonsgericht plan van aanpak, waarin wordt beoordeeld welke interventies het best aansluiten bij de situatie van de betreffende veelpleger, binnen de mogelijkheden van de betrokken professionals. Respondent 1 beschrijft hoe dit in de praktijk gaat:

“Het voornaamste is het veelplegersoverleg, deze vindt één keer in 2 weken plaats, dat is het voornaamste waar met alle betrokken partners wordt gekeken of ingezoomd wordt op de veelpleger en waarbij dan nagedacht wordt over welke stappen ingezet kunnen worden om.. Dat wordt daar besloten bij dat overleg. Bijvoorbeeld: een zorgtraject, een geldboete of ISD-maatregel, dat kan van alles zijn.” (respondent 1, persoonlijk interview, 12 november 2024).

Een gepast plan van aanpak draagt bij aan het verminderen van recidive onder veelplegers, indien de werkwijze rondom veelplegers in Deventer inspeelt op verschillende contextuele factoren. De eerste factor is het werken via de persoonsgerichte aanpak (hierna: PGA). Deze aanpak draait om het bieden van maatwerk, waarbij de behoeften en persoonlijke situatie van de veelpleger centraal staan. Binnen het veelplegersoverleg wordt gepoogd via de PGA de meest relevante informatie te verzamelen, die als input dient voor een effectief en passend plan van aanpak.

De tweede factor is dat binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer wordt gepoogd oplossings- en herstelgericht te werken. Deze benadering richt zich op duurzame oplossingen voor de onderliggende problematiek van veelplegers, omdat juist deze problemen vaak leiden tot herhaaldelijke recidive (Snippe, Ogier, et al., 2006; Van Gaalen & Regioburgemeesters, 2017; Struijk, 2013). Tijdens het veelplegersoverleg wordt het plan van aanpak verder aangevuld met concrete acties die moeten bijdragen aan het duurzame traject voor de veelpleger, wat kan leiden tot blijvende gedragsverandering (Snippe, Ogier, et al., 2006; Ganpat et al., 2009; Martinelli, 2022).

De laatste factor is dat binnen de werkwijze rondom veelplegers, en dus het opstellen en uitvoeren van een gepast plan van aanpak, het van belang is om rekening te houden met de risicofactoren van de veelplegers. Deze risicofactoren geven inzicht in wat wel en niet aansluit bij de veelpleger en waar het duurzame traject op kan inspelen. Zoals het organiseren van huisvesting, dagbesteding, sociale contacten of hulp bij verslavingsproblematiek. Wanneer hier niet op ingespeeld wordt zal het plan van aanpak niet de gewenste uitkomst generen (Andrews & Bonta, 1994; Martinelli et al., 2022; Goderie, Tierloff et al., 2008).

Toepassing in de praktijk

Het leveren van maatwerk, het belangrijkste uitgangspunt van de PGA, wordt in elk opgesteld plan van aanpak concreet toegepast. De betrokken professionals verzamelen gezamenlijk signalen en bespreken deze in het veelplegersoverleg. Hierdoor blijft de informatie in het plan actueel en kan er direct op worden ingespeeld, met daarbij oog voor de persoonlijke situatie van de veelpleger. Een respondent noemt dit als een sterk punt binnen de werkwijze en zegt daarover het volgende:

“Ik denk dat je met meerdere ketenpartners de meest recente informatie met elkaar deelt waardoor je een gedegen plan kan maken.” (respondent 8, persoonlijk interview, 10 december 2024).

Daarnaast geven verschillende respondenten aan dat de PGA ook duidelijk zichtbaar is in de houding van de betrokken professionals, wat als een sterk punt in de werkwijze wordt gezien. Deze benadering zorgt soms voor doorbraken, doordat professionals door hun manier van contact maken, de medewerking van de veelpleger weten te verkrijgen. De betrokken professionals proberen vanuit hun eigen expertise aansluiting te vinden. Een respondent die voorheen betrokken was bij de werkwijze rondom veelplegers kijkt hier erg positief op terug:

“Ik was altijd zo onder de indruk van bepaalde medewerkers die zomaar de ingang konden vinden bij bepaalde personen waarvan iedereen dacht, deze persoon kunnen we moeilijk verder helpen. En dat eigenlijk met een hele menselijke benadering, waarin aandacht was voor de behoefte van de persoon en daardoor soms ook als sneeuw voor de zon problematiek of bepaald gedrag afnam.” (respondent 10, persoonlijk interview, 8 januari 2025).

De respondenten konden niet concreet aangeven in hoeverre het belang van oplossingsgericht en herstelgericht werken formeel is vastgelegd in de ontwikkeling van de werkwijze rondom veelplegers. Desondanks verwezen zij in de interviews naar elementen die kenmerkend zijn voor deze methodiek en die volgens hen bijdragen aan het verminderen van recidive. Er werd bijvoorbeeld herhaaldelijk gesproken over het opzetten van duurzame hulptrajecten, waardoor sommige veelplegers van de lijst verdwijnen doordat zij niet meer recidiveren. Als succesfactoren worden onder meer verwezen naar: een vroeg opgesteld plan van aanpak, goede samenwerking tussen de penitentiaire inrichting en lokale professionals en directe beschikbaarheid van hulp bij terugkeer naar de gemeente Deventer.

De respondenten erkennen het belang van bewust omgaan met de risicofactoren van de veelplegers om een gedegen plan van aanpak op te stellen. Echter, vormt dit een kwetsbaar punt omdat het lastig blijft om in te schatten hoe veelplegers op bepaalde interventies zullen reageren. Bij het opstellen van het plan kan de situatie van de veelpleger anders zijn dan wanneer het plan daadwerkelijk wordt uitgevoerd, wat het onvoorspelbaar maakt. Dit zal in de volgende subparagraaf verder worden toegelicht.

Een ander kwetsbaar punt wat de respondenten benoemen, is dat een plan van aanpak alleen effect heeft als het in de praktijk ook uitvoerbaar is. De uitvoerbaarheid wordt daarbij niet alleen bepaald door het gedrag van de veelpleger, maar ook door bredere maatschappelijke factoren. Voorbeelden hiervan zijn complexe procedures, beperkte toegang tot voorzieningen en veranderende wet- en regelgeving. Een van de respondenten beschrijft een voorbeeld van deze situatie:

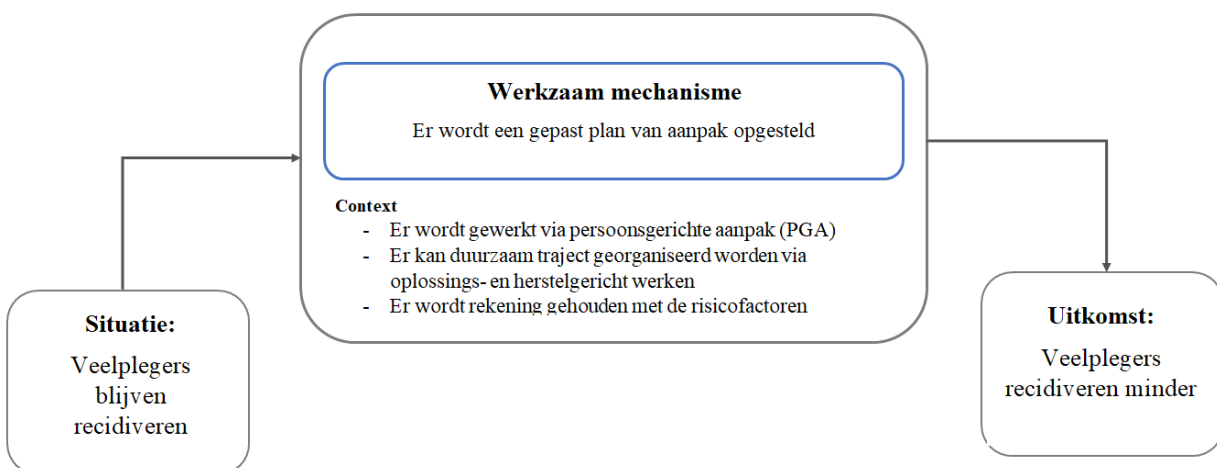
“We hebben nu een schrijnend voorbeeld maar deze geeft aan dat we tekortschieten als maatschappij, we hebben een meneer die nu in detentie zit maar die voor zijn derde ISD-maatregel gaat voorkomen. Deze meneer heeft middelengebruik maar eigenlijk staan zijn psychiatrie en LVB (licht verstandelijke beperking) voor deze problematiek, en daarbij is er geen instelling waar wij hem geplaatst krijgen. Wat ook alles zegt over zijn onmogelijkheden. Omdat er geen zicht is op een duurzaam traject, gaan wij voor de derde keer ISD adviseren en dat is natuurlijk heel schrijnend.” (respondent 2, persoonlijk interview, 19 november 2024).

Er wordt door een paar respondenten benoemd dat dit knelpunt ondervangen kan worden als er tijdens het opstellen en monitoren van het plan van aanpak hier meer rekening mee gehouden wordt, zodat het niet hierop hoeft vast te lopen. Daarover wordt door respondent 9 het volgende benoemd:

“Ik vraag mij soms wel af als we het veelplegersoverleg doen zoals we altijd doen wat dan de verhouding is met de werkelijkheid, je kan een leuk plan van aanpak hebben terwijl de werkelijkheid is dat het totaal niet haalbaar is, dan vind ik dus dat je het anders moet insteken. Dat zie ik dan terug bij het veelplegersoverleg, dat we best wel gefrustreerd zijn.” (respondent 9, persoonlijk interview, 11 december 2024).

Een schematische weergave van bovenstaande is opgenomen in figuur 3.

Figuur 3: Werkzaam mechanisme; een gepast plan van aanpak

Risicofactoren rondom veelplegers

Werking van mechanisme

Zoals eerder beschreven vormen veelplegers een specifieke doelgroep die kampt met onderliggende multiproblematiek, waardoor er in de werkwijze rekening moet worden gehouden met diverse risicofactoren. De sociale controle theorie stelt dat het ontbreken van sociale bindingen (Hirschi, 1996; Sampson & Laub, 1997) crimineel gedrag in stand houdt. Vanuit deze benadering zal de werkwijze rondom veelplegers in Deventer bijdragen aan minder recidive als er ook gewerkt wordt aan het herstellen van deze sociale bindingen.

Dit kan onder andere door in te spelen op de dynamische risicofactoren. Dynamische risicofactoren, vergelijkbaar met basisbehoeften zoals werk, opleiding, sociaal netwerk, inkomen en huisvesting, zijn nauw verbonden met het herstel van de sociale bindingen (Andrews & Bonta, 1994; Bonta et al., 2014). Het is daarom van belang dat de werkwijze rondom veelplegers zich richt op het faciliteren en behouden van deze basisbehoeften. Het is van belang om bij veelplegers niet alleen de focus te leggen op basisbehoeften. De mentale en/of verslavingsproblematiek speelt namelijk ook een grote rol in hun recidive. In bijna elk traject van veelplegers zal ook ondersteuning op het gebied van hun mentale en/of verslavingsproblematiek worden geregeld om duurzame verandering te bewerkstelligen (Dowden & Brown, 2002; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Belenko et al., 2004).

Sampson & Laub (1997) spreken over cumulatief nadeel, een concept dat binnen de werkwijze rondom veelplegers te vergelijken is met een vicieuze cirkel. Veelplegers hebben vaak te maken gehad met opeenvolgende negatieve ervaringen, wat het voor hen moeilijk maakt om vertrouwen te houden in verbetering. Dit sluit aan bij het eerder genoemde punt: wanneer ondersteuning niet op elkaar aansluit of onvoldoende is, leidt dit mogelijk tot nieuwe teleurstellingen. De problematiek bij veelplegers is doorgaans hardnekkig en langdurig, wat vraagt om een andere benadering van professionals. Het zal in de werkwijze rondom veelplegers van belang zijn dat er aandacht is voor het cumulatieve nadeel. Dit speelt namelijk een grote rol in de motivatie van veelplegers, waardoor extra inspanning nodig is om hen effectief te betrekken bij het plan van aanpak. Het is van belang dat veelplegers positieve kantelpunten gaan ervaren zodat zij gemotiveerd worden om hun hardnekkig leefpatroon los te laten (Sampson & Laub, 1997; Goderie, Lünemann, et al., 2008).

Toepassing in de praktijk

In de werkwijze rondom veelplegers in Deventer wordt expliciet rekening gehouden met mentale en/of verslavingsproblematiek. Dit komt alleen al tot uiting in de samenstelling van de integrale ketensamenwerking, waarbij mentale- en verslavingszorg en reclassering van Tactus een belangrijke rol spelen. Drie reclasseringsorganisaties zijn betrokken, maar de reclassering van Tactus heeft de meeste casuïstiek, omdat veel veelplegers behoefte hebben aan ondersteuning bij hun verslaving. Alle respondenten benoemen verslaving als een kern- of standhoudende factor van het criminele gedrag van veelplegers. Een citaat van een van de respondenten luidt als volgt:

“Dat is echt bijna nummer 1 problematiek van veelplegers. Dat leidt er ook vaak toe dat ze verder afgeleiden” (respondent 8, persoonlijk interview, 10 december 2024).

De respondenten geven aan dat veelplegers moeite hebben om basisbehoeften te verkrijgen of te behouden, door de moeilijke situatie waarin zij zich bevinden. De werkwijze rondom veelplegers richt zich dan ook, naast de ondersteuning bij mentale en/of verslavingsproblematiek, vooral op het aanpakken van deze uitdagingen. Hoewel de respondenten de link tussen het organiseren van basisbehoeften en het herstellen van sociale bindingen niet benoemen, wordt er binnen de werkwijze wel veel aandacht besteed aan het organiseren van de basisbehoeften.

Het organiseren van de basisbehoeften is vaak succesvol, omdat de betrokken professionals in de integrale ketensamenwerking hier goed op aansluiten of de nodige expertise hebben. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de betrokkenheid van de gemeente, die nazorg biedt aan ex-gedetineerden en de regio voert over uitkeringen, of uit de samenwerking met partijen die laagdrempelige en geschikte werkplekken aanbieden. De respondenten geven aan dat de professionals zich ook bewust zijn van de instabiele motivatie van veelplegers en soms een andere benadering nodig is om effectief in te spelen op de situatie. Hier wordt in de werkwijze zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

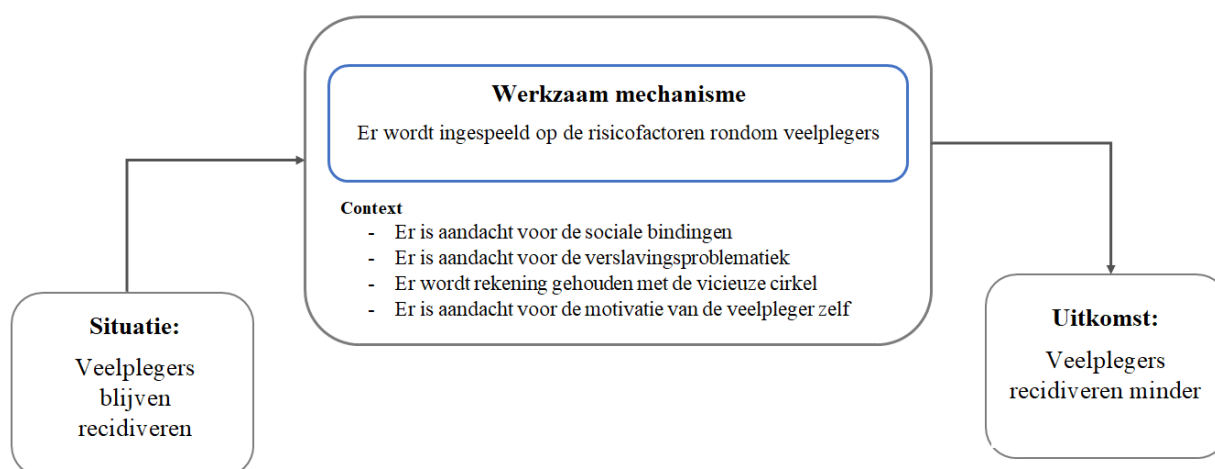
In de werkwijze rondom veelplegers richten de samenwerkingspartners zich specifiek op het doorbreken van de vicieuze cirkel. Dit wordt door meerdere respondenten benadrukt als uitgangspunt van de werkwijze. Hoewel de werkwijze rondom veelplegers rekening houdt met de risicofactoren, is het niet altijd haalbaar om recidive te verminderen. Dit komt vooral door de onvoorspelbare gedragingen van veelplegers, die voortkomen uit hun complexe problematiek.

Zoals verwacht, zijn er trajecten waarin de motivatie van veelplegers sterk fluctueert, en waarin de betrokken professionals niet meer kunnen doen dan ze al doen. De respondenten erkennen dit probleem en uiten hun teleurstelling hierover, zoals onderstaande woorden van respondent 2.

“Dit zijn namelijk ook levensstijlen van mensen, die vaak kiezen voor het makkelijkste. Zij zullen dus nog terugval hebben naar oud gedrag, het zou heel mooi zijn als dat niet zo is maar ik denk dat dat een illusie is.” (respondent 2, persoonlijk interview, 19 november 2024).

De structuur van bovenstaand mechanisme wordt weergegeven in figuur 4.

Figuur 4: Werkzaam mechanisme; de risicofactoren veelplegers

5.1.2. Openbare orde en veiligheid

Voor het realiseren van de tweede doelstelling binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer, het verminderen van de negatieve impact van veelplegers op de openbare orde en veiligheid, speelt het volgende mechanisme een belangrijke rol; er zijn mogelijkheden tot repressieve maatregelen. In deze paragraaf wordt dit mechanisme toegelicht.

Werking van mechanisme

Om de negatieve impact van veelplegers op de samenleving te beperken, is het waardevol dat de werkwijze rondom veelplegers in Deventer ruimte biedt voor repressieve maatregelen en interventies wanneer de situatie daarom vraagt. Ten eerst is de structurele samenwerking tussen justitiële en veiligheidspartijen binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer van belang.

Deze samenwerking maakt het mogelijk om risico's in het gedrag van veelplegers tijdig te signaleren en gepast en tijdig in te grijpen. Denk hierbij aan het inzetten van extra toezicht op een specifieke veelpleger die herhaaldelijk overlast veroorzaakt in bijvoorbeeld de binnenstad (Van Noije et al., 2008; Snippe, Van Der Stoep, et al., 2006).

Ten tweede is, mits voldaan wordt aan de wettelijke kaders, het toepassen van de ISD-maatregel waardevol. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om een veelpleger voor langere tijd uit het maatschappelijk verkeer te halen, wat de openbare orde en veiligheid ten goede komt (Martinelli et al., 2022). Daarbij is het van belang dat de inzet van de ISD-maatregel niet slechts formeel mogelijk is, maar dat er sprake is van een integrale samenwerking tussen de justitiële ketenpartners die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregel en de lokale partners binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer. Een gebrekkige afstemming tussen deze partijen vermindert de effectiviteit van de ISD-maatregel en vergroot de kans dat de overlast van veelplegers aanhoudt (Snippe, Ogier, et al., 2006; Biesma & Snippe, 2009; Biesma et al., 2006; Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum et al., 2019).

Toepassing in de praktijk

Alle respondenten bevestigen dat veelplegers binnen de gemeente Deventer een negatieve invloed uitoefenen op de openbare orde en veiligheid. Zij onderbouwen dit met concrete voorbeelden uit de praktijk. Meerdere respondenten geven daarnaast aan dat deze overlast ook het veiligheidsgevoel van inwoners aantast. De betrokken professionals richten zich binnen de werkwijze rondom veelplegers expliciet op het negatieve gedrag van veelplegers. Zij proberen grip te krijgen op deze groep om ernstige overlast zo veel mogelijk te beperken. Een van de respondenten geeft daarover het volgende aan:

“Daarnaast proberen we ook grip te houden op de doelgroep. Het is belangrijk om te weten wat er speelt, want dit kan effect hebben op de gemeente Deventer. Uiteindelijk staan we hiervoor aan de lat en is het goed om ons bezig te houden met de mensen die hier een negatieve invloed op kunnen uitoefenen.”
(respondent 13, persoonlijk interview, 13 januari 2025).

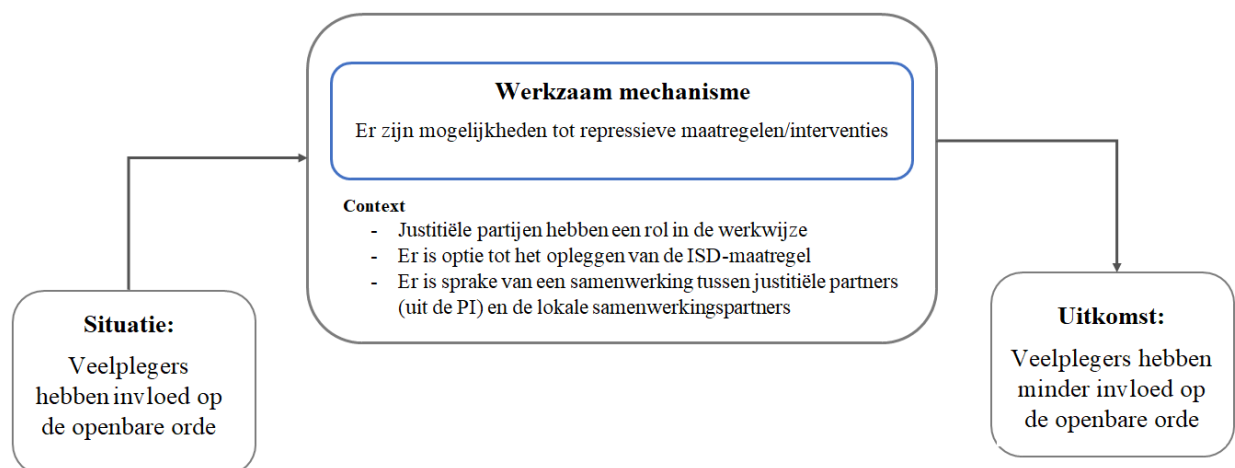
In de werkwijze rondom veelplegers in Deventer proberen ze dit te bewerkstelligen door justitiële partners, waaronder het Openbaar Ministerie en politie een rol te geven in de werkwijze. De expertise van deze justitiële partners geeft inzichten maar ook mogelijkheden om negatieve impact op de openbare orde en veiligheid te beperken. Hierbij speelt de gemeente ook een rol, zij kan wanneer nodig meedenken over civielrechtelijke maatregelen zoals een gebiedsverbod. De respondenten geven aan dat de ISD-maatregel dient als sluitstuk van de werkwijze rondom veelplegers. Het is een meerwaarde voor de openbare orde en veiligheid dat bepaalde veelplegers een tijd niet in de gemeente zijn. Echter, geven een paar respondenten ook aan dat er af en toe te makkelijk gedacht wordt over het inzetten van deze maatregel. Dat verschillende partijen al redelijk snel willen toewerken naar de ISD-maatregel terwijl de veelpleger voorlopig nog niet aan de voorwaarde voldoet. Over de inzet van de ISD-maatregel merkt een respondent het volgende op:

“Uiteindelijk, als je met elkaar tot de conclusie komt van; we hebben alles geprobeerd en we weten het niet meer is het heel fijn om de ISD te hebben.” (respondent 5, persoonlijk interview, 27 november 2025).

Ook is een deel van de respondenten, ondanks dat ze blij zijn met de mogelijkheid, kritisch over de ISD-maatregel. De afstemming tussen de lokale samenwerkingspartners en de medewerkers binnen de penitentiaire inrichting laat regelmatig te wensen over, waardoor het gewenste effect niet wordt behaald binnen de tijd van de maatregel. Hierdoor hebben de veelplegers na vrijlating opnieuw een negatieve impact op de openbare orde en veiligheid.

Een visuele weergave van dit mechanisme is te vinden in figuur 5.

Figuur 5: Werkzaam mechanisme; de repressieve interventies en/of maatregelen

5.2. Werkzaamheid van de interventie wijkrechtspraak

Bij de interventie wijkrechtspraak staan drie doelstellingen centraal. De eerste doelstelling is het terugdringen van recidive. Door vroegtijdig in het juridische proces in te grijpen, beoogt wijkrechtspraak herhaaldelijk crimineel gedrag te voorkomen door het aanbieden van duurzame oplossingen (Bauw et al., 2024; *Ministerie van Justitie en Veiligheid*, 2023b). Een respondent doet de volgende uitspraak die aansluit bij deze doelstelling:

“Bij wijkrechtspraak is het idee dat we erachter komen wat er speelt bij mensen waardoor ze steeds strafbare feiten plegen, schulden hebben etc. En uiteindelijk zoeken we dan daarvoor naar een oplossing.” (respondent 12, persoonlijk interview, 10 januari 2025).

De tweede doelstelling richt zich op het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid in de wijken waar de interventie wordt toegepast. Wijkrechtspraak streeft er niet alleen naar om individuele problematiek op te lossen, maar ook om een bijdrage te leveren aan bredere sociaal-maatschappelijke kwetsbaarheden in de wijk. Deze doelstelling is ook nauw verbonden met de eerste doelstelling, wanneer recidive afnemen zal dit ook de leefbaarheid en veiligheid in de wijk vergroten (Bauw et al., 2024; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.).

De derde, meer op de lange termijn doelstelling, betreft het versterken van het vertrouwen in de Rechtspraak en andere overheidsinstanties. Wijkrechtspraak is bewust laagdrempelig opgezet, waardoor inwoners de mogelijkheid krijgen om het recht op een positieve manier te ervaren. Door de persoonlijke benadering en samenwerking met de integrale ketenpartners wordt geprobeerd burgers een positieve ervaring te bieden, wat kan bijdragen aan een verbeterd vertrouwen in instituties (Bauw et al., 2024; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.). In het volgende citaat wordt de motivatie achter deze doelstelling toegelicht:

“Ik denk dat een doelstelling op de langere termijn is dat het vertrouwen in de overheid groeit, want het zijn vaak mensen die niet meer zoveel vertrouwen hebben in de overheid of instanties.” (respondent 12, persoonlijk interview, 10 januari 2025).

Alle respondenten waren in staat de beoogde doelstellingen van wijkrechtspraak te benoemen en toe te lichten. Daarnaast konden zij allemaal een inschatting geven van de onderliggende uitgangspunten waarop deze doelstellingen zijn gebaseerd. De basisprincipes van de Community Courts werden door velen genoemd als inspiratie.

5.2.1. Recidive verminderen

Werking van mechanisme

Voor het realiseren van de eerste doelstelling van wijkrechtspraak, het verminderen van recidive, is het van belang dat verschillende samenwerkingspartners gezamenlijk werken aan een persoonlijk plan van aanpak voor de verdachte. Veel verdachten kampen met onderliggende multiproblematiek daarom is het belangrijk dat er een integrale ketensamenwerking wordt georganiseerd (*Ministerie van Justitie en Veiligheid*, 2023b). Bij de integrale ketensamenwerking is het van belang dat er gemeenschappelijke doelstellingen en een gevoel van betrokkenheid aanwezig zijn. De rol van de advocatuur wordt binnen deze integrale ketensamenwerking als belangrijk ervaren, deze vervult namelijk de brugfunctie tussen de betrokken professionals en de verdachte (Doornbos et al., 2021). Hierbij is voldoende capaciteit bij de professionals een voorwaarde voor het succesvol opstellen en naleven van het plan van aanpak voor de multiproblematiek van de verdachte. Als de samenwerkingspartners dit niet kunnen realiseren wordt het lastig om bij te dragen aan het verminderen van recidive.

Het multidisciplinair overleg (MDO) of casusoverleg tussen de samenwerkingspartners voorafgaand aan de zitting dient als contextuele factor bij dit mechanisme. Door hierbij al vroeg informatie te delen en lijnen uit te zetten, kan er sneller en effectiever een persoonlijk plan worden opgesteld tijdens de zitting. Dit verhoogt de kans op naleving van gezamenlijk opgestelde persoonlijke plan van aanpak, door zowel de verdachte als de samenwerkingspartners, en daarmee het verminderen van recidive (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Het plan van aanpak wordt opgesteld op basis van een persoonsgerichte benadering, waarbij afgestemd wordt op de specifieke behoeften en omstandigheden van de verdachte (Bauw et al., 2024; Snippe, Ogier, et al., 2006). Onder de regie van de wijkrechtspraakrechter wordt er gefocust op een plan van aanpak met duurzame oplossingen, zodat recidive wordt voorkomen.

Toepassing in de praktijk

Bij het opzetten van wijkrechtspraak wordt er door de projectgroep of stuurgroep geïnvesteerd in het organiseren van een integrale ketensamenwerking. Door de inspanningen van deze groep haken vaak alle gewenste organisaties aan (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). De respondenten geven aan dat dit een intensief traject is, maar zijn positief over de samenwerking wanneer het project loopt. Binnen de integrale ketensamenwerking wordt gewerkt vanuit een gezamenlijke doelstelling met betrokken professionals die, wanneer ze zijn aangehaakt, erg enthousiast zijn en de meerwaarde zien in wijkrechtspraak. De lijnen tussen de professionals zijn kort en er wordt gezamenlijk gezocht naar oplossingen. De meerwaarde van de integrale ketensamenwerking wordt erkend door een van de respondenten:

“Wat we namelijk zien in de zaken die we nu hebben gedaan is dat bijna altijd een oplossing wordt bereikt. Dat komt echt door de samenwerking.” (respondent 12, persoonlijk interview, 10 januari 2025).

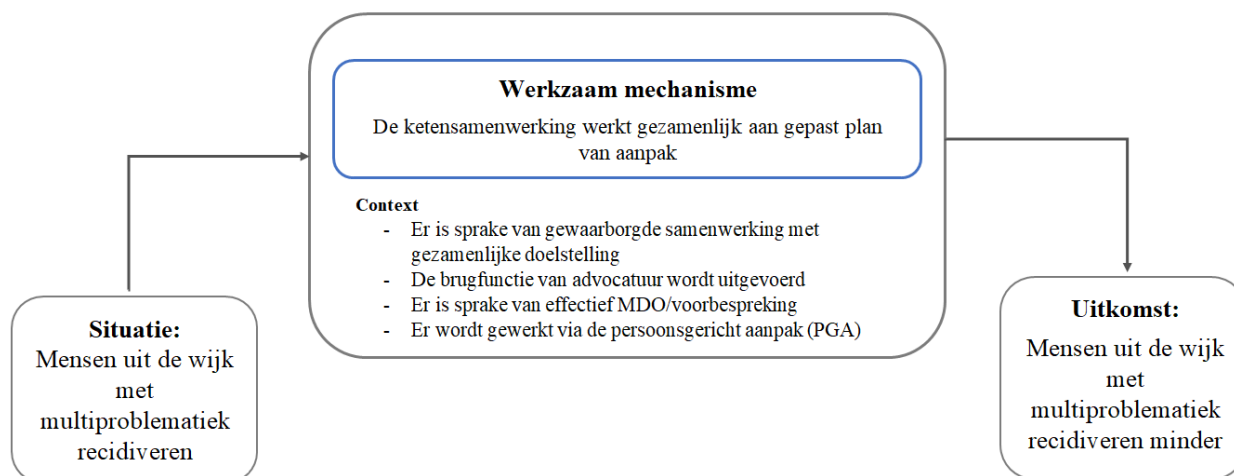
Echter, worden er ook knelpunten ervaren rondom de integrale ketensamenwerking en het gezamenlijk opstellen van het plan van aanpak. De gepubliceerde evaluaties en respondenten geven aan dat de rol van de advocatuur belangrijk is, maar dit verloopt bij sommige locaties nog moeizaam (Doornbos et al., 2021). Daarnaast wordt ingeschat dat capaciteit en tijdsinvestering het grootste knelpunt zijn. Dit heeft ook gevolgen voor de effectiviteit van het MDO of casusoverleg. Het is niet altijd haalbaar voor alle samenwerkingspartners om altijd (goed) voorbereid of aanwezig te zijn, waardoor belangrijk informatie kan ontbreken voor een gedegen plan van aanpak (Bauw et al., 2025; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Ook is het niet altijd haalbaar voor de betrokken professionals om afspraken van het gezamenlijke plan van aanpak binnen de gestelde termijn na te komen (Bauw et al., 2024; Peeters et al., 2020).

Rondom de zittingen is er veel aandacht voor de onderliggende multiproblematiek van de verdachte. Door gezamenlijk een persoonsgericht plan van aanpak op te stellen, worden deze problemen in kaart gebracht en passende oplossingen gezocht. De respondenten zijn positief over de mensgerichte en oplossingsgerichte benadering die wijkrechtspraak nastreeft en die ook zichtbaar is in de praktijk. Daarbij wordt gesteld dat zonder integrale ketensamenwerking de hulpverlening langs elkaar heen werkt, doordat betrokken organisaties uit verschillende domeinen en specialismen niet goed op elkaar afgestemd zijn (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023b). Respondenten zijn ervan overtuigd dat deze aanpak bijdraagt aan het verminderen van recidive, een van de respondenten benoemd het volgende:

“Waarom het werkt, wat mede beoogd was in de aanpak is dat je een duurzame oplossing gaat vinden voor de bewoner.” (respondent 11, persoonlijk interview, 9 januari 2025).

Een visuele weergave van dit mechanisme is te vinden in figuur 6.

Figuur 6: Werkzaam mechanisme; de samenwerking aan het plan van aanpak

5.2.2. Leefbaarheid en veiligheid in de wijk vergroten

Werking van mechanisme

Om de tweede doelstelling van wijkrechtspraak, het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk, te realiseren wordt gesteld dat het van belang is dat de wijkrechtspraak daadwerkelijk geïntegreerd raakt in de wijk. Hierbij is niet alleen het creëren van draagvlak in de ontwikkelfase wenselijk, maar ook een blijvend actieve rol van de wijkrechtspraak binnen de wijk om daadwerkelijk invloed uit te oefenen op leefbaarheid en veiligheid.

Ten eerste is het voor een goed functionerend wijkrechtspraakproject een stabiele en voldoende zaakstroom belangrijk. Dit bevordert niet alleen de continuïteit van het project, maar vergroot ook de zichtbaarheid en herkenbaarheid van wijkrechtspraak binnen de wijk. Om daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan de leefbaarheid en veiligheid, is het belangrijk dat inwoners bekend raken met wijkrechtspraak en bereid zijn gebruik te maken van de mogelijkheden die de wijkrechtspraak biedt (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022).

Ten tweede is het van belang om naast de zittingen te investeren in de positionering van wijkrechtspraak binnen de wijk om bij te kunnen dragen aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. De aanpak beoogt meer te zijn dan een zittingsvoorziening, idealiter fungeert wijkrechtspraak als een laagdrempelig en centraal punt waar bewoners met hun problematiek terecht kunnen (Bauw et al., 2024; Lee et al., 2013). Dit vraagt om actieve verbindingen met lokale samenwerkingspartners en een duurzame relatie tussen professionals en de wijk en haar inwoners (Grootelaar et al., 2023).

Als laatste is het van belang dat er aangesloten wordt bij de behoeften van de wijk en haar inwoners. Wijkrechtspraak is sterk contextafhankelijk en verschilt per locatie. Wat werkt in de ene wijk, hoeft dat niet te werken in een andere. Als wijkrechtspraak wil bijdragen aan leefbaarheid en veiligheid in de wijk, dan is structureel contact met inwoners en maatwerk gewenst (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022).

Toepassing in de praktijk

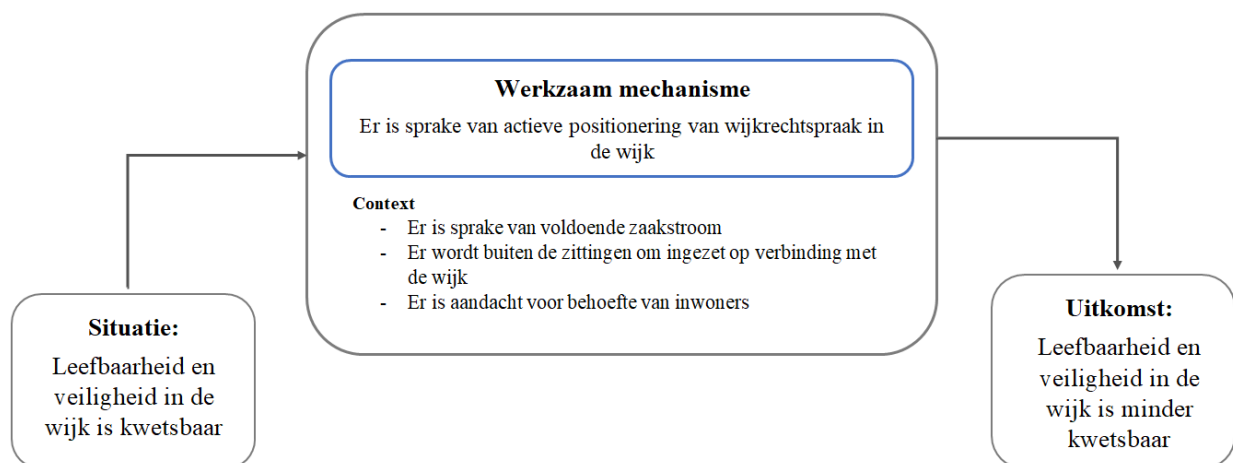
Alle lopende wijkrechtspraakprojecten hebben hun focusgebied en soorten zaken uitgebreid sinds de start van het project, vanwege een beperkte zaakstroom. De respondenten geven aan dat sinds deze uitbreiding en naarmate het project langer actief was en meer bekendheid kreeg, de zaakstromen voldoende zijn voor de continuering. Daarbij blijkt dat veel mensen die te maken hebben gehad met wijkrechtspraak hier een positieve ervaring aan hebben overgehouden. Wat een positief effect heeft op de houding van andere inwoners in de wijk tegenover wijkrechtspraak (Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022).

Wijkrechtspraak kan bijdragen aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk, mits het breder wordt gepositioneerd dan alleen als juridische interventie. In de praktijk verschuift de aandacht echter regelmatig naar alleen het afhandelen van zittingen, zeker wanneer er sprake is van een hoge zaakstroom en beperkte capaciteit (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Hoe hiermee wordt omgegaan verschilt per project. Sommige projecten investeren actief in de bredere doelstelling en zien hier positieve effecten van, terwijl andere projecten hier weinig tot geen invulling aan geven. Een respondent geeft hierover de volgende toelichting:

“Kijk, een uiteindelijk en ver gelegen doel is dat het hier uiteindelijk leefbaarder en veiliger zal gaan worden maar dat is ingebed in veel meer. De buurtrechter is klein als je het hebt over die zaken doen enzo, maar die buurtrechter is ook een samenwerkingsverband tussen allerlei groepen die hier in het gebouw zitten en de gemeente. En dan heb je het natuurlijk over een interventie die veel verder reikt dan zaken afdoen.” (respondent 4, persoonlijk interview, 25 november 2024).

Waar mogelijk wordt binnen projecten geprobeerd aan te sluiten bij de behoeften van de wijk en haar inwoners. Hoewel het belang hiervan breed wordt erkend, blijkt dat niet elk project hier momenteel voldoende ruimte voor biedt. Verschillende respondenten geven wel aan de intentie te hebben hierin te investeren, onder andere vanuit de landelijke stuurgroep, met het oog op een sterkere positionering van wijkrechtspraak en het realiseren van de tweede doelstelling. Een schematische weergave hiervan is opgenomen in figuur 7.

Figuur 7: Werkzaam mechanisme actieve positionering

5.2.3. Het versterken van vertrouwen

Werking van mechanisme

Om de derde doelstelling, het versterken van vertrouwen in het rechtssysteem en overheidsinstanties, te behalen is het van belang dat via wijkrechtspraak mensen een positieve ervaring krijgen met deze instituties. Er zijn meerdere contextuele factoren die hieraan kunnen bijdragen. Een van de belangrijkste principes van wijkrechtspraak is de mensgerichte en laagdrempelige benadering.

Deze principes uiteten zich onder andere in de sfeer rondom de zitting, de locatie van wijkrechtspraak en het plan van aanpak. De mensgerichte en laagdrempelige benadering zullen bijdragen aan de positieve ervaring van de mensen die op wat voor manier dan ook in aanraking komen met wijkrechtspraak. Een van beoogde doelen is dat de kloof tussen de mensen en de instituties wordt verkleind. Het is waardevol als de instituties op meerdere aspecten, zoals taalgebruik, aansluiten bij de mensen, zodat het begrijpelijker is (Bauw et al., 2024; Thomas & Openbaar Minsiterie, 2022; Doornbos et al., 2021).

Daarnaast heeft de wijkrechtspraakrechter tijdens de zittingen veel aandacht voor procedurele rechtvaardigheid. Dit is juist van belang omdat de inwoners uit de geprioriteerde wijken vaak negatieve ervaringen hebben met instituties. Door in te zetten op een eerlijke, transparante en respectvolle werkwijze, wordt geprobeerd het bestaande scepticisme te verminderen en het vertrouwen in de rechtspraak en andere overheidsinstanties te herstellen (Bauw et al., 2024; Grootelaar et al., 2023).

Toepassing in de praktijk

Uit zowel de reacties van de respondenten als de evaluaties blijkt dat de mensgerichte en toegankelijke benadering effectief wordt toegepast in de praktijk. Er is voldoende tijd voor verdachten om hun verhaal te doen, en de betrokken partijen sluiten zoveel mogelijk aan bij de inwoners uit de wijk. De zittingslocatie is toegankelijk en prikkelarm. Deze aspecten waarborgen de mensgerichtheid en laagdrempeligheid van wijkrechtspraak, waaruit positieve resultaten behaald worden. Verdachten zijn tevreden over het proces, en het opkomstpercentage ligt aanzienlijk hoger dan bij reguliere rechtszaken (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Volgens een respondent zorgt wijkrechtspraak ervoor dat een voorheen weinig zichtbare doelgroep in beeld komt, waardoor ook voor hen passende ondersteuning mogelijk wordt. De respondent verwoordt dit als volgt:

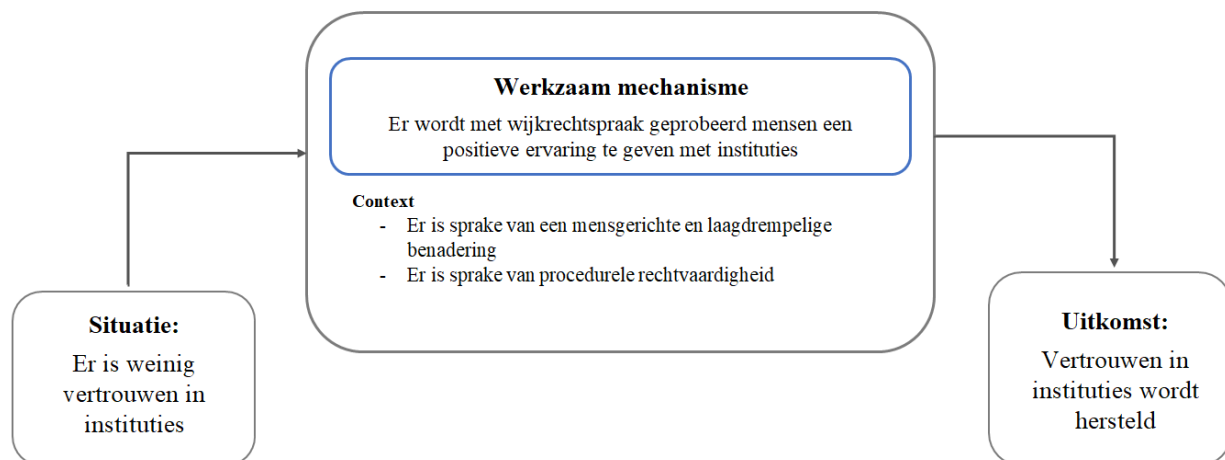
“Laagdrempeligheid van de locatie. Het opkomstpercentage is veel hoger dan bij reguliere zaken, dus daardoor komt er een groep in beeld die normaal helemaal nooit zou komen.” (respondent 12, persoonlijk interview, 10 januari 2025).

Aansluitend geldt dit ook voor de procedurele rechtvaardigheid. De wijkrechtspraakrechters hebben voldoende tijd en ruimte om dit tijdens de zittingen toe te passen en krijgen positieve reacties van de verdachten. Een van de respondenten merkt hierover het volgende op:

“Mensen hebben steeds minder vertrouwen in instanties en steeds minder vertrouwen in elkaar. Als dat vertrouwen weggaat dan krijg je een hele ingewikkelde maatschappij. Dus we proberen ook dat vertrouwen weer een push te geven door oplossingen te bieden, door procedureel rechtvaardig te zijn, door bereikbaar te zijn en dat soort dingen.” (respondent 4, persoonlijk interview, 25 november 2024).

Hoewel evaluaties en respondenten kritisch zijn over de tot nu toe behaalde resultaten rondom het herstellen van vertrouwen in instituties, wijst het mechanisme en de contextuele factoren op mogelijke vooruitgang. Het herstellen van vertrouwen wordt echter erkend als een langdurig en complex proces. Eén positieve ervaring met wijkrechtspraak is niet voldoende om het vertrouwen van een inwoner volledig te herstellen. Daarnaast zijn er veel bewoners in de wijk die nog onbekend zijn met wijkrechtspraak en mogelijk negatief staan tegenover het systeem (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Respondenten geven aan dat op langere termijn meer nodig zal zijn om blijvend vertrouwen te herstellen, maar erkennen dat de huidige aanpak een goede eerste stap is voor individueel herstel. Figuur 8 brengt de bovenstaande overzichtelijk in beeld.

Figuur 8: Werkzaam mechanisme positieve ervaring met instituties

5.3. Vergelijking van de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak

In deze paragraaf worden de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak met elkaar vergeleken. Als eerst wordt er ingegaan op de doelstellingen van beide werkwijzen. Ten tweede zijn op basis van een aantal vergelijkingselementen de overeenkomsten en verschillen in kaart gebracht. Deze elementen zijn, zoals beschreven in de methode, geselecteerd op basis van de literatuur en vormen aandachtspunten binnen de werkwijze rondom veelplegers en/of de interventie wijkrechtspraak. Een overzicht van deze vergelijkingselementen is te vinden in bijlage 4. Daarnaast bevat de paragraaf een inschatting van de mogelijke meerwaarde van wijkrechtspraak voor de gemeente Deventer, zoals deze naar voren komt uit de perspectieven van respondenten aangevuld met bevindingen uit de literatuur. Het betreft hiermee nog geen definitieve conclusie, maar tussentijdse weergave van inzichten. Tot slot volgt een beschrijving van eventuele ongewenste effecten van het toevoegen aan wijkrechtspraak aan de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer.

5.3.1. Doelstellingen

De werkwijzen rondom veelplegers en wijkrechtspraak vertonen overlap in hun doelstellingen, beide streven naar het terugdringen van recidive en het bevorderen van leefbaarheid en veiligheid. De focus verschilt echter. De werkwijze rondom veelplegers richt zich specifiek op deze doelgroep binnen de gehele gemeente Deventer, terwijl wijkrechtspraak een bredere doelgroep bedient binnen een afgebakend en geprioriteerd gebied. Daarnaast kent wijkrechtspraak een derde doelstelling, het herstel van vertrouwen in instituties, een aspect dat geen expliciete rol speelt in de werkwijze rondom veelplegers.

5.3.2. Vergelijkingselementen

De vergelijkingselementen betreffen: 1) de integrale ketensamenwerking, 2) het toepassen van een personsgerichte aanpak, 3) het inspelen op de risicofactoren rondom veelplegers, 4) de invloed op de leefbaarheid en veiligheid, 5) de toegankelijkheid van de Rechtspraak. Hieronder zullen de werkwijzen rondom veelplegers en de wijkrechtspraak met elkaar vergeleken worden aan de hand van deze elementen.

De integrale ketensamenwerking

De werkzaamheid van zowel de werkwijze rondom veelplegers als de wijkrechtspraak wordt sterk beïnvloed door integrale ketensamenwerking. Zoals blijkt uit paragraaf 5.1 en 5.2 zijn contextuele factoren zoals naleving van de AVG wet- en regelgeving, voldoende prioriteit, betrokkenheid en capaciteit van professionals, en het streven naar gezamenlijke doelen van belang. Hoewel er overlap is in de samenstelling van samenwerkingspartners, verschilt de invulling per werkwijze. In de wijkrechtspraak heeft de Rechtspraak de regie (Bauw et al., 2024), terwijl haar rol in de werkwijze rondom veelplegers

beperkt is. Respondenten signaleren hierin een kwetsbaarheid in Deventer, het recht wordt als minder toegankelijk of zelfs ontoegankelijk ervaren. Tegelijkertijd wordt de regie vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis door de respondenten over het algemeen als effectief en prettig beoordeeld.

In beide werkwijzen vormt tijdsinvestering de grootste kwetsbaarheid. De beperkte beschikbaarheid van professionals mede door bezuinigingen, personeelstekorten en veranderende prioriteiten beïnvloedt de werkzaamheid. Dit sluit aan bij bredere sociaal-maatschappelijke trends (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023a; Martinelli et al., 2022; Boumans et al., 2023). Meerdere respondenten benoemen dit tijdens de semi-gestructureerde interviews, een van hen stelt het volgende:

“Drukke, capaciteit, opgeslokt worden in andere taken etc., de goede bedoelingen zijn er wel maar in de praktijk is het soms moeilijk waar te maken.” (Respondent 8, persoonlijk interview, 10 december 2024).

De persoonsgerichte aanpak

Zoals beschreven wordt bij de werkwijze rondom veelplegers en wijkrechtspraak gewerkt via de persoonsgerichte aanpak. Centraal staat een persoonlijk plan van aanpak, gericht op maatwerk en een oplossings- en herstelgerichte werkwijze (Snippe, Ogier, et al., 2006; Bauw et al., 2024; Veiligheidshuis IJsselland, 2019c). Bij de werkwijze rondom veelplegers geven de respondenten aan dat het plan van aanpak regelmatig niet de gewenste uitkomst heeft. De gedragingen van de veelplegers zelf spelen hierin een grote rol. De motivatie om mee te werken aan het plan van aanpak is vaak beperkt (Goderie, Lünemann, et al., 2008; Martinelli et al., 2022). Dit komt mede doordat veelplegers vaak in een vicieuze cirkel zijn beland, volgens Sampson & Laub (1997) cumulatief nadeel ervaren, waarbij het moeizaam is om oude patronen te doorbreken. Vaak gaat dit gepaard met mentale en hardnekkige verslavingsproblematiek wat veelplegers extra kwetsbaar maakt (Dowden & Brown, 2002; Goderie, Tierloff, et al., 2008; Belenko et al., 2004).

De risicofactoren rondom veelplegers

De risicofactoren bij veelplegers vormen, mede gezien het bovenstaande, een belangrijk onderdeel van de aanpak. Bij de wijkrechtspraak komen vooral mensen in beeld die door hun onderliggende multiproblematiek met de Rechtspraak in aanmerking komen (Bauw et al., 2024; *Multiproblematiek Wijkrechtspraak*, z.d.). Hoewel er overlap kan zijn in problematiek, zoals schulden, verslaving en een beperkt sociaal netwerk, bevinden deze mensen zich vaak in een minder vergevorderd stadium van afglijden dan de veelplegers. Respondenten geven aan dat binnen de wijkrechtspraak veelplegers worden behandeld, maar de aanpak is niet specifiek bedoeld voor veelplegers. Hierdoor kan de inschatting

gemaakt worden dat het niet specifiek afgestemd is op hun risicofactoren. Een respondent die betrokken is bij een wijkrechtspraakproject geeft het volgende aan op de vraag of wijkrechtspraak geschikt kan zijn voor veelplegers:

“Ik denk dat het wel echt ligt aan wat voor iemand dat is. Zelfde eigenlijk als is elke verslaafde er klaar voor om af te kicken. Sommige wel en sommige ook niet. Dus is het moment er voor de veelpleger. Ik kan me voorstellen dat sommige helemaal niet openstaan voor hulp.” (respondent 11, persoonlijk interview, 9 januari 2025).

De leefbaarheid en veiligheid

Wat betreft de leefbaarheid en veiligheid is het doel van de werkwijze rondom veelplegers om de negatieve impact van veelplegers op de openbare orde en veiligheid te beperken. Hiermee wordt gepoogd de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente te vergroten, daartegenover wordt bij wijkrechtspraak gepoogd de leefbaarheid en veiligheid te vergroten in het gebied waar de wijkrechtspraak actief is. Wijkrechtspraak geïnspireerd door de community courts, beoogt bij te dragen aan de leefbaarheid en veiligheid van de wijk door de mogelijkheden van de wijkrechtspraak gebiedsgericht aan te bieden. Met daarbij het streven om wijkrechtspraak te integreren in de wijken (Bauw et al., 2024; De Rechtspraak, 2019). Hoewel respondenten aangeven dat hierin nog verbetering mogelijk is, wordt hier op aangestuurd door bijvoorbeeld de landelijke stuurgroep.

Wijkrechtspraak probeert bij te dragen aan de leefbaarheid en veiligheid met een kleinschalige, laagdrempelige en wijkgerichte benadering. Daartegenover wordt met de werkwijze rondom veelplegers gepoogd de leefbaarheid en veiligheid te vergroten met repressieve (landelijke) maatregelen, zoals de ISD-maatregel. Waarbij veelplegers langdurig uit de maatschappij worden gehaald, waarmee de overlast in de gehele gemeente kan afnemen. Kortom, de methode waarop de werkwijzen proberen bij te dragen aan de leefbaarheid en veiligheid kent verschillen. Daarentegen draagt in beide werkwijzen een daling van recidivecijfers en een afname van criminaliteit ook bij aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid. Een respondent die betrokken is bij wijkrechtspraakprojecten benoemt dat door het investeren in individuele problematiek, dit effect heeft op de leefbaarheid en veiligheid in de wijk:

“Dus als er minder mensen met schulden zijn, minder stafbare feiten worden gepleegd, er minder schoolverzuim is etc. Denk dat dat uiteindelijk wel een verbetering in zo’n wijk kan bewerkstelligen.” (respondent 12, persoonlijk interview, 10 januari 2025).

De toegankelijkheid van de Rechtspraak

Het grootste verschil zit in de toegankelijkheid van het recht en andere instituties. In de werkwijze rondom veelplegers wordt geprobeerd de kloof met het strafrecht te verkleinen door samen te werken met verschillende justitiële partners. Toch blijkt het lastig om daadwerkelijk verbinding te maken tussen het strafrecht en de lokale werkwijze. Dit komt mede voort uit moeizame afstemming of processen/procedures die niet altijd op elkaar aansluiten.

Bij de wijkrechtspraak worden het recht en de lokale partners verbonden in het primaire proces, doordat zij samenwerken bij bijvoorbeeld de zitting. Veelplegers uit Deventer daarentegen belanden vaak nog op een traditionele strafzitting, waarbij het opkomstpercentage erg laag is. De respondenten en de evaluaties dat het opkomstpercentage bij wijkrechtspraak hoog is vergeleken met de traditionele zittingen (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022).

5.3.3. Toegevoegde waarde van wijkrechtspraak

Alle respondenten zijn bevraagd over de geschiktheid van wijkrechtspraak voor de doelgroep veelplegers en de gemeente Deventer, en of zij de mogelijke meerwaarde ervan voor de werkwijze rondom veelplegers konden inschatten. Meerdere respondenten waren niet bekend met wijkrechtspraak, wanneer dit het geval was zijn er enkele basisprincipes toegelicht. Uit de reacties van de respondenten komt naar voren dat een meerderheid wijkrechtspraak geschikt acht voor de context van Deventer en/of de doelgroep veelplegers. Enkele respondenten zijn kritisch, sommigen twijfelen aan de geschiktheid van de volledige interventie, maar waarderen wel bepaalde elementen ervan. Een kleiner deel van de respondenten vindt wijkrechtspraak ongeschikt. Ook onder degenen die specifiek bevraagd zijn over de interventie wijkrechtspraak lopen de meningen uiteen. Sommigen achten de aanpak geschikt, maar er zijn ook respondenten die twijfels uiten of deze als ongeschikt beschouwen.

Geschiktheid

Respondenten die wijkrechtspraak als geschikt beschouwen binnen de werkwijze rondom veelplegers, zien vooral kansen in een sterkere verbinding tussen de lokale werkwijze en de Rechtspraak. Zij beschouwen dit als een waardevolle aanvulling, aangezien die verbinding momenteel als kwetsbaar wordt ervaren en van invloed is op zowel de doelgroep als het behalen van de doelstellingen. Wijkrechtspraak wordt daarnaast gezien als een mogelijk preventieve interventie, waarmee problematiek eerder gesignaleerd kan worden (Bauw et al., 2024). Ook wordt het genoemd als een alternatieve invalshoek om laagdrempelig contact te maken met veelplegers, binnen het bestaande aanbod van de werkwijze. Een respondent formuleert de volgende bevinding over de mogelijkheden van de wijkrechtspraak:

“Ik denk dat de wijkrechtspraak de lijst met veelplegers zal laten afnemen. Ik denk serieus dat als je veel eerder gaat handhaven, want we laten het nu oplopen. Maar ga je eerder ingrijpen.. En dan hebben we hier twee wijken in Deventer waar echt veel gebeurt.” (respondent 9, persoonlijk interview, 11 december 2024).

Ongeschiktheid

Respondenten die wijkrechtspraak als ongeschikt beoordelen, zowel de respondenten die bevraagd zijn over de werkwijze rondom veelplegers als vanuit wijkrechtspraak zelf, geven aan dat er in Deventer mogelijk onvoldoende passende casuïstiek is binnen de doelgroep om de benodigde investering te rechtvaardigen. Er heerst twijfel over de meerwaarde ten opzichte van de bestaande werkwijze en de vraag of wijkrechtspraak daadwerkelijk in staat is om bestaande kwetsbaarheden op te vangen.

Vooraf respondenten met ervaring in wijkrechtspraak benadrukken dat de implementatie een forse inzet vraagt qua tijd, capaciteit en middelen. Zij adviseren daarom om eerst zorgvuldig te onderzoeken of de verwachte opbrengsten opwegen tegen deze investering. Eén van hen licht dit als volgt toe

“Aantallen, het gebied. Als het te klein is hoef je het echt niet te gaan optuigen. Wij zitten in een groot gebied en als ik zie wat wij binnenkrijgen, maar dan heb ik het wel over de strafzaken stroom.” (respondent 11, persoonlijk interview, 9 januari 2025).

Twijfels over geschiktheid

Respondenten die twijfelen aan de geschiktheid, of slechts onder bepaalde voorwaarden mogelijkheden zien, geven aan dat wijkrechtspraak in potentie waardevol kan zijn, mits deze goed wordt afgestemd op de lokale context. De succesfactoren blijken sterk afhankelijk van de lokale situatie, waarbij onder meer casuïstiek, samenwerking en gebiedskenmerken van belang zijn (Bauw et al., 2024; Doornbos et al., 2021; Grootelaar et al., 2023; Jongebreur et al., 2022). Er is onzekerheid over de beschikbaarheid van voldoende relevante zaken in Deventer, en respondenten vinden het lastig om hier zonder nadere analyse uitspraken over te doen. Vrijwel allemaal benadrukken ze het belang van het vooraf goed afbakenen van het gebied waarin wijkrechtspraak zou worden toegepast. Een respondent vat dit als volgt samen:

“Ja, ik denk vooral goed in kaart brengen hoe dingen zich afspelen in de gemeente zelf. Wat we bijvoorbeeld zagen is dat het per gemeente al heel erg verschilt. Andere samenstelling van mensen die daar wonen, andere typen problematiek, andere actoren die betrokken zijn in het bureaucratische landschap dus vooral dat eerst. En dan kijken in hoeverre zo’n aanpak verschilt en dan op maat maken bij de stad Deventer.” (respondent 7, persoonlijk interview, 3 december 2024).

Voorwaarden

Respondenten met ervaring in het opzetten van wijkrechtspraak noemen daarnaast enkele belangrijke randvoorwaarden die van invloed zijn op de toepasbaarheid ervan in Deventer. Ten eerste heeft de Rechtspraak zich gecommitteerd aan een aantal geprioriteerde gebieden binnen het programma Preventie met Gezag (Bauw et al., 2024). Hoewel andere gebieden niet worden uitgesloten, vergt toepassing buiten deze context intensief overleg. De ligging van Deventer nabij dergelijke gebieden zorgt voor organisatorische overlap, bijvoorbeeld in het betrokken parket van het Openbaar Ministerie, wat extra afstemming vraagt. Ten tweede beschikt Deventer momenteel niet over een zittingslocatie, wat de uitvoerbaarheid van wijkrechtspraak belemmert. Het realiseren van zo'n locatie is doorgaans een langdurig en complex proces. Ten derde vergt het enthousiasmeren van lokale partners een aanzienlijke inspanning, de meerwaarde moet duidelijk zijn en er moeten sleutelfiguren gevonden worden die het proces willen aanjagen. Tot slot is acceptatie door inwoners een voorwaarde, aangezien wijkrechtspraak juist voor hen bedoeld is en moet aansluiten bij hun leefwereld.

Naast deze procesmatige voorwaarden, wijzen meerdere respondenten ook op inhoudelijke belemmeringen bij de uitvoering, specifiek in relatie tot de doelgroep veelplegers. Wijkrechtspraak stelt als voorwaarde dat verdachten niet gedetineerd zijn en (gedeeltelijk) hun problematiek erkennen en daarnaast openstaan voor begeleiding. Dit blijkt in de praktijk niet vanzelfsprekend, veelplegers zijn vaak wel gedetineerd en lang niet altijd bereid of in staat om hulp te aanvaarden (Bauw et al., 2023; Martinelli et al., 2022; Goderie et al., 2008).

5.3.4. Ongewenste effecten

Wanneer wijkrechtspraak wordt toegevoegd aan de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer, kunnen er ongewenste effecten optreden. Een ongewenst effect zou kunnen zijn dat de interventie onvoldoende aansluit bij de doelgroep. Hoewel het doel is om via wijkrechtspraak op een laagdrempelige manier ondersteuning te bieden bij de onderliggende multiproblematiek, sluit deze aanpak mogelijk niet goed aan bij de specifieke kenmerken van veelplegers. Zo kunnen de zaken rondom veelplegers te complex of te zwaar zijn voor wat wijkrechtspraak kan bieden.

Ook kan de aard van hun problematiek te ernstig zijn om effectief te worden aangepakt binnen het kader van deze interventie. Bovendien werkt wijkrechtspraak bij voorkeur met een zekere mate van bereidheid en vrijwillige deelname (Bauw et al., 2024). Meerdere respondenten gaven aan te betwijfelen of deze motivatie aanwezig is bij wat één van hen omschreef als "*de doorgewinterde veelpleger*". Deze groep is vaak niet ontvankelijk voor contact of hulp, en zou wijkrechtspraak, juist vanwege het persoonlijke karakter ervan, kunnen ervaren als iets dat zij kunnen manipuleren of vermijden.

Een bijkomend risico is dat veelplegers tijdens wijkrechtspraak meer direct worden geconfronteerd met hun gedrag dan bij traditionele strafzittingen. Voor sommige personen kan dit persoonlijke karakter juist averechts werken, doordat het weerstand oproept of als bedreigend kan worden ervaren (Goderie, Lünemann, 2008; Snippe, Ogier, et al., 2006; Martinelli et al., 2022).

Een ander mogelijk ongewenst effect is dat de lokale ketenpartners overbelast raken. Binnen de huidige integrale samenwerking is de beperkte tijdsinvestering van professionals al een kwetsbaar punt. Als wijkrechtspraak wordt toegevoegd aan de werkwijze rondom veelplegers, zullen dezelfde lokale partijen hier ook bij betrokken moeten worden. Ongeacht de precieze invulling betekent dit een extra belasting voor partijen die nu al onder druk staan. Dit kan ten koste gaan van de kwaliteit van zowel de huidige werkwijze rondom veelplegers als van de uitvoering van wijkrechtspraak.

Hoofdstuk 6. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de scriptie gepresenteerd aan de hand van de onderzoeksvragen. Het doel van deze scriptie is om de beleidstheorie achter de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer in kaart te brengen, en vervolgens te verkennen wat de toegevoegde waarde kan zijn van de interventie wijkrechtspraak binnen deze werkwijze. Op basis van de beantwoording van de deelvragen wordt een antwoord geformuleerd op de hoofdvraag: *“Hoe ziet de beleidstheorie rondom de huidige werkwijze van veelplegers in de gemeente Deventer eruit en in hoeverre kan de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde zijn?”*. Tot slot volgt een reflectie op de scriptie met aansluitend aanbevelingen voor de gemeente Deventer.

6.1 Conclusie

In deze paragraaf worden de deelvragen opeenvolgend beantwoord, met als afsluiting een samenvattende conclusie op de centrale hoofdvraag van deze scriptie. De antwoorden op de deelvragen en de centrale hoofdvraag zijn gebaseerd op een combinatie van theoretische literatuur, onderzoeksrapporten, beleidsdocumenten en semi-gestructureerde interviews.

6.1.1. Recidive onder veelplegers: beïnvloedende factoren

“Welke factoren leiden ertoe dat veelplegers recidiveren?”

Uit deze scriptie blijkt dat recidive onder veelplegers niet aan één oorzaak kan worden toegeschreven, maar het resultaat is van een samenhang tussen verschillende, elkaar versterkende factoren. Een centraal element hierin is het ontbreken van sterke sociale bindingen met de samenleving. Volgens de sociale controletheorie van Hirschi (1969) vormen gehechtheid, betrokkenheid, toewijding en gedeelde overtuigingen de basis voor conformiteit aan maatschappelijke normen. Veelplegers ervaren deze bindingen echter vaak nauwelijks of niet, waardoor de sociale controle die hen zou kunnen weerhouden van crimineel gedrag grotendeels ontbreekt (Hirschi, 1969; Goodley et al., 2022; Martinelli et al., 2022).

Daarnaast blijkt dat veelplegers in hoge mate kampen met dynamische risicofactoren die beïnvloedbaar zijn via behandeling en interventies, zoals het ontbreken van stabiel werk, inkomen of een sociaal netwerk (Andrews & Bonta, 1994; Snippe, Ogier, et al., 2006; Nieuwbeerta et al., 2006; Tollenaar et al., 2007; Goderie & Tierolf, 2008). Deze tekorten ondermijnen hun dagelijks functioneren en versterken gevoelens van uitsluiting, wat het risico op recidive vergroot (Hirschi, 1996; Andrews & Bonta, 1994; Bonta et al., 2014).

Een derde bepalende factor is verslavingsproblematiek, die veelplegers extra kwetsbaar maakt doordat zij moeite hebben om basisbehoeften, zoals huisvesting, werk en stabiele sociale relaties, duurzaam te vervullen (Belenko et al., 2004; Dowden & Brown, 2002). Daarbij komt dat mentale problematiek vaak een rol speelt, wat het vermogen tot zelfredzaamheid beperkt en bijdraagt aan het in stand houden van crimineel gedrag (Goderie & Tierolf, 2008; Matejkowski & Ostermann, 2015).

Deze problemen hebben de neiging zich op te stapelen. Sampson en Laub (1997) beschrijven dit proces als cumulatief nadeel, eerdere problemen vergroten de kans op nieuwe tegenslagen, waardoor de situatie van veelplegers structureel verslechtert. Ook de respondenten benadrukken dat hierdoor positieve kantelpunten uitblijven, zoals stabiel werk, een partner of opleiding. Het gebrek aan zulke kantelpunten zorgt ervoor dat veelplegers vast blijven zitten in een vicieuze cirkel van herhaald crimineel gedrag en dat hun vertrouwen in een betere toekomst verder afneemt (Sampson & Laub, 1997; Nieuwbeerta et al., 2006).

Concluderend kan worden gesteld dat recidive bij veelplegers het gevolg is van een complexe wisselwerking tussen zwakke of afwezige sociale bindingen, ongunstige levensomstandigheden, verslavings- en mentale problematiek en het cumulatieve karakter hiervan. Om recidive te voorkomen, zal een werkwijze rondom veelplegers zich dus niet enkel moeten richten op het strafrechtelijk ingrijpen, maar vooral op het versterken van sociale bindingen in combinatie met het structureel aanpakken van onderliggende risicofactoren.

6.1.2. Doelstellingen van de huidige werkwijze van Deventer

“Welke doelstellingen beoogt de gemeente Deventer met de huidige werkwijze rondom veelplegers te behalen, en in hoeverre worden deze doelstellingen gerealiseerd?”

De gemeente Deventer beoogt met de huidige werkwijze rondom veelplegers twee hoofddoelstellingen te realiseren: 1. het terugdringen van recidive en 2. het verminderen van de negatieve impact die veelplegers hebben op de openbare orde en veiligheid (Veiligheidshuis IJsselland, 2019b; Snippe, Ogier, et al., 2006; Gemeente Deventer, 2023; Van Noije et al., 2008). Deze doelen worden nagestreefd via een persoonsgerichte aanpak waarin onderliggende problematiek wordt aangepakt binnen een duurzaam traject, in combinatie met repressieve middelen wanneer nodig. Het streven is om de groep veelplegers in de gemeente Deventer geleidelijk te verkleinen en hun gedrag beter beheersbaar te maken.

Uit deze scriptie blijkt dat de huidige werkwijze deels resultaat oplevert. Met name de integrale ketensamenwerking draagt bij aan het realiseren van duurzame trajecten die recidive helpen verminderen. Professionals uit verschillende domeinen stemmen hun inzet af en werken aan gezamenlijke plannen van aanpak, wat zorgt voor maatwerk en betere monitoring. Toch wordt deze eerste doelstelling niet volledig gerealiseerd. Een terugkerende belemmering is het tekort aan tijd en capaciteit binnen de betrokken organisaties. Hierdoor kunnen niet alle veelplegers de benodigde intensieve begeleiding krijgen. Daarnaast zorgen maatschappelijke factoren zoals lange wachtlijsten in de zorg, een tekort aan geschikte woonplekken en bureaucratische procedures voor vertraging of uitval in trajecten. Ook belemmeren veelplegers zelf hun traject doordat zij niet open staan voor ondersteuning, afspraken niet nakomen of terugvallen in oude patronen.

De tweede doelstelling, het beperken van de negatieve impact op de openbare orde en veiligheid, wordt in wat mindere mate gerealiseerd. Instrumenten zoals de ISD-maatregel maken het mogelijk om de zwaarste veelplegers tijdelijk uit de samenleving te halen, maar structurele oplossingen blijven vaak uit. Gebrekkige afstemming tussen lokale en landelijke actoren bemoeilijkt de uitvoerbaarheid en continuïteit van maatregelen.

Concluderend kan worden gesteld dat de huidige werkwijze van Deventer vooral bijdraagt aan het verminderen van recidive, terwijl de impact op de openbare orde beperkter wordt teruggedrongen. Structurele knelpunten in capaciteit, afstemming en uitvoering staan een volledige realisatie van de doelen in de weg. Deze gedeeltelijke doelbereiking benadrukt dat verdere versterking van de randvoorwaarden nodig is om de werkzaamheid van het gemeentelijk beleid rondom veelplegers duurzaam te vergroten.

6.1.3. Werkzame mechanismen binnen de werkwijze van Deventer

“Wat zijn de werkzame mechanismen van de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer?”

Voor het realiseren van de eerste doelstelling, het verminderen van recidive, zijn drie werkzame mechanismen beschreven. Ten eerste is een integrale ketensamenwerking essentieel, waarin gezamenlijke doelstellingen, professionele betrokkenheid en flexibiliteit centraal staan. De samenwerking binnen het veelplegersoverleg, onder regie van het Zorg- en Veiligheidshuis, maakt het mogelijk om snel, creatief en maatgericht op te treden. Het samenwerkingsconvenant waarborgt de noodzakelijke informatie-uitwisseling tussen betrokken organisaties (Veiligheidshuis IJsselland, 2019a; Struijk, 2013).

Hoewel er knelpunten bestaan op het gebied van capaciteit en structurele evaluatie, wordt de samenwerking door de betrokken professionals als effectief ervaren, mede dankzij korte communicatielijnen en sterke gezamenlijke inzet. Deze gezamenlijke integrale benadering maakt het mogelijk om de onderliggende problematiek van veelplegers aan te pakken en zo recidive duurzaam te verminderen.

Het tweede werkzame mechanisme is het opstellen van een persoonsgericht plan van aanpak. Door maatwerk te leveren dat aansluit bij de persoonlijke situatie, risicofactoren en behoeften van de veelpleger, kunnen interventies effectiever bijdragen aan gedragsverandering. De werkzaamheid van dit plan wordt versterkt door actuele informatie-uitwisseling in het veelplegersoverleg, betrokkenheid van professionals en een oplossingsgerichte houding. Tegelijkertijd is de uitvoerbaarheid kwetsbaar door maatschappelijk beperkingen zoals wachtlijsten in de zorg, beperkte beschikbaarheid van begeleid wonen of ingewikkelde procedures (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024; Van Der Meijs, 2023; Boumans et al., 2023). Ook capaciteitsproblemen en de onvoorspelbaarheid rondom het gedrag van veelplegers vormen risico's (Snippe, Van Der Stoep et al., 2006; Goderie, Lünemann, et al., 2008; Martinelli et al., 2022). Een plan van aanpak met realistische doelen en praktische afstemming is daarom essentieel om recidive daadwerkelijk te verminderen.

Het derde werkzame mechanisme is het gericht inspelen op risicofactoren rondom veelplegers. Hierbij gaat het om het herstellen van de dynamische risicofactoren, zoals huisvesting, inkomen, en dagbesteding. Daarnaast is het aanpakken van mentale en/of verslavingsproblematiek essentieel. Door ondersteuning te bieden op deze leefgebieden wordt gewerkt aan herstel van sociale bindingen en het doorbreken van de vicieuze cirkel waarin veelplegers vaak verkeren. De vraagt aanpak vraagt echter om langdurige inzet, realistische verwachtingen en een flexibele en mensgerichte benadering (Sampson & Laub, 1997; Goderie, Lünemann, et al., 2008).

De combinatie van deze drie mechanismen blijkt het meest effectief en draagt bij aan het verminderen van recidive. Wanneer de integrale samenwerking goed functioneert, kunnen betrokken partijen een passend, persoonsgericht plan opstellen waarin maatwerk centraal staat en doelgericht wordt ingespeeld op de risicofactoren. Hoewel elk mechanisme afzonderlijk bijdraagt, ontstaat de grootste meerwaarde door hun samenhang.

Voor het realiseren van de tweede doelstelling, het verminderen van de negatieve impact van veelplegers op de openbare orde en veiligheid, is de inzet van repressieve maatregelen een werkzaam mechanisme. Via samenwerking met justitiële partners kan risicovol gedrag beter worden gesignaleerd en kan tijdig worden ingegrepen, bijvoorbeeld door extra toezicht of de inzet van de ISD-maatregel (Snippe, Ogier, et al., 2006; Biesma & Snippe, 2009; Biesma et al., 2006; Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum et al., 2019). Hoewel dit bijdraagt aan tijdelijke rust en bescherming in de gemeente, is repressie zonder aanvullende ondersteuning onvoldoende om blijvende gedragsverandering te bewerkstelligen (Goderie, Lünemann, et al., 2008; Martinelli, 2022; WODC, 2019).

Kortom, de werkzame mechanismen dragen aantoonbaar bij aan recidivevermindering en het beheersen van overlast, maar hun effectiviteit wordt beperkt door structurele knelpunten zoals capaciteitsgebrek, beperkte voorzieningen en de hardnekkige problematiek van veelplegers. Repressieve maatregelen bieden hooguit tijdelijke rust en vragen daarom altijd om aanvulling met een duurzame, integrale aanpak. Daarmee laten de mechanismen van de huidige werkwijze zien dat er een goede basis ligt, maar dat verdere versterking van randvoorwaarden en doorontwikkeling nodig zijn om de beoogde werkzaamheid structureel te realiseren.

6.1.4. Werkzame mechanismen van de interventie wijkrechtspraak

“Wat zijn de werkzame mechanismen van de interventie wijkrechtspraak?”

Binnen de interventie wijkrechtspraak staan drie doelstellingen centraal. Voor elk van deze doelstellingen is in deze scriptie een werkzaam mechanisme vastgesteld. Voor het realiseren van de eerste doelstelling, het terugdringen van recidive, blijkt een integrale ketensamenwerking essentieel. Deze samenwerking maakt het mogelijk om in een vroeg stadium, samen met relevante professionals en de advocatuur (Doornbos et al., 2021), een persoonlijk plan van aanpak op te stellen. Door vanuit verschillende disciplines gezamenlijk op te treden, wordt beter aangesloten op de onderliggende multiproblematiek van verdachten (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023b; Bauw et al., 2024). Het multidisciplinair overleg voorafgaand aan de zitting speelt hierin een sleutelrol, mits er voldoende tijd en capaciteit beschikbaar is. Deze aanpak voorkomt versnippering in de hulpverlening van de wijk en bevordert het nakomen van afspraken, wat bijdraagt aan duurzame gedragsverandering en het verminderen van recidive (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2023b). Hoewel er knelpunten zijn, zoals beperkte capaciteit en wisselende betrokkenheid van de advocatuur, onderstrepen respondenten de meerwaarde van deze integrale benadering. Het draagt bij aan effectievere hulp, betere naleving van afspraken en daarmee aan het terugdringen van recidive.

Voor de tweede doelstelling, het vergroten van leefbaarheid en veiligheid in de wijk, is het werkzame mechanisme de actieve positionering van wijkrechtspraak binnen de wijk. Dit vraagt om een stabiele zaakstroom, structureel contact met wijkbewoners om behoefte te peilen en actieve verbindingen tussen lokale samenwerkingspartners en de wijk (Bauw et al., 2024; Grootelaar et al., 2023). Wijkrechtspraak moet lokaal verweven zijn en inspelen op de specifieke context van de wijk. Uit praktijkervaringen blijkt dat hoe langer en intensiever de wijkrechtspraak lokaal actief is, hoe groter het draagvlak en het positieve effect op de leefomgeving. Knelpunten zoals een te beperkte zaakstroom of te veel nadruk op enkel de zittingen kunnen de impact beperken. Toch bevestigen respondenten dat wijkrechtspraak, mits structureel gepositioneerd, daadwerkelijk kan bijdragen aan een veiligere en meer leefbare wijk.

Voor de derde doelstelling, het versterken van vertrouwen in de Rechtspraak en andere instituties, is het werkzame mechanisme het realiseren van een positieve ervaring met deze instituties. Dit wordt bereikt door een mensgerichte en laagdrempelige aanpak, een toegankelijke zittingslocatie en een procedureel rechtvaardige werkwijze (Bauw et al., 2024; Thomas & Openbaar Ministerie, 2022). Deze factoren dragen bij aan een gevoel van erkenning en rechtvaardigheid bij verdachten, wat het vertrouwen in instituties kan versterken. De positieve reacties en hoge opkomstpercentages wijzen op het effect van deze benadering. Tegelijkertijd erkennen respondenten dat vertrouwen herstellen een langdurig proces is, en dat één positieve ervaring zelden voldoende is voor structureel herstel. Wijkrechtspraak vormt daarmee een eerste stap in het bouwen aan vertrouwen, mits deze benadering duurzaam wordt doorgezet en het bereik wordt vergroot, wat een grote investering vereist.

Samenvattend blijkt dat de werkzame mechanismen van wijkrechtspraak bijdragen aan het realiseren van de drie doelstellingen. Elk mechanisme draagt afzonderlijk bij aan het realiseren van een specifieke doelstelling, maar juist hun combinatie vormt de kracht van de wijkrechtspraak. Hun effectiviteit is echter sterk afhankelijk van structurele randvoorwaarden zoals consistentie, capaciteit, continuïteit en duurzame inbedding in de wijk. Zonder versterking van deze voorwaarden zal de bijdrage van wijkrechtspraak deels beperkt zijn.

6.1.5. Toegevoegde waarde van wijkrechtspraak voor de werkwijze van Deventer

“Welke toevoeging kan de interventie wijkrechtspraak bieden om de huidige werkwijze te versterken?”

De interventie wijkrechtspraak biedt, ondanks verschillen in doelgroep en werkgebied, enkele potentieel versterkende elementen voor de bestaande werkwijze rondom veelplegers in Deventer. De voornaamste ingeschatte toegevoegde waarde van wijkrechtspraak ligt volgens de respondenten in de versterking van de verbinding tussen het strafrecht en de lokale ketensamenwerking. In de huidige werkwijze rondom veelplegers wordt deze verbinding als kwetsbaar ervaren, mede vanwege praktische en justitiële afstemmingsproblemen. Wijkrechtspraak integreert juridische en hulpverlenende processen direct in het primaire proces, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van ketenpartners tijdens zittingen. Dit draagt bij aan snellere afstemming, betere opvolging en mogelijk ook aan een verhoogde opkomst van verdachten, wat bij de traditionele strafzitting een knelpunt vormt (Bauw et al., 2024).

Daarnaast zien meerdere respondenten wijkrechtspraak als een kans om vroegtijdiger in te grijpen bij personen met beginnende multiproblematiek, waardoor problematische ontwikkeling mogelijk in een eerder stadium kan worden gestopt. Dit preventieve potentieel zou de bestaande werkwijze kunnen aanvullen, die vooral gericht is op reeds vergevorderde problematiek. Ook biedt wijkrechtspraak, met haar herstelgerichte aanpak, mogelijk een alternatieve ingang voor personen die binnen de huidige werkwijze moeilijk te bereiken zijn.

Daartegenover staan echter belangrijke contextuele en uitvoeringsgerichte aandachtspunten. De geschiktheid van wijkrechtspraak is sterk afhankelijk van lokale factoren zoals casuïstiek aantallen, wijkproblematiek, bestuurlijke bereidheid en de aanwezigheid van een zittingslocatie. Daarnaast stelt wijkrechtspraak voorwaarden aan deelname, zoals het niet gedetineerd zijn van verdachten en een minimale mate van motivatie (Bauw et al., 2024). Aangezien veelplegers regelmatig vastzitten en niet altijd hulpbereid zijn, is de toepasbaarheid op deze doelgroep beperkt(er).

Samenvattend kan worden gesteld dat bepaalde elementen van wijkrechtspraak een waardevolle aanvulling kunnen vormen op de bestaande werkwijze. Met name het verbeteren van de aansluiting tussen het lokale veld en het strafrecht, het vergroten van de toegankelijkheid van het recht, en het bieden van een alternatieve aanpak voor licht-delinquente veelplegers of aanverwante doelgroepen worden als versterkend gezien. Tegelijkertijd geven meerdere respondenten aan dat de meerwaarde van wijkrechtspraak mogelijk sterker ligt bij andere kwetsbare doelgroepen dan specifiek voor de doelgroep veelplegers. Dit onderstreept het belang van een zorgvuldige verkenning van de lokale context, de haalbaarheid en de bereidheid van zowel landelijke als lokale partijen om bij te dragen aan een succesvolle implementatie.

6.1.6. Ongewenste effecten van wijkrechtspraak binnen de werkwijze van Deventer

“Wat zijn mogelijke ongewenste effecten van de toevoeging van de interventie wijkrechtspraak aan de huidige werkwijze binnen de gemeente Deventer?”

Het toevoegen van wijkrechtspraak aan de bestaande werkwijze in Deventer brengt enkele mogelijke ongewenste effecten met zich mee. Uit deze scriptie komen met name twee risico's naar voren. Ten eerste sluit de interventie mogelijk onvoldoende aan bij de doelgroep veelplegers, vanwege hun complexe en hardnekkige problematiek en hun vaak weinig veranderingsgerichte houding (Snippe, Ogier, et al., 2006; Goderie, Lünemann, et al., 2008; Martinelli, 2022). Bovendien kunnen de vergrijpen die zij plegen buiten de kaders van wijkrechtspraak vallen, waardoor zij alsnog met het reguliere strafrecht te maken krijgen (Bauw et al., 2024).

Ten tweede dreigt overbelasting van lokale ketenpartners, die binnen de huidige werkwijze al kampen met beperkte tijd en capaciteit. Wanneer wijkrechtspraak aanvullend wordt ingezet, worden dezelfde organisaties opnieuw belast. Dit kan ten koste gaan van de kwaliteit van de ketensamenwerking en daarmee ook van de effectiviteit van zowel de bestaande werkwijze als de nieuwe interventie.

Omdat wijkrechtspraak nog niet eerder in deze context is toegepast, zijn deze risico's voornamelijk gebaseerd op expertinterviews en contextuele analyse. Hoewel niet volledig empirisch onderbouwd, bieden de bevindingen wel waardevolle aandachtspunten. Gezien de aanzienlijke investering die de invoering van wijkrechtspraak vergt, is het raadzaam om deze mogelijke ongewenste effecten zorgvuldig mee te nemen in de verdere afweging.

Concluderend brengt de toevoeging van wijkrechtspraak belangrijke risico's met zich mee, vooral op het gebied van doelgroep geschiktheid en capaciteitsdruk binnen de keten. Een kritische afweging is noodzakelijk om te waarborgen dat de interventie de bestaande aanpak versterkt zonder onbedoelde negatieve gevolgen.

6.1.7. Beleidstheorie van de werkwijze van Deventer en de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak

“Hoe ziet de beleidstheorie rondom de huidige werkwijze van veelplegers in de gemeente Deventer eruit en in hoeverre kan de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde zijn?”

In deze subparagraaf wordt een antwoord geformuleerd op de hoofdvraag van deze scriptie, waarbij als eerst de beleidstheorie van de huidige werkwijze van Deventer wordt beschreven en daaropvolgend de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak.

De beleidstheorie van de huidige werkwijze rondom veelplegers in Deventer is gefundeerd op het verminderen van recidive en het beperken van overlast binnen de gemeente Deventer door middel van een persoonsgerichte, integrale aanpak die inzet op samenwerking, maatwerk en een combinatie van repressieve en risicogerichte interventies. Hoewel deze werkwijze gedeeltelijk werkzaam is, wordt structurele doelrealisatie belemmerd door beperkte capaciteit en uitvoeringsknelpunten, zoals sociaal-maatschappelijke problematiek en wachtlijsten voor gepaste ondersteuning. De onderliggende aannames van deze aanpak sluiten deels aan bij de sociale controletheorie (Hirschi, 1996; Sampson & Laub, 1997), die stelt dat criminaliteit mede ontstaat door het ontbreken van hechte sociale bindingen. Door te investeren in een persoonsgerichte aanpak en het verbeteren van de basisbehoeften, in combinatie met toegankelijke zorg en ondersteuning, wordt geprobeerd de sociale bindingen te herstellen of te versterken. Dit draagt bij aan het doorbreken van de hardnekkige vicieuze cirkel waarin veelplegers vaak verkeren.

De interventie wijkrechtspraak lijkt in eerste instantie een waardevolle aanvulling te vormen door het versterken van de aansluiting tussen strafrecht en zorg, het vergroten van de toegankelijkheid van hulpverlening en het bevorderen van vroegtijdige interventie. Gezien de huidige beperkingen in capaciteit en de noodzaak tot effectievere samenwerking tussen de huidige lokale partners en strafrecht, lijkt wijkrechtspraak een mogelijke aanvulling binnen de werkwijze rondom veelplegers in Deventer. Het potentieel om recidive te verminderen door meer vroegtijdige, persoonsgerichte interventies en betere afstemming tussen straf en hulp sluit aan bij de knelpunten uit de huidige werkwijze. De toegevoegde waarde is echter erg context- en doelgroep afhankelijk, en vereist een zorgvuldige afweging ten aanzien van haalbaarheid en uitvoerbaarheid binnen de bestaande capaciteiten en de gemeente Deventer.

De invoering van wijkrechtspraak vereist een kritische afweging, de doelgroep veelplegers kent vaak complexe, hardnekkige problematiek waarbij aansluiting lastig te realiseren is. Daarbij vraagt het opzetten van een dergelijke interventie aanzienlijke inspanning, afstemming en structurele capaciteit. Bovendien is de werkzaamheid sterk afhankelijk van de lokale context en uitvoerbaarheid.

Daarmee luidt de conclusie dat wijkrechtspraak, mits zorgvuldig ingebed, specifiek doelgroep benaderd en realistisch gefaciliteerd, een relevante, maar geen vanzelfsprekende toegevoegde waarde is op de huidige werkwijze. De aanzienlijke inspanningen, de capaciteitsdruk en de complexiteit van de doelgroep brengen het risico met zich mee dat de invoering meer kost dan zij oplevert.

6.2. Reflectie

In deze paragraaf wordt een reflectie gegeven op de scriptie. Met deze reflectie is beoogd om openheid te geven over de gemaakte keuzes en mogelijke beperkingen, zodat de resultaten binnen de juiste context geïnterpreteerd kunnen worden.

Deze scriptie levert bevindingen op die maatschappelijk relevant zijn, met name voor de werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer. Deze doelgroep heeft aantoonbaar invloed op de criminaliteitscijfers, de openbare orde en veiligheid. Daarnaast vraagt zij om een intensieve inzet van lokale professionals, wat resulteert in een negatieve impact op de maatschappij. Door de huidige werkwijze kritisch te analyseren, zijn zowel sterke punten als aandachtspunten in kaart gebracht. Daarnaast is onderzocht in hoeverre de wijkrechtspraak een waardevolle toevoeging kan zijn binnen deze werkwijze. De combinatie van beide invalshoeken biedt ten eerste nieuwe inzichten in hoe de lokale werkwijze rondom veelplegers versterkt kan worden, maar daarnaast ook inzicht in de mogelijkheden van de interventie wijkrechtspraak. Daarmee draagt deze scriptie bij aan de kennisontwikkeling rond het maatschappelijk vraagstuk rondom veelplegers en levert het concrete aanknopingspunten voor beleid en praktijk in Deventer. Bij de interpretatie van de uitkomsten van deze scriptie dient met een aantal zaken rekening te worden gehouden.

Ten eerste zijn de resultaten van deze scriptie sterk context gebonden en specifiek gericht op de situatie in de gemeente Deventer. Dit hangt samen met de lokale inrichting en mogelijkheden binnen het justitiële, zorg- en veiligheidsdomein. Deventer kent bijvoorbeeld een integrale ketensamenwerking van verschillende lokale partijen met eigen expertises, onder de regie van het Zorg- en Veiligheidshuis. In gemeenten met een andere samenstelling of regievoering van deze samenwerking zullen processen anders verlopen. Daarnaast kan de aard en omvang van de problematiek rondom veelplegers in Deventer verschillen van die in andere gemeenten. Bijvoorbeeld de leeftijdscategorie van de veelplegers die de meeste overlast veroorzaken. Ook contextuele factoren zoals gemeentelijk beleid, demografische samenstelling en beschikbare capaciteit kunnen elders anders zijn. Daardoor is voorzichtigheid geboden bij het doortrekken van de conclusies naar andere gemeenten met andere contextuele factoren.

Ten tweede is het relevant om te benoemen dat mijn beeldvorming mogelijk in zekere mate is beïnvloed door mijn stage bij de gemeente Deventer. Reeds voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van deze scriptie was ik betrokken bij diverse overleggen en gesprekken met professionals die bij de werkwijze rondom veelplegers betrokken zijn. In deze context heb ik inzicht verkregen in het werkproces en de onderliggende dynamieken, waarbij ik binnen deze overlegstructuren onvermijdelijk een eigen interpretatiekader heb gevormd. Daarnaast zijn er ook buiten formele settings, zoals informele gesprekken met collega's en andere betrokkenen, aanvullende perspectieven gedeeld over de werking en beleving van bepaalde processen. Deze gecombineerde informatiebronnen hebben mijn contextbegrip versterkt, maar zouden tegelijkertijd onbewust richtinggevend kunnen zijn geweest in de wijze waarop ik bevindingen heb geïnterpreteerd. Voorafgaand aan de interviewperiode had ik de indruk dat wijkrechtspraak moeilijk een toegevoegde waarde kon hebben voor de gemeente Deventer vanwege verschillende contextuele factoren. Dit heeft er mogelijk toe geleid dat ik tijdens de semi-gestructureerde interviews met lokale professionals deze indruk heb laten doorschemeren. Na verschillende interviews met professionals die wel betrokken waren bij wijkrechtspraak veranderde mijn perspectief echter, wat mogelijk invloed heeft gehad op de daaropvolgende interviews. Hoewel ik heb gestreefd naar objectiviteit, kan deze kennis onbewust sturend zijn geweest in de duiding van de bevindingen in deze scriptie. Ik heb gepoogd dit te ondervangen door kritisch te reflecteren op mijn eigen rol, aannames en mogelijke vooroordelen tijdens het afnemen van de semi-gestructureerde interviews en analyseren van de data. Daarnaast heb ik geprobeerd door verschillende perspectieven en databronnen naast elkaar te leggen om tot een zo gebalanceerd en volledig mogelijke duiding te komen.

Ten derde is het van belang om in te gaan op de dataverzameling en betrouwbaarheid van deze scriptie. Voor de betrouwbaarheid van deze scriptie is gebruikgemaakt van triangulatie door het combineren van een uitgebreide literatuurstudie met semi-gestructureerde interviews. Deze methode maakte het mogelijk om verschillende perspectieven te integreren en zo de validiteit van de bevindingen te versterken. Door deze combinatie zijn de conclusies breder onderbouwd en minder afhankelijk van één enkele bron. Tegelijkertijd moeten de beperkingen van de methoden in acht worden genomen. Bijvoorbeeld kan de literatuurstudie verouderde en/of context specifieke inzichten bevatten die mogelijk niet volledig aansluiten bij de lokale praktijk. Er is gestreefd dit te ondervangen door zorgvuldig literatuur te selecteren, waarbij rekening is gehouden met de contextuele factoren uit deze scriptie.

Daarbij kunnen bij de semi-gestructureerde interviews interpretatieverschillen een rol hebben gespeeld in de manier waarop de data is geduid. Doordat er open vragen zijn gesteld, is het mogelijk dat respondenten deze vragen verschillend hebben geïnterpreteerd, wat heeft geleid tot variatie in de antwoorden.

Bovendien bestaat de kans dat sommige vragen anders zijn opgevat dan oorspronkelijk bedoeld, wat de betrouwbaarheid van de verkregen data kan beïnvloeden. Sommige respondenten hadden moeite met het interpreteren van de vragen rondom het thema: 'Waarom zou het moeten werken?' Hierdoor waren hun antwoorden niet altijd even waardevol of goed vergelijkbaar. Om deze mogelijke beperkingen zoveel mogelijk te ondervangen, is bij de semi-gestructureerde interviews gebruikgemaakt van een semi-gestructureerde vragenlijst. Hierdoor zijn alle respondenten op een consistente wijze bevraagd, wat de vergelijkbaarheid van de antwoorden ten goede komt. Tegelijkertijd bood de open vraagstelling ruimte voor eigen inbreng, waardoor waardevolle nuance en verdieping konden ontstaan. Bovendien zijn de interviews zorgvuldig getranscribeerd en geanalyseerd, waarbij steeds is geprobeerd de antwoorden binnen hun context te begrijpen en eventuele interpretatieverschillen te beperken.

Een ander aandachtspunt bij de semi-gestructureerde interviews is dat niet alle respondenten bekend waren met de interventie wijkrechtspraak. Daarom was het voorafgaand aan de betreffende vragen soms nodig om uitleg te geven, wat mogelijk invloed heeft gehad op de antwoorden. Dit kan hebben geleid tot een bepaalde sturing in hoe de basisprincipes van wijkrechtspraak werden besproken, of tot (onterecht) positieve of negatieve aannames. Hierdoor kan de objectiviteit van de antwoorden mogelijk zijn aangetast, wat vraagt om enige voorzichtigheid bij het trekken van conclusies over de toegevoegde waarde van wijkrechtspraak.

Tevens moet worden opgemerkt dat rekening moet worden gehouden met mogelijke selectiebias bij respondenten die zelf betrokken zijn bij de werkwijzen. Omdat zij onderdeel uitmaken van de huidige werkwijze rondom veelplegers of wijkrechtspraak, zijn zij mogelijk geneigd hier positiever over te oordelen. Deze betrokkenheid kan leiden tot wenselijke antwoorden of een minder kritische blik, wat het beeld dat uit de data naar voren komt kan vertekenen en de objectiviteit van de bevindingen kan beïnvloeden. Bij de interpretatie van de bevindingen is geprobeerd hiermee rekening te houden.

Daarnaast was het, binnen de gekozen methode van Realistische Evaluatie (Pawson & Tilley, 1997), oorspronkelijk ook de bedoeling om enkele respondenten te spreken die betrokken waren bij het ontwikkelen en opstellen van de beide werkwijzen. Het doel hiervan was om breder inzicht te krijgen in de achterliggende aannames en keuzes bij het ontwerp van deze werkwijzen.

Hoewel tijdens de interviews met uitvoerende professionals wel is gevraagd naar hun opvattingen over waarom de aanpak zou moeten werken, konden de oorspronkelijke ontwerpers (met name van de huidige werkwijze) helaas niet worden bereikt. Door het ontbreken van dit perspectief is het minder duidelijk welke uitgangspunten oorspronkelijk als belangrijk werden beschouwd bij de ontwikkeling van de werkwijze. Hierdoor is de analyse van de werkzame mechanismen grotendeels gebaseerd op percepties van uitvoerders, wat de volledigheid van de analyse van de veronderstelde werkzame mechanismen beperkt.

Ook is bij de data-analyse gebruikgemaakt van zowel deductieve als inductieve codering. Dit heeft bijgedragen aan de betrouwbaarheid én de diepgang van de analyse. Vooraf opgestelde codes boden structuur, terwijl inductieve codering ruimte liet voor nieuwe inzichten uit de data zelf. Het combineren van deze benaderingen vroeg om voortdurende reflectie, omdat vooraf geformuleerde verwachtingen de interpretatie kunnen beïnvloeden en de kans op subjectieve duiding vergroten. Om deze risico's te beperken, is tijdens het analyseproces actief gereflecteerd op mogelijke bias. Dit gebeurde onder meer door transcripties herhaaldelijk te herlezen, codes tussen interviews te vergelijken en bewust afstand te nemen van eerdere aannames tijdens het coderen. Deze overwegingen zijn meegenomen in de weging en verantwoording van de resultaten en daaropvolgend in de formulering van de conclusie.

6.3. Aanbevelingen

Deze scriptie is uitgevoerd in opdracht van het programma Veiligheid van de gemeente Deventer. Op basis van de bevindingen luiden de aanbevelingen voor de gemeente Deventer als volgt:

Allereerst, is het van belang de sterke elementen van de huidige werkwijze rondom veelplegers te waarderen en te behouden. De betrokken professionals zijn overwegend positief en voelen zich sterk verbonden met de doelgroep, wat een belangrijke bijdrage levert aan de werkzaamheid van de werkwijze. Wel is het goed om in gedachten te houden dat deze positieve betrokkenheid mede voortkomt uit hun actieve inzet en samenwerking. Desondanks tonen de resultaten aan dat de werkwijze deels effectief is, meerdere veelplegers stromen na een succesvol traject daadwerkelijk uit. Daarnaast wordt er actief ingezet op het beperken van overlast en het bevorderen van de openbare orde en veiligheid in de gemeente Deventer. Tegelijkertijd vragen beide doelstellingen om blijvende aandacht en verdere optimalisatie. Daarom wordt aanbevolen om de gesignaleerde knelpunten, samen met de uitvoerende professionals, periodiek en gestructureerd te evalueren tijdens het veelplegersoverleg.

Door gezamenlijk te analyseren waar het moeizaam verloopt, kunnen praktische aanpassingen worden gedaan die de werkzaamheid en uitvoerbaarheid kunnen versterken. Daarbij bevordert deze systematische evaluatie mogelijk niet alleen het oplossen van problemen, maar stimuleert ook de betrokkenheid en het eigenaarschap van de professionals.

Als tweede kan de wijkrechtspraak op verschillende punten een waardevolle aanvulling vormen, met name door een betere aansluiting tussen zorg en strafrecht en door de mogelijkheid tot vroegtijdige interventie bij problematiek. Voor een succesvolle toepassing is echter zorgvuldige afweging noodzakelijk. Dit betreft onder meer de contextuele randvoorwaarden, de geschiktheid van de doelgroep, de vereiste capaciteit en de investering in tijd en organisatie.

Ook het wijkaspect vraagt aandacht: is er lokaal voldoende draagvlak en urgentie om dit initiatief te realiseren? Aanbevolen wordt daarom om, naast deze inhoudelijke overwegingen, verkennende gesprekken te voeren met de Rechtspraak (Oost-Nederland) en het Openbaar Ministerie (Arrondisementsparket Oost-Nederland). Hun visie op de wijkrechtspraak in Deventer, de voorwaarden die zij stellen en de mogelijke ondersteuning die zij kunnen bieden, zijn immers bepalend in het proces. Samenwerking met deze partijen vormt een essentiële randvoorwaarde voor daadwerkelijke (mogelijke) implementatie.

Samenvattend, wordt op basis van de bevindingen uit deze scriptie aanbevolen dat de gemeente Deventer een gerichte verkenning start waarin met name drie aspecten centraal staan: 1) de haalbaarheid van een pilot voor de doelgroep veelplegers, 2) het verkennen van de benodigde samenwerking met de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie, 3) het verkennen van de capaciteit en organisatie die lokaal beschikbaar zijn. Deze verkenning kan het best worden vormgegeven in samenwerking met de ketenpartners in het zorg-, veiligheids- en justitieel domein, zodat tijdig duidelijk wordt welke randvoorwaarden en investeringen nodig zijn om wijkrechtspraak in Deventer potentieel succesvol te maken.

Literatuurlijst

- Aarsen, L., & Langeveld, N. (2023). Lokaal samenwerken: hoe zorg en veiligheid kronkelpaadjes (beter) kunnen benutten. *Zorg & Veiligheid: Twee Werelden, Één Opgave*, 11.
<http://magazines.sociaalweb.nl/zorg-veiligheid-twee-werelden-een-opgave/>
- Achbab, S., Bosselaar, H., & Steden Van. (2022). *Regievoeren op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein*. Vrije Universiteit Amsterdam.
https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/153002061/Onderzoeksrapport_VU_2022_Regievoeren_op_het_snijvlak_van_veiligheid_zorg_en_sociaal_domein.pdf
- ‘Als de overheid betrouwbaar is, komt vertrouwen vanzelf’. (z.d.). Movisie.
<https://www.movisie.nl/artikel/overheid-betrouwbaar-komt-vertrouwen-vanzelf>
- Andrews, D. A., & Bonta, J. (1994). *The Psychology of Criminal Conduct*. Anderson Publishing.
- Anrink, P. (2023, 19 januari). *Arnhem gaat aan de slag met wijkrechtspraak*. Arnhemsche Courant.
<https://arnhemschecourant.nl/arnhem-gaat-aan-de-slag-met-wijkrechtspraak/>
- Astbury, B., & Leeuw, F. L. (2010). Unpacking Black Boxes: Mechanisms and Theory Building in Evaluation. *American Journal Of Evaluation*, 31(3), 363–381.
<https://doi.org/10.1177/1098214010371972>
- Bakker, G. D. (2007). Veiligheidsketen volgt de veelpleger. *City Journal*, 7, 13–17.
<https://research.utwente.nl/files/6608847/Bakker007veiligheidsketen.pdf>
- Bakker, R. (z.d.). Evaluatie als fundering voor het beleid. In *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
https://www.kcbr.nl/sites/default/files/evaluatie-als-fundering-voor-het-beleid_0.pdf
- Bauw, E., Hartendorp, R. C., Koenraadt, R. M., Ramakers, A. A. T., & Simon Thoms, M. A. (2024). Planevaluatie wijkrechtspraak. In WODC.
<https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3420/3440a-planevaluatie-wijkrechtspraak-eindrapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Beerthuizen, M., Tollenaar, N., & Van Der Laan, A. M. (2018). Monitor Veelplegers 2017. In Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, *Cahier*.
https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/200/Cahier_2018-5_2811_Volledige_tekst_tcm28-309747.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Beerthuizen, R., Tollenaar, N., & Van der Laan, A. (2016). *Aantal zeer actieve veelplegers in 10 jaar gehalveerd*. <https://ccv-secondant.nl/platform/article/aantal-zeer-actieve-veelplegers-in-10-jaar-gehalveerd>
- Beijersbergen, K. A., Tollenaar, N., Kros, M., Piersma, T. W., Weijters, G., & WODC. (2023). *De effectiviteit van de Top600-aanpak*. <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3313>
- Beke, B., Arts, N., Giesberts, M., & Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem. (2005). *Veelplegers geweld* [NUR 824]. B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam.
https://www.bureaubeke.nl/doc/crimireeks/Veelplegers_geweld_Crimireeks.pdf
- Berman, G., & Fox, A. (2005). Justice in Red Hook. *The Justice System Journal*, 26(1), 77–90.
<https://www.jstor.org/stable/27977215>
- Biesma, S., & Snippe, J. (2009). *Veelplegers en de ISD. Een beschrijving van de doelgroep en een eerste verkenning van de werkzaamheid van de ISD*. <https://ugp.rug.nl/LPJG/article/view/31997/29411>
- Biesma, S., Van Zwieten, M., Snippe, J., Kruize, A., Bieleman, B., & INTRAVAL. (2006). ISD vs SOV. In WODC & Ministerie van Justitie, *INTRAVAL* [Report]. INTRAVAL.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31110-1-b1.pdf>
- Blokland, A. A., Nagin, D., & Nieuwbeerta, P. (2005). LIFE SPAN OFFENDING TRAJECTORIES OF a DUTCH CONVICTION COHORT*. *Criminology*, 43(4), 919–954.
<https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2005.00029.x>
- Bonta, J., Blais, J., & Wilson, H. A. (2014). A theoretically informed meta-analysis of the risk for general and violent recidivism for mentally disordered offenders. *Aggression And Violent Behavior*, 19(3), 278–287. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2014.04.014>

- Boumans, J., Kroon, H., Van Der Hoek, B., & Trimbos-instituut. (2023). Ggz uit de knel. In *Trimbos-instituut*. <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2023/01/AF2059-Ggz-uit-de-knel.pdf>
- Buurtrechter Venserpolder. (z.d.). <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Amsterdam/Over-de-rechtbank/buurtrechtvenserpolder>
- Carter, T. (2004). Red HOOK EXPERIMENT. *ABA Journal*, 90(6), 36–42.
- Casuïstiek zorg en veiligheid steeds complexer - Veiligheidshuizen. (z.d.). https://www.zorgenveiligheidshuizen.nl/nieuws/2024/250324_casuïstiek-zorg-en-veiligheid-steeds-complexer
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Veelpleger*. Centraal Bureau Voor de Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/veelpleger>
- Column: Wijkrechtpraak de oplossing voor de toekomst en vandaag. (2024, 5 februari). Wegwijzer Jeugd en Veiligheid. https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/actueel/column-wijkrechtpraak-de-oplossing-voor-de-toekomst-en-vandaag?utm_source=emark&utm_medium=email&utm_campaign=campaign-februari-2024
- Connor, T. A. (2019). Legitimation in action: an examination of community courts and procedural justice. *Journal Of Crime & Justice/Journal Of Crime And Justice*, 42(2), 161–183. <https://doi.org/10.1080/0735648x.2018.1506708>
- De juiste hulp op de juiste plek in een steeds complexere samenleving - Morgens. (2023, 17 maart). Morgens. <https://www.morgens.nl/actueel/de-juiste-hulp-op-de-juiste-plek-in-een-steeds-complexere-samenleving/>
- De Rechtspraak. (2019, 9 mei). Reportage: Community Court krijgt Nederlands gezicht. [www.derechtspraak.nl. https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Community-court-krijgt-nederlands-gezicht.aspx](https://www.derechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Community-court-krijgt-nederlands-gezicht.aspx)

Deel hulpbehoevenden grijpt mis door bureaucratische rompslomp en rommelig aanbod. (2020, 15 juni).

Universiteit Leiden. <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2020/06/hulpbehoevenden-grijpen-mis-door-bureaucratische-rompslomp-en-rommelig-aanbod>

Doornbos, N. (2023). Community courts as legal transplants: a socio-legal case study from the Netherlands. *International Journal Of Law in Context*, 19(4), 437–455.

<https://doi.org/10.1017/s1744552323000186>

Doornbos, N., Hanoeman, R., & Raad voor de rechtspraak. (2021). *Werkwijze en resultaten van de Wijkrechtbank Eindhoven*. <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/research-memoranda-nr-3-2021.pdf>

Dowden, C., & Brown, S. L. (2002). The role of substance abuse factors in predicting recidivism: A Meta-analysis. *Psychology, Crime & Law/Psychology, Crime And Law*, 8(3), 243–264.

<https://doi.org/10.1080/10683160208401818>

DPG Media Privacy Gate. (z.d.). <https://www.nu.nl/binnenland/6307798/ggz-wachlijsten-worden-langer-en-langer-zo-is-het-tij-mogelijk-te-keren.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Farahi, C., & Van Der Smissen, S. (2013). *De invloed van sociale bindingen op crimineel gedrag: Een studie naar het effect van transities, conflict en sociale bindingen in het gezin op crimineel gedrag* (A. Roeters, Red.) [Bachelor thesis, Universiteit Utrecht].

<https://studenttheses.uu.nl/bitstream/handle/20.500.12932/15105/Sander%20van%20der%20Smisen%20&%20Choukri%20Farahi%20bachelorthesis.pdf?sequence=1>

Ferwerda, H., Kleemans, E., Korf, D., & Laan, P. van D. (2003). Veelplegers. In *Tijdschrift Voor Criminologie* (Vol. 45, Nummer 2).

<https://www.bureaubeke.nl/doc/publicaties/archief/veelplegers.pdf>

Flynn, S. (2005). The Red Hook Community Justice Center: An Evaluation of a Community Court.

Journal Of Psychiatry & Law, 33(1), 43–101. <https://doi.org/10.1177/009318530503300103>

- Ganpat, S., Wits, E., Schoenmakers, T., Greeven, P., & wetenschappelijk bureau voor onderzoek, expertise en advies op het gebied van leefwijzen, verslaving en daaraan gerelateerde maatschappelijke ontwikkelingen. (2009). Problematiek en zorgbehoefte van gedetineerden met een ISD-maatregel in JI Vught. In *Reeks 62*. <https://ivo.nl/wp-content/uploads/2018/11/2009-03-Problematiek-en-zorgbehoefte-van-gedeteneerden-met-ISD-in-Vught.pdf>
- Gemeente Deventer. (2023). Strategische Veiligheidsagenda Deventer. In *Gemeente Deventer*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjij9vh_OOLAxUwgP0HHQMgHvQQFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.deventer.nl%2Fveilig-in-deventer%2Fveiligheidsbeleid%2Fstrategische-veiligheidsagenda-2024.pdf&usq=AOvVaw1GNV_GG55gjED_fry7bKJQ&opi=89978449
- Gendreau, P., Little, T., & Goggin, C. (1996). A META-ANALYSIS OF THE PREDICTORS OF ADULT OFFENDER RECIDIVISM: WHAT WORKS!*. *Criminology*, 34(4), 575–608. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1996.tb01220.x>
- GGZ-patiënten dreigen te escaleren door bezuinigingen - Joop - BNNVARA. (z.d.). *Joop*. <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/ggz-patienten-dreigen-te-escaleren-door-bezuinigingen>
- Goderie, M., Lünemann, K. D., Verwey-Jonker Instituut, Drost, L., Tierolf, B., Hermens, F., & Van Den Heuvel, L. (2008). *De maatregel Inrichting voor Stelselmatige Daders: Procesevaluatie*. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-13272.pdf>
- Goderie, M., Tierloff, B., Lünemann, K., & Van den Heuvel, L. (2008). Problematiek en hulpvragen van stelselmatige daders. In *Verwey-Jonker Instituut* (p. 3). https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/1741/volledige-tekst_tcm28-70308.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Goodley, G., Pearson, D., & Morris, P. (2022). Predictors of recidivism following release from custody: a meta-analysis. *Psychology, Crime & Law/Psychology, Crime And Law*, 28(7), 703–729. <https://doi.org/10.1080/1068316x.2021.1962866>

- Groot, I., De Hoop, T., Houkes, A., & Sikkels, D. (2007). *De kosten van criminaliteit: Een onderzoek naar de kosten van criminaliteit voor tien verschillende delicttypen*. WODC.
- Grootelaar, H., Verberk, S., Schelfhout, D., & Felix, A. E. (2023). Evaluatie Buurtrechter Venserpolder. In Raad voor de rechtspraak, *Research Memoranda*. Xerox | OSAGE, Utrecht.
https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Rechtspraak_%20Research%20Memorandum_Buurtrechter%20Venserpolder.pdf
- Habiballah, N. (2021, 16 april). *Steeds meer experimenten met wijk- en buurtrechters*. NOS.
<https://nos.nl/artikel/2377015-steeds-meer-experimenten-met-wijk-en-buurtrechters>
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. University of California Press.
- Humphrey (71) stal koffie maar hoeft van wijkrechter niet de cel in. (2023, 30 december). Omroep Brabant. <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4389835/humphrey-71-stal-koffie-maar-hoeft-van-wijkrechter-niet-de-cel-in>
- Innovatie binnen de Rechtspraak. (z.d.). In *www.derechtspraak.nl*. de Rechtspraak.
<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/innovatie-binnen-de-rechtspraak.pdf>
- Investeren in veelplegers om vicieuze cirkel te doorbreken. (2020, 24 juni). Universiteit Leiden.
<https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2020/06/investeren-in-veelplegers-om-vicieuze-cirkel-te-doorbreken>
- Jongebreur, W., Onstenk, A., & Bestuurlijk Ketenberaad (BKB). (2022). *SAMENVATTING EVALUATIE WIJKRECHTSPRAAK OP ZUID*.
<https://www.strafrechtketen.nl/binaries/strafrechtketen/documenten/rapporten/2022/12/08/evaluatie-wijkrechtspraak-op-zuid/2.1+Samenvatting+Evaluatie+Wijkrechtspraak+op+Zuid.pdf>
- Junger, M. & Ministerie van Justitie. (1983). *EEN PARTIELE TOETSING VAN DE SOCIALE CONTROLE THEORIE*. https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2793/ov-1983-13-volledige-tekst_tcm28-77700.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Kalidien, S. N. (2015). Criminaliteit en rechtshandhaving 2015: Ontwikkelingen en samenhangen. In WODC, CBS en de Raad van de Rechtspraak. Justitie in Statistiek.
- Katsiyannis, A., Whitford, D. K., Zhang, D., & Gage, N. A. (2017). Adult Recidivism in United States: A Meta-Analysis 1994–2015. *Journal Of Child And Family Studies*, 27(3), 686–696.
<https://doi.org/10.1007/s10826-017-0945-8>
- Kolbeck, S., Lopez, S., & Bellair, P. (2023). Does Stable Employment after Prison Reduce Recidivism Irrespective of Prior Employment and Offending? *Justice Quarterly*, 41(1), 38–61.
<https://doi.org/10.1080/07418825.2023.2201330>
- Langetermijnperspectief van veelplegersmaatregel komt onvoldoende uit de verf.* (z.d.). Erasmus University Rotterdam. <https://www.eur.nl/nieuws/langetermijnperspectief-van-veelplegersmaatregel-komt-onvoldoende-uit-de-verf>
- Lee, C. G., II, Cheesman, F. L., II, Rottman, D. B., Swaner, R., Lambson, S., Rempel, M., Ric Curtis, John Jay College, Avi Bornstein, Anthony Marcus, Sarah Rivera, National Center for State Courts, Jordan Bowman, & Scott Graves. (2013). *A Community Court Grows in Brooklyn: A Comprehensive Evaluation of the Red Hook Community Justice Center*. National Center for State Courts. https://www.ncsc.org/data/assets/pdf_file/0015/19113/11012013-red-hook-exeuctive-summary.pdf
- Maak serieus werk van simpel beleid.* (z.d.). Centraal Planbureau. <https://www.cpb.nl/maak-serieus-werk-van-simpel-beleid>
- Martinelli, T., Stuijk, S., Wits, E., Barendregt, C., Van der Wolf, M., & Nagelhout, G. (2022). Onbenut potentieel: Kwalitatief onderzoek naar werkzame factoren in de opzet en uitvoering van de maatregel plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD). In *IVO - Onderzoek Naar Welzijn, Zorg & Verslaving*. Onderzoeksinstituut IVO. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-24b1a8751bf6e32a3b825c8a9ba3a046529c67f4/pdf>

Matejkowski, J., & Ostermann, M. (2015). Serious mental illness, criminal risk, parole supervision, and recidivism: Testing of conditional effects. *Law And Human Behavior*, 39(1), 75–86.

<https://doi.org/10.1037/lhb0000094>

Mentale gezondheidszorg voor gedetineerden faalt wereldwijd | Radboud Universiteit. (2022, 13 januari).

<https://www.ru.nl/onderzoek/onderzoeksnieuws/mentale-gezondheidszorg-voor-gedetineerden-faalt-wereldwijd>

MIND onderzoek naar toegankelijkheid ggz. (2023, 20 september). [https://mindplatform.nl/nieuws/mind-](https://mindplatform.nl/nieuws/mind-onderzoek-naar-toegankelijkheid-ggz-helpt-van-zorgvragers-geweigerd)

[onderzoek-naar-toegankelijkheid-ggz-helpt-van-zorgvragers-geweigerd](https://mindplatform.nl/nieuws/mind-onderzoek-naar-toegankelijkheid-ggz-helpt-van-zorgvragers-geweigerd)

Ministerie van Algemene Zaken. (2021, 5 november). *Speciale inrichting veelplegers*. Recidive en

Veelplegers | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/recidive/speciale-inrichting-veelplegers>

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2024, 20 augustus). *Preventie met gezag*.

Rijksregelingen | Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

<https://www.leefbaarenveilig.nl/rijksregelingen/preventie-met-gezag>

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2019, 17 december). *een effectieve aanpak van multiproblematiek - samen werken wij aan - JenV Magazine*.

<https://magazines.rijksoverheid.nl/jenv/jenvmagazine/2019/08/swwa---totaal>

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2020, 17 juni). *Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige*

veelplegers (in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders)

(2013R017). Beleid en Straffen | Openbaar Ministerie.

<https://www.om.nl/onderwerpen/beleidsregels/richtlijnen-voor-strafvordering-resultaten/richtlijn-voor-strafvordering-bij-meerderjarige-veelplegers-2013r017>

- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2021, 3 februari). *Kwart Nederlanders heeft gebrek aan vertrouwen in instituties van de rechtsstaat*. Nieuwsbericht | WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum. <https://www.wodc.nl/actueel/nieuws/2021/01/26/kwart-nederlanders-heeft-gebrek-aan-vertrouwen-in-instituties-van-de-rechtsstaat>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023a, maart 9). *Verdachten met complexe problemen*. OMtrend | Opportuun. <https://magazines.openbaarministerie.nl/opportuun/2023/01/omtrend>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023b, augustus 8). *Multiproblematiek aanpakken*. Strafrechtketen. <https://www.strafrechtketen.nl/onderwerpen/multiproblematiek>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023c, september 4). *Nieuwe cijfers beschikbaar over het aantal jeugdige verdachten en daders*. Nieuwsbericht | WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum. <https://www.wodc.nl/actueel/nieuws/2023/09/04/nieuwe-cijfers-beschikbaar-over-het-aantal-jeugdige-verdachten-en-daders>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2023d, november 17). *Straf met zorg*. Openbaar Ministerie. <https://www.om.nl/onderwerpen/straf-met-zorg>
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2024, 1 mei). *Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers (in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders) (2024R002)*. Beleid en Straffen | Openbaar Ministerie. <https://www.om.nl/onderwerpen/beleidsregels/richtlijnen-voor-strafvordering-resultaten/richtlijn-voor-strafvordering-bij-meerderjarige-veelplegers-2024r002>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2021, 1 juni). *Stijging gebruik voorzieningen binnen sociaal domein tot en met 2019, maar niet alle kwetsbare groepen zijn goed in beeld*. Nieuwsbericht | Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/05/31/stijging-gebruik-voorzieningen-binnen-sociaal-domein-tot-en-met-2019maar-niet-alle-kwetsbare-groepen-zijn-goed-in-beeld>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2024, 16 januari). *Zorginstituut: samenleving aan zet om wachtlijsten in de ggz terug te dringen*. Nieuwsbericht | Zorginstituut Nederland.

<https://www.zorginstituutnederland.nl/actueel/nieuws/2023/11/28/zorginstituut-samenleving-aan-zet-om-wachtlijsten-in-de-ggz-terug-te-dringen>

Multiproblematiek wijkrechtspraak. (z.d.). <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Kwaliteit-van-de-rechtspraak/innovatie-binnen-de-rechtspraak/Paginas/multiproblematiek-wijkrechtspraak.aspx>

Nieuwbeerta, P., Blokland, A., & University of Groningen. (2006). Voorspellen van criminele carrières is moeilijk. In *Tijdschrift Voor Criminologie*. <https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/14486785/12-Nieuwbeerta-Voorspellen-2006.pdf>

Over Voor elkaar-teams Deventer | Voor elkaar-teams Deventer. (z.d.).

<https://www.voorelkaarteamssdeventer.nl/over-voor-elkaar-teams-deventer>

Pawson, R., & Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*. Sage.

Pawson, R., & Tilley, N. (2004). *Realist evaluation*. <https://www.urban-response.org/system/files/content/resource/files/main/pawson---tilley-%282004%29-realist-evaluation.pdf>

Peeters, T., Boutellier, H., & Strategisch Beraad Ondermijning. (2020). *Een wereld in wijken te winnen* [Essay]. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/120070-Een-wereld-in-wijken-te-winnen_WEB.pdf

Plaisier, I., Schyns, P., Kadrouch-Outmany, K., Schotel, A. L., Klerk, M. D., & Sociaal en Cultureel Planbureau. (2023). Gezien, gehoord en geholpen willen worden: Ervaringsverhalen uit het sociaal domein over gemiste ondersteuning. In *Sociaal en Cultureel Planbureau*. <https://www.scp.nl/binaries/scp/documenten/publicaties/2023/08/25/gezien-gehoord-en-geholpen-willen-worden/Gezien%2C+gehoord+en+geholpen+willen+worden.pdf>

Problemen veiligheid en zorg complexer. (2024, 27 maart). Het CCV. <https://hetccv.nl/casuistiek-zorg-en-veiligheid-steeds-complexer/>

Rovers, B. & Bureau voor Toegepast Veiligheidsonderzoek. (2011). *Resultaten van veiligheidshuizen* (Door Ministerie van Veiligheid en Justitie, Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC), & Afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)). https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/1872/1951-volledige-tekst_tcm28-71415.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Sampson, R. J., & Laub, J. H. (1993). *Crime in the making: Pathways and Turning Point Through Life*. Havard University Press.

Sampson, R. J., & Laub, J. H. (1997). *A Life course Theory of cumulative Disadvantage and the Stability of Delinquency*. Transaction Publishers.

Sampson, R. J., & Laub, J. H. (2004). A Life-Course View of the Development of Crime. *The Annals Of The American Academy Of Political And Social Science*, 602, 12–45. <http://www.jstor.org/stable/25046139>

Snippe, J., Ogier, C., & Bieleman, B. (2006). *Lokale aanpak zeer actieve veelplegers: justitieel traject*. Intraval. https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/1533/1276-volledige-tekst_tcm28-68577.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Snippe, J., Van Der Stoep, R., Van Zwieten, M., Bieleman, B. (2006). *Lokale aanpak zeer actieve veelplegers: nazorgtraject* [Report]. WODC, Ministerie van Justitie. https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/1534/1276a-volledige-tekst_tcm28-68582.pdf?sequence=2&isAllowed=y

- Struijk, S. (2013). De hedendaagse veelpleger: een nieuwe sanctionering geveerd? *Sancties. Tijdschrift Over Straffen en Maatregelen*, 1.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwqh7Ppm76LAXgh_0HHeUOCRIQFnoECBsQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.commisievantoezicht.nl%2Fdossiers%2FISD%2Fachtergronddocumenten%2Fde-hedendaagse-veelpleger--een-nieuwe-sanctionerin.pdf&usq=AOvVaw3gtsXlwl_CnEcJnN_G1RH9&opi=89978449
- Thomas, M. S. & Openbaar Ministerie. (2022). Tijdschrift Conflicthantering nummer 1 - 2022. In *Tijdschrift Conflicthantering* (Vol. 69, pp. 69–70).
https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/419835/Tijdschrift_Conflicthantering_2022_nr_1_artikel_Marc_Simon_Thomas.pdf?sequence=1
- Tollenaar, N., El Harbachi, S., Meijer, R. F., Huijbregts, G. L. A. M., Blom, M. (2006). *Monitor veelplegers*. WODC. <http://hdl.handle.net/20.500.12832/310>
- Tollenaar, N., Meijer, R. F., Huijbregts, G. L. A. M., Blom, M., El Harbachi, S., & Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. (2007). *Monitor veelplegers*.
https://bureaubeke.nl/doc/ketengarages/1215d_volledige_tekst_tcm44-82270.pdf
- Tollenaar, N., Van Der Laan, A. M., Ministerie van Justitie. (2012). *Factsheet 2012-1*.
https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/355/fs-2012-1-nw_tcm28-71990.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Trappenburg, M. (2018, 25 januari). *De drempel om om hulp te vragen wordt te hoog*. Sociale Vraagstukken. <https://www.socialevraagstukken.nl/de-drempel-om-om-hulp-te-vragen-wordt-te-hoog/>
- Van Der Meijs, F. (2023, 9 maart). Verbetering ondersteuning mensen met dubbele problematiek: dit is er nodig. *Trimbos-instituut*. <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/verbetering-ondersteuning-mensen-met-dubbele-problematiek-dit-is-er-nodig/>

- Van Der Vis, C., Mr., Struijk, S., Prof. mr., & Van Der Wolf, M., Prof. dr. mr. (2020). Recidivecijfers na forensische zorg: een juridische ‘proof of the pudding’. In *Ars Aequi* (pp. 321–322).
https://repub.eur.nl/pub/126114/Repub_126114.pdf
- Van Gaalen, J. & Bureau Regioburgemeesters. (2017). *‘Persoonsgerichte Aanpak’, ‘Top X’: een exploratief onderzoek*.
- Van Hoesel, P. H. M., Mevissen, J. W. M., & Dekker, B. (2015). *Kennis voor beleid: Beleidsonderzoek in Nederland* (2de editie). Assen: Koninklijk van Gorcum.
- Van Noije, L., Wittebrood, K., Nas C., & Lamet, W. (2008). *Sociale veiligheid ontsleuteld* [Report]. Sociaal en Cultureel Planbureau.
https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/binaries/kennisbankopenbaarbestuur/documenten/rapporten/2008/07/01/sociale-veiligheid-ontsleuteld/Sociale-veiligheid-ontsleuteld_Veronderstelde-en-werkelijke-effecten-van-veiligheidsbeleid.pdf
- Veiligheidshuis IJsselland. (2019a). Convenant Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland: Samenwerking tussen ketenpartners in Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland. In *Veiligheidshuis IJsselland*.
- Veiligheidshuis IJsselland. (2019b). Eindevaluatie - Doorontwikkeling Veiligheidshuis. In *Veiligheidshuis IJsselland*.
- Veiligheidshuis IJsselland. (2019c). *Nieuwe werkwijze Veiligheidshuis IJsselland*.
<https://www.veiligheidshuisijssel.nl/site/wp-content/uploads/2019/02/6935-Veiligheidshuis-Factsheet-A3-DEF.pdf>

- Verweij, S., & Pattyn, V. (2014). Beleidsevaluaties tussen methode en praktijk: Naar een meer realistische evaluatiebenadering. In University of Groningen, *Burger, Bestuur & Beleid*.
https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/33541788/2014_Burger_Bestuur_Beleid_Pattyn_Verweij_.pdf
- Waarom weigeren steeds meer mensen hulp van instanties? - BNNVARA. (z.d.). BNNVARA.
<https://www.bnnvara.nl/artikelen/waarom-weigeren-steeds-meer-mensen-hulp-van-instanties>
- Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Centraal Bureau voor de Statistiek, Raad voor de rechtspraak, Openbaar Ministerie, & World Health Organization. (2021). Criminaliteit en rechtshandhaving 2021. In R. F. Meijer, D. E. G. Moolenaar, R. Choenni, & S. W. Van Den Braak (Reds.), *Criminaliteit en rechtshandhaving*.
<https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3206/Cahier-2022-12-volledige-tekst.pdf?sequence=1&isAllowed=>
- Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Tollenaar, N., Beerthuisen, M. G. C. J., Drieschner, K. H., & Van der Laan, A. M. (2019). Effectiviteit van de ISD-maatregel: 2e replicatie. In *Cahier*. https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/237/Cahier_2019-19_Volledige_tekst_tcm28-425782.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Wijkrechtpraak de oplossing voor de toekomst en vandaag - Wegwijzer - Jeugd en Veiligheid*. (2024, 6 mei). Wegwijzer - Jeugd en Veiligheid. https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/actueel/column-wijkrechtpraak-de-oplossing-voor-de-toekomst-en-vandaag/?utm_source=emark&utm_medium=email&utm_campaign=campaign-februari-2024
- Wijkrechtpraak Oost-Brabant*. (z.d.). <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Oost-Brabant/Regels-en-procedures/Paginas/wijkrechtpraak-oost-brabant.aspx>

Wijkrechtspraak Rotterdam-Zuid. (z.d.). <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Rotterdam/Paginas/wijkrechtspraak-rotterdam-zuid.aspx>

Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken Windows. *The Atlantic Monthly*, 249, 29–38.

Wouden, V. D., Hamers, B., Verwest, F., & NETHERLANDS INSTITUTE FOR SPATIAL RESEARCH. (z.d.). Toekomstverkenning grotestedenbeleid: een beschouwing. In *Toekomstverkenning grotestedenbeleid: een beschouwing*.
https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/Toekomstverkenning_grotestedenbeleid.pdf

ZORG- EN VEILIGHEIDSHUIS IJSSELLAND. (2021). *ZORG- EN VEILIGHEIDSHUIS IJSSELLAND*.
<https://www.veiligheidshuisijselland.nl/site/wp-content/uploads/2021/09/Z-ZVH-INFOGRAPHIC-def.pdf>

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijsten

Interviewschema 1 - beleidstheorie rondom veelplegers en toegevoegde waarde wijkrechtspraak in Deventer

Inleiding:

Zoals u heeft kunnen lezen in het overzicht van de interviewvragen en de informed consent probeer ik met dit onderzoek de werkzaamheid van de huidige werkwijze rondom veelplegers in kaart te brengen. En daarbij of de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde kan zijn binnen deze werkwijze.

In dit interview zullen er eerst vragen gesteld worden over de huidige werkwijze rondom veelplegers, daarna komen er paar vragen over de interventie wijkrechtspraak. Wanneer u een vraag niet kan beantwoorden, geef dit aan. Daarnaast als u een vraag niet wil beantwoorden, kunt u dit ook aangeven. Zijn vragen onduidelijk of begrijpt u niet geheel wat er van u verwacht wordt, dan hoor ik dit ook graag tijdens het interview.

Als laatste wil ik nog aangeven dat ik tijdens het interview regelmatig zal vragen naar waar u de antwoorden op baseert. Dit is relevant om te weten voor de analyse van uw antwoorden.

We zullen starten met wat algemene vragen over u.

1. Achtergrond respondent
  - 1.1. Waar werkt u?
  - 1.2. Wat is uw functie?
  - 1.3. Hoe lang werkt u al in deze functie?
  - 1.4. Welke opleiding heeft u gevolgd?

Er zullen nu vragen komen over de werkwijze rondom veelplegers.

0. Werkwijze rondom veelplegers
  - 2.1. Heeft u inzicht in de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer?
    - 2.1.1. Zo ja, op welke manier bent u zelf betrokken bij de huidige werkwijze?

(Probes: rol, uitvoerend, beleidsmatig, controlerend, ...)

- 2.2. Hoe wordt volgens u de werkwijze in de praktijk uitgevoerd?
  - 2.2.1. Wat zijn belangrijke onderdelen/interventies?

(Probes: veelplegersoverleg, signaleren, PGA, stappenplan, betrokken partijen, recidive voorkomen, hulpverlening aanbieden, inzetbare interventies, ...)

2.3. Heeft u inzicht in hoe deze werkwijze is ontstaan?

2.3.1. Zo ja, op welke manier is deze volgens u ontstaan?

(Probes: betrokkenen, gebaseerd op, verloop van proces, specifieke kenmerken van de doelgroep, ...)

2.4. Heeft u inzicht in wat de aanleiding was om een werkwijze rondom veelplegers te ontwikkelen?

2.4.1. Zo ja, wat was volgens u deze aanleiding?

(Probes: trends, noodzaak, evaluatie, andere gemeenten, ...)

2.5. Heeft u inzicht in waar deze werkwijze op gebaseerd is?

2.5.1. Zo ja, waar is deze volgens u op gebaseerd?

(Probes: landelijk beleid, trends, andere gemeenten, ervaringen uit het verleden, theorieën, onderzoek, ...)

2.6. Heeft u inzicht in waar deze werkwijze beleidsmatig op moet aansluiten/aan moet voldoen?

2.6.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: andere werkwijzen, doelstellingen, theorieën, ander beleid, ...)

2.7. Heeft u inzicht in waarom de werkwijze volgens het opgestelde beleid zou moeten werken in de praktijk?

2.7.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

2.7.2. Welke factoren hebben hier invloed op?

(Probes: recidive verminderen, ondersteunen bij multiproblematiek, werkzame interventies, valkuilen tegengaan, samenwerking stimuleren, openbare orde, ...)

2.8. Welke doelstellingen moeten volgens u behaald worden met deze werkwijze rondom veelplegers?

(Probes: veiligheid, afname recidive, ondersteunen bij multiproblematiek, samenwerking, ...)

2.8.1. In hoeverre denkt u dat deze doelstellingen specifiek gedefinieerd zijn?

2.8.2. Waar moeten deze doelstellingen volgens u op inspelen/ingrijpen?

2.9. Waar zijn deze doelstellingen volgens u op gebaseerd?

(Probes: landelijk beleid, trends, andere gemeenten, ervaringen uit het verleden, theorieën, ...)

2.10. Wat zijn volgens u factoren die invloed hebben op of deze doelstellingen behaald worden of niet?

(Probes: context, persoonlijke situaties, samenwerking, tijdsbesteding, haalbaarheid, ...)

2.11. Wat zijn volgens u de sterke punten van de huidige werkwijze rondom veelplegers?

2.12. Wat zijn volgens u de zwakke punten in de huidige werkwijze rondom veelplegers?

2.13. Welke factoren hebben volgens u invloed op de werkzaamheid van de werkwijze?

(Probes: context, wet- en regelgeving, meewerkendheid van veelplegers, samenwerking, wachtlijsten, ...)

2.14. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin de werkwijze heeft gewerkt zoals gedacht bij een veelpleger?

2.14.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: context, werkzame elementen, betrokken partijen, motivatie van veelpleger, persoonlijke situatie van veelpleger, ...)

2.15. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin de werkwijze niet heeft gewerkt zoals gedacht bij een veelpleger?

2.15.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: context, werkzame elementen, betrokken partijen, motivatie van veelpleger, persoonlijke situatie van veelpleger, ...)

2.16. Heeft u ideeën over hoe de werkwijze rondom veelplegers eventueel versterkt kan worden?

2.16.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

2.17. Denkt u dat er met de werkwijze recidive bij veelplegers wordt voorkomen?

2.17.1. Welke elementen uit de werkwijze hebben volgens u hier invloed op?

2.18. Denkt u dat er bij veelplegers een andere werkwijze nodig is ten opzichte van mensen met multiproblematiek die geen criminele vergrijpen plegen?

2.18.1. Zo ja, waar moet volgens u rekening mee gehouden worden?

2.18.2. Is hier volgens u bij het ontwikkelen van de werkwijze rekening mee gehouden?

(Probes: sociale binding, verslaving, multiproblematiek, vicieuze cirkel, ...)

2.19. Heeft u inzicht in hoe betrokken professionals samenwerken bij de werkwijze rondom veelplegers?

2.19.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: AVG, tijd en verloop plan, flexibiliteit, tijdsinvestering, ...)

2.20. Denkt u dat het van belang is dat de professionals samenwerken bij de werkwijze rondom veelplegers?

2.20.1. Waarom is dat volgens u wel/niet belangrijk?

(Probes: doelstelling, meerwaarde, haalbaarheid, ...)

2.21. Denkt u dat de samenwerking verloopt zoals dit bij het ontwikkelen van de werkwijze is beoogd?

2.21.1. Kunt u dat verder toelichten, wat was er volgens u beoogd?

(Probes: communicatie, vindbaarheid, AVG, inzet, tijdsinvestering, ...)

2.22. Denkt u dat veelplegers invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de gemeente Deventer?

2.22.1. Zo ja, kunt u dat uitleggen aan de hand van een voorbeeld?

(Probes: omvang, veiligheid, invloed op inwoners, zichtbaarheid, ...)

Vanaf hier zal ik u vragen stellen over de interventie wijkrechtspraak.

0. Wijkrechtspraak en veelplegers

3.1. Bent u bekend met de interventie wijkrechtspraak?

3.1.1. In hoeverre bent u bekend? Kunt u toelichting geven?

Er worden belangrijke elementen van wijkrechtspraak toegelicht als deze nog niet zijn benoemd.

3.2. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, denken dat wijkrechtspraak geschikt zou zijn voor de gemeente deventer?

3.2.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: haalbaarheid, omvang criminaliteit, omvang mensen met multiproblematiek, geschikte wijken, geschiktheid van manier van rechtspraak, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, doelgroep (voor wie?), ...)

3.3. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, denken dat wijkrechtspraak geschikt zou zijn voor de doelgroep veelplegers?

3.3.1. Kunt u dat verder toelichten?

3.3.2. Waarom vindt u het wel/niet een geschikte interventie voor veelplegers? Welke omstandigheden zijn hierop van invloed?

(Probes: multiproblematiek, omvang problemen rondom veelplegers, PGA, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, terugdringen van recidive, veiligheid, context situatie veelplegers ...)

3.4. Zou u denken dat een vorm van wijkrechtspraak aan kan sluiten bij de huidige werkwijze rondom veelplegers?

3.4.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: hiaten in huidige werkwijze, overeenkomsten, haalbaarheid, omvang problemen rondom veelplegers, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, ...)

3.5. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, een inschatting kunnen maken welke omstandigheden/voorwaarden in de gemeente Deventer van invloed kunnen zijn op de geschiktheid van wijkrechtspraak voor de werkwijze rondom veelplegers?

3.5.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: haalbaarheid, samenwerking, omvang criminaliteit, omvang mensen met multiproblematiek, geschikte wijken, geschiktheid van manier van rechtspraak, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, ...)

0. Overige opmerkingen

4.1. Heeft u zelf nog vragen, aanvullingen of opmerkingen die u graag zou willen bespreken?

4.2. Heeft u eventueel nog suggesties voor geschikte respondenten om te interviewen?

Interviewschema 2 - beleidstheorie rondom wijkrechtspraak en toegevoegde waarde voor veelplegers

Inleiding:

Zoals u heeft kunnen lezen in het overzicht van de interviewvragen en de informed consent probeer ik met dit onderzoek de werkzaamheid van de huidige werkwijze rondom veelplegers in kaart te brengen. En daarbij of de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde kan zijn binnen deze werkwijze.

In dit interview zullen er eerst vragen gesteld worden over de interventie wijkrechtspraak, daarna komen er paar vragen over de interventie wijkrechtspraak en veelplegers. Wanneer u een vraag niet kan beantwoorden, geef dit aan. Daarnaast als u een vraag niet wil beantwoorden, kunt u dit ook aangeven. Zijn vragen onduidelijk of begrijpt u niet geheel wat er van u verwacht wordt, dan hoor ik dit ook graag tijdens het interview.

Als laatste wil ik nog aangeven dat ik tijdens het interview regelmatig zal vragen naar waar u de antwoorden op baseert. Dit is relevant om te weten voor de analyse van uw antwoorden.

We zullen starten met wat algemene vragen over u.

1. Achtergrond respondent

1.1. Waar werkt u?

1.2. Wat is uw functie?

1.3. Hoe lang werkt u al in deze functie?

1.4. Welke opleiding heeft u gevolgd?

1.5. Hoe bent u in uw functie betrokken geraakt bij wijkrechtspraak? _

Er zullen nu vragen komen over de interventie wijkrechtspraak.

0. Beleid wijkrechtspraak

2.1. Heeft u inzicht in hoe wijkrechtspraak op dit moment wordt uitgevoerd in Nederland?

2.1.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: doelgroep, locatie, betrokken partijen, manier van rechtspraak, doelstellingen, interventies, ...)

2.2. Was u betrokken bij het proces van ontwerpen van het project wijkrechtspraak *algemeen of regio*?

2.2.1. Zo ja, kunt u vertellen hoe dit in zijn werk ging?

2.2.2. Wat was er belangrijk?

(Probes: doelgroep, besluitvorming, regie, speerpunten, theorieën, financiën, urgentie, ...)

2.3. Heeft u inzicht in waar wijkrechtspraak op gebaseerd is?

2.3.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: Community courts, beleid, voorbeelden van andere wijkrechtbanken, onderzoek, ...)

2.4. Heeft u inzicht in wat de aanleiding was om wijkrechtspraak te ontwikkelen in Nederland?

2.4.1. Zo ja, wat was volgens u deze aanleiding?

(Probes: trends, noodzaak, evaluatie, gemis bij andere interventies, ...)

2.5. Heeft u inzicht in waarom wijkrechtspraak volgens het opgestelde beleid zou moeten werken in de praktijk?

2.5.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

2.5.2. Welke factoren hebben hier invloed op?

(Probes: recidive verminderen, ondersteunen bij multiproblematiek, leefbaarheid en veiligheid, werkzame interventies, valkuilen tegengaan, samenwerking stimuleren, ...)

2.6. Wat zijn volgens u de belangrijkste doelstellingen van wijkrechtspraak?

(Probes: verminderen recidive, leefbaarheid/veiligheid in de wijk, ondersteunen bij multiproblematiek, samenwerking tussen betrokken partijen, ...)

2.7. Waar zijn deze doelstellingen volgens u op gebaseerd?

(Probes: landelijk beleid, trends, andere gemeenten, ervaringen uit verleden, theorieën, ...)

2.8. Worden volgens u deze doelstelling(en) bij wijkrechtspraak *algemeen of regio* behaald?

2.8.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: verminderen recidive, leefbaarheid/veiligheid in de wijk, ondersteunen bij multiproblematiek, samenwerking tussen betrokken partijen, ...)

2.9. Wat zijn volgens u factoren die invloed hebben op of deze doelstellingen behaald worden?

(Probes: context, persoonlijke situaties, samenwerking, tijdsbesteding, haalbaarheid, ...)

2.10. Wat zijn volgens u sterke punten van de interventie wijkrechtspraak?

2.11. Wat zijn volgens u zwakke punten van de interventie wijkrechtspraak?

2.12. Welke factoren hebben volgens u invloed op de werkzaamheid van wijkrechtspraak?

(Probes: context, wet- en regelgeving, meewerkendheid van verdachten, samenwerking, passende hulp, bekendheid van interventie, ...)

2.13. Wat zijn volgens u de belangrijkste pijlers van de interventie wijkrechtspraak?

2.13.1. Waarom zijn dit volgens u de belangrijkste pijlers?

2.13.2. In hoeverre is er volgens u aandacht besteed aan deze pijlers bij het ontwikkeling van wijkrechtspraak?

(Probes: recidive verminderen, toegankelijkheid recht in de wijk, leefbaarheid en veiligheid in de wijk, persoonsgerichte aanpak, ...)

2.14. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin wijkrechtspraak heeft gewerkt zoals van tevoren werd gedacht?

2.14.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: context, werkzame elementen, betrokken partijen, motivatie van verdachte, persoonlijke situatie van verdacht, ...)

2.15. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin wijkrechtspraak niet heeft gewerkt zoals van tevoren werd gedacht?

2.15.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

(Probes: context, werkzame elementen, betrokken partijen, motivatie van verdachte, persoonlijke situatie van verdacht, ...)

Er zal een uitleg volgen over de drie evaluatierapporten, de volgende vragen zijn gebaseerd op de speerpunten uit de evaluaties. Er is gebruikgemaakt van drie evaluatierapporten, namelijk Eindhoven, Rotterdam-Zuid en Amsterdam Venserpolder. In deze evaluaties waren verschillende aspecten van wijkrechtspraak vastgesteld als belangrijk voor het behalen van de doelstellingen van wijkrechtspraak. Denk hierbij bijvoorbeeld aan instroom van zaken, samenwerking tussen betrokken partijen, motivatie van mensen met multiproblematiek, bekendheid en draagvlak in de wijken etc. Ik zal nu over bepaalde aspecten verschillende vragen stellen.

2.16. Heeft u inzicht in de wijze waarop zaken worden geselecteerd bij wijkrechtspraak?

2.16.1. Zo ja, hoe kijkt u daar tegen aan?

2.16.2. Kunt u inschatten of dit gaat op de wijze zoals dit vooraf was beoogd?

(Probes: regie, instroom van zaken, ...)

2.17. Heeft u de indruk dat binnen wijkrechtspraak er voldoende gewerkt kan worden via de persoonsgerichte aanpak?

2.17.1. Kunt u dat verder toelichten?

2.17.2. Wijkt dit volgens u af van de wijze zoals dit vooraf was beoogd?

(Probes: tijdsbesteding, middelen, medewerking verdachten, samenwerking, ...)

2.18. Denkt u dat het van belang is om te werken via de persoonsgericht aanpak binnen de interventie wijkrechtspraak?

2.18.1. Kunt u dat verder toelichten?

2.18.2. Waarom is dat wel/niet van belang?

2.18.3. Is bij de ontwikkeling van wijkrechtspraak het belang hiervan vastgesteld?

(Probes: gebaseerd op, theorieën, andere variaties, effect, haalbaarheid, ...)

2.19. Wat zou u kunnen vertellen over het verloop van de samenwerking tussen de betrokken partijen binnen wijkrechtspraak?

2.19.1. Wijkt dit volgens u af van hoe het in eerste instantie is beoogd?

(Probes: doelstellingen, tijdsbesteding, maatwerk, regie, ...)

2.20. Denkt u dat samenwerking van belang is binnen de interventie wijkrechtspraak?

2.20.1. Kunt u dat verder toelichten?

2.20.2. Waarom is dit van belang?

2.20.3. Is bij de ontwikkeling van wijkrechtspraak het belang hiervan vastgesteld?

(Probes: gebaseerd op, theorieën, andere variaties, effect, haalbaarheid, ...)

2.21. In hoeverre denkt u dat mensen in de wijken bekend zijn met wijkrechtspraak?

2.21.1. Kunt u dat verder toelichten?

2.21.2. Is dit volgens u van belang voor de werkzaamheid van wijkrechtspraak, en waarom?

(Probes: vindbaarheid, relevantie, betrokkenheid, instroom, veiligheid, draagvlak, ...)

2.22. Heeft u de indruk dat wijkrechtspraak merkbare effecten heeft op de wijk?

2.22.1. Zo ja, welke effecten?

2.22.2. Waaruit blijkt dat volgens u?

(Probes: veiligheid en leefbaarheid in de wijk, bekendheid, draagvlak, ...)

2.23. Denkt u dat met wijkrechtspraak het recht (/de rechtspraak) toegankelijker wordt voor mensen uit de wijk?

2.23.1. Kunt u dat toelichten?

2.23..2. Is dit volgens u ook van belang, en waarom?

(Probes: laagdrempelig, informatievoorziening, persoonlijke aanpak, weerstand, ...)

2.24. Heeft u de indruk dat wijkrechtspraak merkbare effect heeft op de individuen van wie hun zaak is voorgekomen bij wijkrechtspraak?

2.24.1. Zo ja, welke effecten?

(Probes: (on)bekendheid van wijkrechtspraak, openbaarheid verdachten, inzet van verdachten, ...)

2.25. Welke elementen uit de werkwijze van de wijkrechtspraak zouden naar uw idee behouden moeten blijven?

(Probes: PGA, laagdrempeligheid, in de wijk, samenwerking, toegankelijkheid van recht, ...)

Vanaf hier zal ik u vragen stellen over de interventie wijkrechtspraak en de doelgroep veelplegers.

0. Wijkrechtspraak en veelplegers

3.1. Zou in uw ogen wijkrechtspraak een geschikte interventie zijn voor veelplegers?

3.1.1. Kunt u dat toelichten?

3.1.2. Waarom vindt u het wel/niet een geschikte interventie voor veelplegers? Welke omstandigheden zijn hierop van invloed?

(Probes: multiproblematiek, omvang problemen rondom veelplegers, PGA, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, terugdringen van recidive, veiligheid, context situatie veelplegers ...)

3.2. Wat zou volgens u van belang zijn om te weten als een andere gemeente wijkrechtspraak wil implementeren in haar eigen gemeente?

(Probes: haalbaarheid, stappenplan, instroom van zaken, doelgroep, ...)

3.3. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, een inschatting kunnen maken welke omstandigheden/voorwaarden in een gemeente van invloed kunnen zijn op de geschiktheid van wijkrechtspraak?

3.3.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: haalbaarheid, samenwerking, omvang criminaliteit, omvang mensen met multiproblematiek, geschikte wijken, geschiktheid van manier van rechtspraak, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, ...)

0. Overige opmerkingen

- 4.1. Heeft u zelf nog vragen, aanvullingen of opmerkingen die u graag zou willen bespreken?
- 4.2. Heeft u eventueel nog suggesties voor geschikte respondenten om te interviewen?

Interviewschema 3 - beleidstheorie rondom veelplegers algemeen

Inleiding:

Zoals u heeft kunnen lezen in het overzicht van de interviewvragen en de informed consent probeer ik met dit onderzoek de werkzaamheid van de huidige werkwijze rondom veelplegers in kaart te brengen. En daarbij of de interventie wijkrechtspraak van toegevoegde waarde kan zijn binnen deze werkwijze.

In dit interview zullen er eerst vragen gesteld worden over de aanpak en beleid rondom veelplegers, daarna komen er paar vragen over de interventie wijkrechtspraak. Wanneer u een vraag niet kan beantwoorden, geef dit aan. Daarnaast als u een vraag niet wil beantwoorden, kunt u dit ook aangeven. Zijn vragen onduidelijk of begrijpt u niet geheel wat er van u verwacht wordt, dan hoor ik dit ook graag tijdens het interview.

Als laatste wil ik nog aangeven dat ik tijdens het interview regelmatig zal vragen naar waar u de antwoorden op baseert. Dit is relevant om te weten voor de analyse van uw antwoorden.

We zullen starten met wat algemene vragen over u.

1. Achtergrond respondent
  - 1.1. Waar werkt u?
  - 1.2. Wat is uw functie?
  - 1.3. Hoe lang werkt u al in deze functie?
  - 1.4. Welke opleiding heeft u gevolgd?

Er zullen nu vragen komen over de aanpak en beleid rondom veelplegers.

0. Beleid rondom veelplegers
  - 2.1. Heeft u inzicht in het huidige beleid rondom veelplegers?
    - 2.1.1. Zo ja, bent u zelf ook op een manier hierbij betrokken?

(Probes: rol, uitvoerend, beleidsmatig, controlerend, onderzoeker, ...)

- 2.2. Hoe wordt volgens u dit beleid in de praktijk uitgevoerd?
    - 2.2.1. Wat zijn belangrijke onderdelen/interventies?

(Probes: overlegvormen, signaleren, PGA, stappenplan, betrokken partijen, recidive voorkomen, hulpverlening aanbieden, inzetbare interventies, ...)

2.3. Heeft u inzicht in het verloop van de ontwikkelingen/veranderingen in het beleid rondom veelplegers?

2.3.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

2.3.2. Wat is volgens u de grootste verandering in het beleid rondom veelplegers?

(Probes: oorsprong, trends, theorieën, interventies, regie, ...)

2.4. Heeft u inzicht in hoe de aanpak rondom veelplegers is ontstaan?

2.4.1. Zo ja, op welke manier is deze volgens u ontstaan?

(Probes: betrokkenen, gebaseerd op, verloop van proces, specifieke kenmerken van de doelgroep, ...)

2.5. Heeft u inzicht in wat de aanleiding was om een aanpak rondom veelplegers te ontwikkelen?

2.5.1. Zo ja, wat was volgens u deze aanleiding?

(Probes: trends, noodzaak, evaluatie, andere gemeenten, ...)

2.6. Heeft u inzicht in waar het beleid/aanpak rondom veelplegers op gebaseerd is?

2.6.1. Zo ja, waar is deze volgens u op gebaseerd?

(Probes: landelijk beleid, trends, andere gemeenten, ervaringen uit het verleden, theorieën, onderzoek, ...)

2.7. Heeft u inzicht in waarom de aanpak volgens het opgestelde beleid zou moeten werken in de praktijk?

2.7.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

2.7.2. Welke factoren hebben hier invloed op?

(Probes: recidive verminderen, ondersteunen bij multiproblematiek, werkzame interventies, valkuilen tegengaan, samenwerking stimuleren, openbare orde, ...)

2.8. Welke doelstellingen moeten volgens u behaald worden met het beleid/aanpak rondom veelplegers?

(Probes: veiligheid, afname recidive, ondersteunen bij multiproblematiek, samenwerking, ...)

2.8.1. In hoeverre denkt u dat deze doelstellingen specifiek gedefinieerd zijn?

2.8.2. Waar moeten deze doelstellingen volgens u op inspelen/ingrijpen?

2.9. Waar zijn deze doelstellingen volgens u op gebaseerd?

(Probes: landelijk beleid, trends, andere gemeenten, ervaringen uit het verleden, theorieën, ...)

2.10. Wat zijn volgens u factoren die invloed hebben op of deze doelstellingen behaald worden of niet?

(Probes: context, persoonlijke situaties, samenwerking, tijdsbesteding, haalbaarheid, ...)

- 2.11. Wat zijn volgens u de sterke punten van het huidige beleid rondom veelplegers?
- 2.12. Wat zijn volgens u de zwakke punten van het huidige beleid rondom veelplegers?
- 2.13. Welke factoren hebben volgens u invloed op de werkzaamheid van het beleid/aanpak rondom veelplegers?

(Probes: context, wet- en regelgeving, meewerkendheid van veelplegers, samenwerking, wachtlijsten, ...)

- 2.14. Heeft u ideeën over hoe het beleid rondom veelplegers eventueel versterkt kan worden?

- 2.14.1. Zo ja, kunt u dat verder toelichten?

- 2.15. Denkt u dat er met de aanpak rondom veelplegers recidive bij veelplegers wordt voorkomen?

- 2.16. Denkt u dat er bij veelplegers een andere werkwijze nodig is ten opzichte van mensen met multiproblematiek die geen criminele vergrijpen plegen?

- 2.16.1. Zo ja, waar moet volgens u rekening mee gehouden worden?

- 2.16.2. Is hier volgens u bij het ontwikkelen van de werkwijze rekening mee gehouden?

(Probes: sociale binding, verslaving, multiproblematiek, vicieuze cirkel, ...)

- 2.17. Denkt u dat veelplegers invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de gemeenten?

- 2.17.1. Zo ja, kunt u dat uitleggen aan de hand van een voorbeeld?

(Probes: omvang, veiligheid, invloed op inwoners, zichtbaarheid, ...)

Vanaf hier zal ik u vragen stellen over de interventie wijkrechtspraak.

0. Wijkrechtspraak en veelplegers

- 3.1. Bent u bekend met de interventie wijkrechtspraak?

- 3.1.1. In hoeverre bent u bekend? Kunt u toelichting geven?

Er worden belangrijke elementen van wijkrechtspraak toegelicht als deze nog niet zijn benoemd.

- 3.2. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, denken dat wijkrechtspraak geschikt zou zijn voor de doelgroep veelplegers?

- 3.2.1. Kunt u dat verder toelichten?

- 3.2.2. Waarom vindt u het wel/niet een geschikte interventie voor veelplegers? Welke omstandigheden zijn hierop van invloed?

(Probes: multiproblematiek, omvang problemen rondom veelplegers, PGA, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, terugdringen van recidive, veiligheid, context situatie veelplegers ...)

- 3.3. Zou u denken dat een vorm van wijkrechtspraak aan kan sluiten bij het huidige beleid/aanpak rondom veelplegers?

3.3.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: hiaten in huidige werkwijze, overeenkomsten, haalbaarheid, omvang problemen rondom veelplegers, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, ...)

3.4. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, een inschatting kunnen maken welke omstandigheden/voorwaarden voor gemeenten van invloed kunnen zijn op de geschiktheid van wijkrechtspraak voor de aanpak rondom veelplegers?

3.4.1. Kunt u dat verder toelichten?

(Probes: haalbaarheid, samenwerking, omvang criminaliteit, omvang mensen met multiproblematiek, geschikte wijken, geschiktheid van manier van rechtspraak, toegankelijkheid/laagdrempeligheid recht, ...)

0. Overige opmerkingen

4.1. Heeft u zelf nog vragen, aanvullingen of opmerkingen die u graag zou willen bespreken?

4.2. Heeft u eventueel nog suggesties voor geschikte respondenten om te interviewen?

Bijlage 2: Informed consent

Mijn naam is Latisha van Halen. Momenteel werk ik aan mijn masterscriptie ter afsluiting van mijn master Sociologie, route Criminaliteit en Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen. Met dit formulier wil ik u informeren en toestemming vragen voor uw deelname aan deze scriptie door middel van een interview.

Doel van de scriptie

De scriptie gaat over de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer en hoe de interventie wijkrechtspraak eventueel van toegevoegde waarde kan zijn voor deze werkwijze. Hiervoor worden interviews afgenomen met professionals die betrokken zijn (geweest) bij de werkwijze rondom veelplegers of de interventie wijkrechtspraak. Het doel van het onderzoek is om 1. meer duidelijkheid te krijgen over de werkzaamheid van de werkwijze rondom veelplegers in Deventer en 2. of wijkrechtspraak van toegevoegde waarde zou kunnen zijn. Met de resultaten van de scriptie hoopt de gemeente Deventer haar werkwijze rondom veelplegers te kunnen versterken.

Vrijwillige deelname

De deelname aan het onderzoek is geheel vrijwillig, wat ook betekent dat u tijdens het interview op elk moment kunt aangeven dat u wil stoppen met het interview. Hier hoeft u geen reden voor op te geven. Daarnaast kan u vragen die u niet wil beantwoorden overslaan.

Dit zal geen negatieve gevolgen hebben. Mocht u na het interview toch niet langer mee willen werken aan het onderzoek, kunt u tot 14 dagen na de datum van het interview contact opnemen met Latisha van Halen via het mailadres l.van.halen.1@rug.nl.

Verwerking van de interviews

Alle informatie uit de interviews zal volledig anoniem blijven en uw gegevens worden vertrouwelijk behandeld. Uw gegevens worden opgeslagen op een beveiligde digitale omgeving van de Rijksuniversiteit Groningen. Uitspraken en meningen zullen niet herleidbaar zijn naar een persoon.

Met uw toestemming zou ik graag de interviews willen opnemen, zodat ik een gespreksverslag kan maken van het interview. Deze opname is alleen toegankelijk voor Latisha van Halen. Na afronding van het onderzoek zullen de geluidsopnamen en de volledige gespreksverslagen worden vernietigd. Mocht u na het lezen van dit toestemmingsformulier nog vragen hebben over de manier van dataverwerking van de scriptie, dan kunt u contact opnemen met Latisha van Halen, l.van.halen.1@rug.nl.

Toestemmingsformulier

Door het plaatsen van een handtekening gaat u akkoord met het volgende:

- Ik heb bovenstaande informatie gelezen en begrepen.
- Ik wil meewerken aan het onderzoek. Ik begrijp dat mijn deelname volledig vrijblijvend is en dat ik elk moment kan stoppen met het interview.
- Ik heb mijn vragen kunnen stellen en deze zijn voldoende beantwoord.
- Ik geef toestemming voor het maken van een geluidsopname van het interview.
- Ik geef toestemming voor het anoniem gebruiken van mijn antwoorden in het onderzoek.
Daarnaast weet ik dat mijn gegevens en antwoorden vertrouwelijk worden behandeld.
- Ik geef toestemming voor het verzamelen en tijdelijk bewaren van mijn gegevens, voor zover de afstudeerscriptie nog niet is afgerond.

Ik, de respondent, verklaar dat ik heb kennisgenomen van bovenstaande en geef Latisha van Halen toestemming voor bovenstaande punten

Datum:

Handtekening respondent:

Bijlage 3: Uitgewerkt gespreksverslag

Er is bij dit interview gebruik gemaakt van interviewschema 1

1. Werkwijze rondom veelplegers

2.1. Heeft u inzicht in de huidige werkwijze rondom veelplegers in de gemeente Deventer?

2.1.1. Zo ja, op welke manier bent u zelf betrokken bij de huidige werkwijze?

Respondent: Ik ben betrokken als bij het gemeentelijk proces, dus als er iets stagneert in de lopende aanpak dan wordt er ingesprongen. Daarom zijn wij bijvoorbeeld ook nieuwsgierig naar dat hele thema wijkrechtspraak.

Interviewer: Heb je een voorbeeld van hoe dat in de praktijk in zijn werk gaat?

Respondent: Een voorbeeld is dat we nog steeds recidive zien bij veelplegers, we hebben een aanpak maar deze is blijkbaar niet afdoende dus we kijken naar welke middelen we nog kunnen inzetten om dat tegen te gaan. Dat idee van wijkrechtspraak leeft dan in de gemeente en bijvoorbeeld bij de burgemeester. Maar daar zetten mensen dan actie op uit, dat doen de mensen uit de uitvoering niet. Dus eigenlijk zijn wij de opdrachtgever als gemeente richting intern en extern professionals.

2.2. Hoe wordt volgens u de werkwijze in de praktijk uitgevoerd?

Interviewer: Wat zijn bijvoorbeeld belangrijke interventies of onderdelen?

Respondent: Het voornaamste is het veelplegersoverleg, deze vindt een keer in 2 weken plaats, dat is het voornaamste waar met alle betrokken partners wordt gekeken of ingezoomd wordt op de veelpleger en waarbij dan nagedacht wordt over welke stappen ingezet kunnen worden om.. Dat wordt daar besloten bij dat overleg. Bijvoorbeeld: een zorgtraject, een geldboete of ISD-maatregel, dat kan van alles zijn.

Een deel daarvan wordt niet alleen aan die veelplegers tafel besproken maar ook in het voorveld. Want je wil het liefst voorkomen dat iemand een veelpleger wordt. Dus het is even lastig van wat baken je af tot de veelplegersaanpak en wat hoort bij het preventieve gedeelte.

Interviewer: En waar zit volgens jou dan die scheiding?

Respondent: Ik denk dat de scheiding verschilt per persoon, iedereen bevindt zich in een ander deel van de puzzel maar als ik kijk naar mezelf, vanuit gemeentelijk beleid. Dus beleid veiligheid ziet dan toe op het stukje veelplegersoverleg, waarbij het begint en de uiterste maatregel daarbinnen is de ISD dus zal ik dat als sluitstuk gebruiken. In feite is het natuurlijk veel breder dan dat, want dan begint het eigenlijk al bij een sociaal wijkteam die personen wel of niet signaleren.

Interviewer: En je hebt het over dat beginpunt en daarna het sluitstuk ISD maar wat gebeurt er volgens jou daar tussenin in die veelplegersaanpak?

Respondent: Eigenlijk de aanpak die we nu hanteren die staat. Daar doen wij in onze context niet zoveel mee, wat wij wel doen, is dat wanneer een casus bestuurlijk relevant wordt, dus als de burgemeester er

van moet weten. Dat is het moment waarop wij in actie komen om dat lijntje te borgen. Maar dat is communicatief.

Interviewer: Wat is dan zo'n moment waarop de burgemeester wordt geïnformeerd?

Respondent: Er moet heel veel aan de hand zijn willen we de burgemeester daarover informeren.

Bijvoorbeeld als deze persoon echt de openbare orde ontwricht.

2.3. Heeft u inzicht in hoe deze werkwijze is ontstaan?

Respondent: Nee.

2.4. Heeft u inzicht in wat de aanleiding was om een werkwijze rondom veelplegers te ontwikkelen?

Respondent: Nu een nieuwe of destijds?

Interviewer: Laten we beginnen bij destijds.

Respondent: Destijds was ik er nog niet, maar met een beetje logisch nadenken kom ik wel tot de conclusie dat het aantal veelplegers steeg. Dat kost ontzettend veel ambtelijke capaciteit. Daarbij heeft een veelpleger vaak te maken met multiproblematiek waardoor er vaak heel veel instanties bij betrokken zijn. Dus daardoor moet er überhaupt een gezamenlijke aanpak komen. Je moet die partijen samenbrengen en tot een aanpak komen.

Interviewer: Vind je de gezamenlijke aanpak de essentie van de werkwijze?

Respondent: Ja.

Interviewer: Waar baseer je dit antwoord op?

Respondent: Op logisch verstand dus weet ik niet zeker.

2.5. Heeft u inzicht in waar deze werkwijze op gebaseerd is?

Respondent: Nee. Of nouja, op een landelijke aanpak waarbij een grote rol is toebedeeld aan het Zorg- en Veiligheidshuis.

Interviewer: Zou je daar iets meer over kunnen toelichten?

Respondent: Dat is misschien meer een middel, hoe geef je invulling aan deze aanpak. Dat is iets wat in het hele land gebeurt, zo'n veelplegersoverleg. Het is een landelijke aanpak en niet alleen een Deventer aanpak.

Interviewer: Dus je hebt het idee dat andere gemeenten het ook zo doen als jullie?

Respondent: Ja, met kleine gemeentelijke verschillen.

Interviewer: Zou je denken dat zo'n aanpak op bepaalde theorieën gebaseerd is?

Respondent: Zou je denken.. Maar nee, dat denk ik niet.

Interviewer: Waarom denk je dat dat niet zo is?

Respondent: Oh wat erg.. Omdat ik denk dat we helemaal niet zo wetenschappelijk zijn ingestoken met elkaar. Het is erg praktijkgericht dus iemand is het ooit gaan doen en in de praktijk ondervonden hoe het zou moeten werken. In ieder geval, dat denk ik, want ik heb dit niet bedacht.

Interviewer: Dat baseer je dan op?

Respondent: Dat is gebaseerd op de gang van zaken bij de gemeente Deventer, maar ook bij de andere gemeenten. Dat niet alles daar wetenschappelijk wordt uitgekristalliseerd.

2.6. Heeft u inzicht in waar deze werkwijze beleidsmatig op moet aansluiten/aan moet voldoen?

Respondent: Ja, op het terugdringen van recidive van de veelpleger.

Interviewer: Denk je dat het ook nog op andere beleidsmatige stukken/lijnen moet aansluiten die jullie uitvoeren in Deventer? Werkwijze voor andere doelgroep bijvoorbeeld?

Respondent: Dat denk ik wel, op heel veel eigenlijk. Niet alleen binnen de gemeenten, maar ook bij andere partners. We zijn afhankelijk van partners en informatiedeling. Deze informatiedeling is bijvoorbeeld naar mijn idee geborgd, dat is beschreven/vastgesteld.

Interviewer: Waar baseer je deze antwoorden op?

Respondent: Op mijn ervaring in de praktijk.

2.7. Heeft u inzicht in waarom de werkwijze volgens het opgestelde beleid zou moeten werken in de praktijk?

Respondent: Ik denk dat de essentie niet heel veel dieper gelegen is dan we moeten al die partijen bij elkaar aan tafel krijgen. Dat is het voornaamste waardoor ooit gedacht is, (denk ik), als we dat doen dan komen we wel tot een goede aanpak. Maar dan heb je het over het veelplegersoverleg zelf.

Daarnaast ga ik ervan uit dat er nagedacht is over hoe dit dan aansluit overlegvormen daarvoor en eventueel daarna. Bijvoorbeeld die Voor Elkaar teams, je moet namelijk eerst die veelpleger in beeld krijgen. Dus die lijnen moeten ook gelegd worden, over hoe die signalen weer komen bij dat veelplegersoverleg. Dus ik denk dat er is nagedacht over hoe dat allemaal op elkaar aansluit.

Interviewer: En waarom zou dat moeten werkzaam zijn denk jij, die samenwerking?

Respondent: Omdat je anders afzonderlijke besluiten maakt die elkaar in de weg kunnen staan. Omdat het bij een veelpleger vaak gaat om maatwerk. Je voorkomt daarmee systeem slachtoffers.

Interviewer: Dus door middel van die samenwerking zou de aanpak een bepaalde uitkomst moeten hebben?

Respondent: Ja.

Interviewer: En denk je dan dat dit in de praktijk ook zo werkt?

Respondent: Datgene wat ik net noemde, dus door middel van die samenwerking zijn de lijnen kort en voorkom je systeem slachtoffers, ik denk dat dat zo werkt. Dus denk dat samenwerken een must is maar ik denk niet dat het afdoende is. Dus ik denk niet dat we daarmee kunnen stellen dat de aanpak werkt doordat we samenwerken, er is meer nodig.

Interviewer: Welke factoren hebben daar dan invloed op?

Respondent: Nou ligt eraan over welk niveau je het wil hebben, kijk een voorbeeld is het hebben van korte lijntjes. Je schakelt wanneer je moet met elkaar.

Interviewer: Maar dat is bijvoorbeeld heel procesmatig, als we het dan hebben over bijvoorbeeld recidive verminderen. Waarom zou deze werkwijze moeten werken om recidive te verminderen?

Respondent: Omdat we denken dat we, in die werkwijze, allerlei verschillende interventies hebben die we kunnen opleggen/uitvoeren die ervoor kunnen zorgen dat recidive vermindert. We hebben ooit gedacht, we weten nu wel beter, dat we genoeg munitie hadden binnen dat overleg met alle verschillende partijen en mogelijkheden die er zijn om het terug te dringen.

Interviewer: Ik hoor je zeggen, we weten nu wel beter, als we merken dat het toch niet zo is als hoe we dat beoogd hadden?

Respondent: Ja klopt. In ieder geval, dat denk ik, want weet natuurlijk niet precies wat er toen beoogd is. Maar denk dat we met elkaar concluderen dat het beter zou moeten kunnen.

2.8. Welke doelstellingen moeten volgens u behaald worden met deze werkwijze rondom veelplegers?

Respondent: meerdere, ik denk dat de veelplegers uiteindelijk geen veelpleger meer is dus noem dat maar het voorkomen van recidive. Maar ik bedoel daarmee, dat de veelpleger centraal staat, dus dat het met de veelpleger beter gaat. Maar daarnaast ook dat we geen openbare orde problematiek hebben, dus geen overlast voor de inwoners. Zodat de inwoners tevreden zijn en leefbaar door één deur kunnen met elkaar. Maar op dat level zou ik ook kunnen noemen een vermindering van maatschappelijke kosten. Maar deze zaken zijn een gevolg van dat het met de veelpleger beter gaat. Maar dat zijn geen doelen an sich. Het centrale doel is recidive verminderen.

Interviewer: Maar we hadden het net ook over stukje proces, wat denk je dat procesmatig de doelstellingen zijn?

Respondent: Geen, want het proces heeft niet een doel, want het proces dient het doel. Want bij het proces kom je al gauw uit op zaken zoals de samenwerking maar dat is in mijn ogen het doel niet. We zitten niet bij elkaar omdat we zo goed willen doen met elkaar maar het is randvoorwaardelijk aan de doelgroep en hun problemen. Dus denk niet dat het eigen doelstellingen kent, maar wel problemen en kenmerken.

2.8.1. In hoeverre denkt u dat deze doelstellingen specifiek gedefinieerd zijn?

Respondent: Weet ik niet, denk het niet.

2.9. Waar zijn deze doelstellingen volgens u op gebaseerd?

Respondent: Weet ik ook niet.

2.10. Wat zijn volgens u factoren die invloed hebben op of deze doelstellingen behaald worden of niet?

Respondent: het proces, de samenwerking en heel veel wat daaronder valt. Zoals capaciteit, korte lijnen, vooral dat is heel belangrijk en die korte lijnen zijn weer afhankelijk van capaciteit. Heleboel andere maatschappelijke ontwikkelingen en problemen. Bijvoorbeeld: het tekort aan woningen is niet helpend voor de veelplegers, ondanks dat we allemaal zulke korte lijnen met elkaar hebben en eventueel elke week bij elkaar komen. Maar op het moment dat wij geen alternatief weten te vinden voor die veelpleger en hij op straat moet blijven leven, helpt dat niet mee. En dus ook de GGZ wachtlijsten. Dus maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen binnen organisatie die invloed hebben op het proces en op de samenleving.

Interviewer: Zijn er ook nog persoonlijke ontwikkelingen of omstandigheden die een rol spelen, als we kijken naar een veelpleger?

Respondent: Ik denk dat dat afhankelijk is van maatschappelijke ontwikkelingen of problemen. Ik denk dat een veelpleger daarop reageert of niet, ik zie niet een trend dat de veelpleger nu opeens heel anders is, wat de doelstellingen in de weg staat, wat anders is dan wat ik al heb benoemd. Het valt wel te verklaren.

Interviewer: En denk je dat bij de ontwikkeling van de werkwijze al rekening is gehouden met de kenmerken van veelplegers?

Respondent: Ja, zeker. In ieder geval dat denk ik.

2.11. Wat zijn volgens u de sterke punten van de huidige werkwijze rondom veelplegers?

Respondent: frequentie, dat ze redelijk vaak bij elkaar komen. De samenwerking überhaupt weer, dat we dus dat veelplegersoverleg hebben.

2.12. Wat zijn volgens u de zwakke punten in de huidige werkwijze rondom veelplegers?

Respondent: Het valt of staat toch wel heel erg met het poppetje van de organisatie die daar aan tafel zit. Of die het wel of niet druk heeft, proactief is. Ik denk dat dat een belangrijk onderdeel is. En ik denk dat de interventies/middelen die je in kan zetten binnen die werkwijze, dus binnen dat overleg.

Ook niet perse afdoende zijn. Je kent het verhaal van de ISD, maar daarnaast hebben we het vooral over traditioneel strafrecht waar er geen oog is voor zorg waardoor ze snel recidiveren. Maar ook bij de ISD, twee jaar opgesloten zitten waarin ze veel verliezen zoals het contact met de buitenwereld, baan, woning

etc. en dat na twee jaar ISD allemaal weer opnieuw moeten opbouwen. Dat helpt niet met de continuïteit die een veelpleger in mijn ogen juist nodig heeft.

Interviewer: Dus die interventie sluit naar jouw inziens niet helemaal aan?

Respondent: Nee.

Interviewer: Zijn er andere interventies in die werkwijze die wel afdoende zijn?

Respondent: Soms wel, maar niet voor iedereen. Maar we zoeken eigenlijk voor de afzonderlijke gevallen een oplossing.

2.13. Welke factoren hebben volgens u invloed op de werkzaamheid van de werkwijze?

Respondent: Ik heb het gevoel dat ik een beetje in herhaling val, want ik wilde zeggen de capaciteit van mensen, maatschappelijke ontwikkelingen en ik denk niet dat onze werkwijze daartegen bestemd is. Het is niet dat we hem daarop aanpassen. De werkwijze is niet super flexibel met de gang van zaken tegenwoordig.

2.14. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin de werkwijze heeft gewerkt zoals gedacht bij een veelpleger?

Respondent: Nee.

2.15. Heeft u een praktijkvoorbeeld/-casus waarin de werkwijze niet heeft gewerkt zoals gedacht bij een veelpleger?

Respondent: Ja, een voorbeeld is een veelpleger waar heel veel zorg op is geweest, maar dat bleek elke keer niet afdoende. Hij ging dan weer naar een GGZ instelling en dan kwam hij weer terug, volgens mij heeft hij niet in de ISD gezeten maar iemand die zich moeilijk liet helpen en niet strafbaar genoeg was om voor een langere tijd de bak in te gaan en daar eventueel van te leren. Dus elke keer van het kastje naar de muur werd gestuurd, ook bij ons eigenlijk. Van het veelplegersoverleg naar het GGZ-overleg en andersom. Dit is nog steeds iemand die eens in de zoveel tijd op de lijst staat om aan de burgemeester voor te leggen, hij is nog steeds in beeld.

En dit geldt ook voor nog een andere casus, hij verblijft in de nachtopvang. Daarbij zien we ook dat hij tijdelijk is geholpen maar steeds weer in beeld komt. Zich ook niet laat tegenhouden door een gebiedsverbod. Het moet elke keer eerst mis gaan voordat hij zich laat helpen.

En wat we nu doen, korte vrijheidsbeneming, wat grote gevolgen heeft voor wat iemand probeert op te bouwen, dat werkt in ieder geval niet.

Interviewer: Wat maakt dat het niet werkt? Welke factoren spelen er een rol dat het bijvoorbeeld bij deze twee personen niet werkt?

Respondent: Dat ze tussen wal en schip vallen. Het is te groot om er niks mee te doen en het is te klein om echt 'goed' door te kunnen pakken. Waarbij iemand misschien ook wel alles verliest maar voor een veel langere tijd uit de maatschappij is, wat hopelijk ervoor zorgt dat iemand tot nadenken komt. Het is een bijzondere vorm van criminaliteit waar moeilijk grip op te krijgen is en waar wat wij nu doen vaak ontwrichtend werkt voor iemand en niet versterkend. Bij veelplegers is de problematiek vaak te klein voor bijvoorbeeld een verplichte GGZ maar wel zo dusdanig groot dat het iemand zijn keuzes en gedrag beïnvloedt.

En wat we vaak zien is dat deze veelplegers dan uiteindelijk in de ISD terechtkomen en dan na 2 jaar daaruit komen en er weinig veranderd is. Dan komen ze terug in Deventer en moeten ze opnieuw opbouwen, wat dan weer lastig gaat vanuit bijvoorbeeld de nachtopvang. Wat zorgt voor recidive.

Interviewer: En zijn er ook interventies die op deze situatie inspelen in de werkwijze? Wanneer iemand uit de ISD komt, krijgt deze persoon dan ondersteuning of?

Respondent: Ja daar is wel oog voor, ze komen wel in aanmerking voor zorg maar dat is vaak vrijwillig. Maar daarin zien we dat die groep vaak niet wil, dus dat vrijwillige kader is niet genoeg.

2.16. Heeft u ideeën over hoe de werkwijze rondom veelplegers eventueel versterkt kan worden?

Respondent: Misschien wel met wijkrechtspraak..

Interviewer: Wat zijn dan die elementen in wijkrechtspraak die volgens jou kunnen aansluiten?

Respondent: De reden dat ik niet iets anders noem is dat je niet opeens meer bevoegdheden hebt als dat je nu in de werkwijze hebt. Binnen alle bevoegdheden die iedere partij heeft wordt echt wel benut maar dan alsnog zien we dat we te maken houden met veelplegers.

En die elementen uit wijkrechtspraak die sluiten aan op iets, wat we tot nu toe nog weinig hebben belicht, dat is dat die wijkrechter het in zijn geheel behandelt en die dus oog kan hebben voor het stukje daarna, zoals bij de ISD. Maar wat je het liefst zou willen, is dat je het traject na de ISD ook laat meenemen in zijn besluit. En daarbij ook rekening houdt met: heeft de ISD al eerder gewerkt of niet?

Dus eigenlijk de samenwerking die je nu ook al hebt maar dan een grotere rol weggelegd voor de rechter. Dus de rechter ziet op een groter deel toe dan alleen het strafrecht.

Interviewer: Waarom is dat volgens jou van belang?

Respondent: Omdat je daarmee voorkomt dat het stuk zorg, dat je dat misloopt bij het opleggen van die straf. Er zijn ook een heleboel praktische zaken rondom wijkrechtspraak die aansluiten zoals dat je niet voor allerlei verschillende zitting naar de rechtbank moet, dat het in de wijk is waardoor het laagdrempelig is. Het is ook ontwrichtend voor iemand als je geen geld hebt en je moet voor tig rechtzaakjes naar de rechtbank. Dus op beide niveaus, hoog over en op procesniveau, biedt het de veelpleger ook wat.

Interviewer: Waar baseer je dit op?

Respondent: Op de theorie die ik gelezen hebt achter wijkrechtspraak.

2.17. Denkt u dat er met de werkwijze recidive bij veelplegers wordt voorkomen?

Respondent: Ja, dat denk ik wel in een aantal gevallen. Ik denk wel dat het effect heeft wat we doen.

2.17.1. Welke elementen uit de werkwijze hebben volgens u hier invloed op?

Respondent: De actieve benadering van zo'n veelpleger. Het alternatief is namelijk dat je geen aanpak hebt op zo'n veelpleger, dan is het maar net of zo'n veelpleger om hulp vraagt en nu gaat de hulp naar de veelpleger. Daar zit al een meerwaarde.

En dat je met elkaar met alle partijen aan tafel zit waardoor je bredere mogelijkheden hebt. Je hoort wat een ieder kan, en zoekt daarin de beste optie voor de veelpleger. Je kunt de mogelijkheden op elkaar afstemmen.

2.18. Denkt u dat er bij veelplegers een andere werkwijze nodig is ten opzichte van mensen met multiproblematiek die geen criminele vergrijpen plegen?

Respondent: Ja zeker want dan heb je het OM en de politie al niet nodig aan tafel.

2.18.1. Zo ja, waar moet volgens u rekening mee gehouden worden?

Respondent: Het strafrechtcomponent moet onderdeel uitmaken van de totale aanpak. Want bij iemand met multiproblematiek die geen crimineel gedrag laat zien is bijvoorbeeld een ISD al geen optie.

2.18.2. Is hier volgens u bij het ontwikkelen van de werkwijze rekening mee gehouden?

Respondent: Ja, alleen al door het uitnodigen van de juiste partijen aan tafel. En daarnaast ook wel dat het Zorg- en Veiligheidshuis hiervoor aan de lat staat, dat doe je niet als het gaat om eenvoudige problematiek. Dat zij aan tafel zitten en dit dragen laat al zien dat hiermee rekening is gehouden.

Er wordt gekeken naar de vragen rondom de samenwerking omdat het al meerdere malen is besproken.

We gaan daarom verder bij de volgende vraag:

2.21. Denkt u dat de samenwerking verloopt zoals dit bij het ontwikkelen van de werkwijze is beoogd?

Respondent: Nou, ik hoor wel is dat het stagneert in de samenwerking dus dat niet alle partijen de input leveren die met elkaar van tevoren is afgesproken. Maar dat is wat ik hoor dus dat zal ik de andere respondenten vragen als ik jou was.

Interviewer: Dus als ik vraag waar baseer je dat op dan is dat?

Respondent: Van horen zeggen inderdaad.

2.22. Denkt u dat veelplegers invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de gemeente Deventer?

Respondent: Ja.

2.22.1. Zo ja, kunt u dat uitleggen aan de hand van een voorbeeld?

Respondent: De veelpleger hoeft niet alleen maar de traditionele criminaliteit te zijn. Het is ook overlast veroorzaken op straat, hangen in een portiek, continu een fiets verkeerd parkeren. Ik denk juist dat het veelplegers typeert dat het heel vaak de openbare orde raakt.

Interviewer: Dus de omvang van dat veelplegers die openbare orde verstoren is vrij groot?

Respondent: Ja, en die openbare orde is natuurlijk wat op straat voor iedereen toegankelijk is. Maar denk ook even aan winkels enzo, die ondernemers ondervinden ook echt hinder van veelplegers.

Interviewer: Denk je dat het ook invloed heeft op het veiligheidsgevoel van inwoners?

Respondent: Ja maar in een andere mate. Kijk, het is geen super hot topic, het leeft heel erg. Maar een moord is bijvoorbeeld spraakmakender. Dus ik denk als het gaat om overlast, dat het heel vervelend is voor mensen maar als het gaat om veiligheid is dat nog wel weer een stapje daarbovenop.

Interviewer: En als je het hebt over zichtbaarheid?

Respondent: Ja, het is heel zichtbaar. Het probleem bij veelplegers is dat het vaak gaat om problematiek wat heel zichtbaar is, misschien wel door GGZ problematiek of niveau. Dus soms ook niet de capaciteit om het onzichtbaar te maken.

Interviewer: Is dit een andere doelgroep dan de doelgroep die de hele tijd in de media verschijnt met koppen als: verward persoon etc.?

Respondent: Nee, daar kan overlap in zitten. Deze verwarde personen hebben te maken met GGZ problematiek, dat hoeft niet bij veelplegers maar dat kan wel.

2. Wijkrechtspraak en veelplegers

3.1. Bent u bekend met de interventie wijkrechtspraak?

Respondent: Enigszins, ik denk dat je verschillende varianten wijkrechtspraak hebt maar dat wij in basis geïnteresseerd zijn in wat mij betreft de oorspronkelijk vorm waarin de rechter naar de wijk toekomt, in het huis van de wijk waarin een hele casus wordt behandeld. En denk dat dat ook direct het verschil maakt, dus dat het recht naar jou toe komt en dat jouw hele situatie onder de loep wordt genomen en dus niet alleen jouw vergrijp.

Wordt nog wat toegelicht over het aspect van wijkrechtspraak wat zich focust op de leefbaarheid en veiligheid van de wijk en het belang van samenwerking binnen wijkrechtspraak.

3.2. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, denken dat wijkrechtspraak geschikt zou zijn voor de gemeente deventer?

Respondent: Nee, ik denk dat de omvang en schaalgrootte niet matcht. Dat het iets is voor ‘probleemwijken’ en dat je het daarom in die wijk plaatst en dat we daar in Deventer überhaupt niet echt sprake van is. Dus dat je al snel komt tot een variant dat er een wijkrechter is die, die in een wijk gaat zitten maar casuïstiek voor heel deventer voor in aanmerking komt anders krijg je denk ik nooit die agenda gevuld. Dus de oorspronkelijk vorm, zoals wijkrechtspraak volgens mij bedoeld is, ik denk niet die geschikt is voor Deventer.

Interviewer: En de vorm die je benoemt, met casuïstiek uit heel Deventer, zou wel geschikt zijn?

Respondent: Ik denk dat je qua hoeveelheid casuïstiek de juiste kant op gaat maar ik denk dat het effect van problematiek behandelen van een wijk dan wegvalt. En het effect van bepaalde veiligheidsbeleving van omwonenden, denk dat dat dan ook wordt afgezwakt. Het is dan wat anoniemer dan. Dat daardoor het preventieve effect wat minder werkt dan.

Interviewer: En als we het hebben over dat laagdrempelige effect? Denk je dat het nog steeds aantrekkelijker is voor mensen om in de wijk op zitting te komen dan in de rechtbank?

Respondent: Dat denk ik wel. Ik denk, los van de afstand, ook dat het gebouw wel een dingetje kan zijn. Ik kan me voorstellen dat ze het laagdrempelige van bijvoorbeeld een dorpshuis prettig vinden.

Interviewer: We hebben het natuurlijk gehad over veelplegers, maar als je dat even buiten beschouwing laat voor welke doelgroep denk je dan dat wijkrechtspraak geschikt is?

Respondent: Voor mensen met multiproblematiek, wat natuurlijk een veelpleger kan zijn, maar ik denk dat het voor een bredere groep geschikt is. Maar dan wel natuurlijk mensen met multiproblematiek die een vergrijp hebben gepleegd anders komen ze niet bij de rechter terecht.

3.3. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, denken dat wijkrechtspraak geschikt zou zijn voor de doelgroep veelplegers?

Respondent: Ja.

3.3.2. Waarom vindt u het wel/niet een geschikte interventie voor veelplegers? Welke omstandigheden zijn hierop van invloed?

Respondent: Beetje een aanname maar ik kan me voorstellen dat een veelpleger die ook GGZ problematiek ervaart, die van het kastje naar de muur wordt gestuurd, die schijnbaar het spoor totaal bijster is. Dat juist voor die groep het laagdrempelige, het persoonlijke helpend is. Maar dat is dus een aanname. Want waarschijnlijk komt die bij de rechtbank niet eens opdagen. Denk dat daar wel echt een effectief punt in kan zitten, in die laagdrempeligheid en persoonlijke aanpak.

Interviewer: En dat is dus gebaseerd op gevoel?

Respondent: Ja, op gevoel en wat ik heb gelezen over wijkrechtspraak. Maar ook op de praktische kant, wat denken we nou? Dat een veelpleger die hier verblijft in de nachtopvang, naar de rechtbank in Zwolle gaat? Het is denk ik een beetje ondenkbaar om dat te verwachten.

Interviewer: Denk je dat de basis van meewerkendheid en vrijwilligheid die over het algemeen bij wijkrechtspraak wordt gehanteerd haalbaar is bij veelplegers?

Respondent: Het is een hele moeilijke doelgroep. Het zou haalbaarder zijn bij mensen met multiproblematiek die wel een vergrijp hebben gepleegd. Denk dat die groep meer voor reden vatbaar zijn dan die veelpleger, maar het zou voor een veelpleger kunnen werken. In ieder geval al meer dan het alternatief.

3.4. Zou u denken dat een vorm van wijkrechtspraak aan kan sluiten bij de huidige werkwijze rondom veelplegers?

Respondent: Aansluiten bij.. Ik denk dat het een alternatief wordt. Ik denk dat als je wijkrechtspraak hier wil implementeren zoals het is bedoeld, dan hoeft je niet een twee wekelijkse casustafel hoeft maar een vooroverleg voor die behandelingen in de wijkrechtbank. Maar dat heeft dus wel heel veel invloed op je huidige aanpak.

Maar als je nou stelt, die versie is niet geschikt voor Deventer, waar ik ook een beetje van uit ga. Dan kan ik me voorstellen dat je elementen uit wijkrechtspraak wil toevoegen aan onze huidige werkwijze.

Interviewer: En wat voor elementen zullen dat dan zijn?

Respondent: Bijvoorbeeld nauwer contact met de rechter. En dan zullen er mensen zijn die zeggen, de reclassering stuurt toch al een advies naar de rechter. Dat klopt maar dat is op een ander level dan dat dat bij wijkrechtspraak gebeurt. Bij de huidige werkwijze is nog wel heel erg de norm: de rechter gaat over het opleggen van de straf en daarmee is de kous af. Maar dat er bij wijkrechtspraak gekeken wordt naar de gehele situatie, dat is wel een hele verbetering ten opzichte van wat we nu doen. Daar kan nog veel meer in meegenomen worden dan wat we nu doen.

3.5. Zou u met de kennis die u heeft over wijkrechtspraak, een inschatting kunnen maken welke omstandigheden/voorwaarden in de gemeente Deventer van invloed kunnen zijn op de geschiktheid van wijkrechtspraak voor de werkwijze rondom veelplegers?

Respondent: De caseload, specifiek de caseload per wijk. Maar ook draagkracht, hier moet de rechtbank echt achter staan. Dit kun je als gemeente willen, maar je bent geheel afhankelijk van alle andere partijen, alle aan tafel zittende partijen. Iedereen moet het zien zitten, daar ben je wel afhankelijk van bij de vraag in hoeverre het geschikt zou zijn.

Bijlage 4: Schematisch overzicht van de vergelijkingselementen

Onderstaande elementen zijn gebruikt om de werkwijze rondom veelplegers en de interventie wijkrechtspraak met elkaar te kunnen vergelijken. De vergelijkingselementen zijn opgesteld aan de hand van de literatuur. Deze vergelijkingselementen zijn ook terug te vinden als code in het codeboek en gebruikt voor het vormgeven van paragraaf 5.3.

Vergelijkingselement	Toelichting
De mate van een integrale ketensamenwerking tussen de betrokken partijen	Met dit vergelijkingselement wordt geanalyseerd hoe de samenwerking tussen betrokken partijen is georganiseerd binnen de keten. Er wordt gekeken welke partijen betrokken zijn, hoe deze samenwerken en welke factoren van invloed zijn op deze integrale ketensamenwerking. Ook wordt geanalyseerd hoe deze samenwerking mogelijk overeen komt en/of verschilt tussen de beide werkwijzen.
De mate van het toepassen van de persoonsgerichte aanpak (PGA)	Met dit vergelijkingselement wordt geanalyseerd op welke wijze en in welke mate de persoonsgerichte aanpak (PGA) wordt toegepast binnen beide werkwijzen. Ook worden eventuele overeenkomsten en verschillen tussen de werkwijzen in kaart gebracht.
De mate van inspelen op de risicofactoren rondom veelplegers	Met dit vergelijkingselement wordt geanalyseerd in hoeverre beide werkwijzen rekening houden met benoemde risicofactoren rondom veelplegers uit deze scriptie, zoals beschreven in het theoretisch kader. Er wordt ingeschat hoe deze factoren worden herkend, benoemd en meegenomen in de aanpak, en in welke mate dit per werkwijze overeenkomt en/of verschilt.
De mate van invloed op de leefbaarheid en veiligheid	Met dit vergelijkingselement wordt geanalyseerd op welke wijze de werkwijzen bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid. Daarbij wordt in kaart gebracht welke factoren hierbij een rol spelen en hoe deze invloed per werkwijze overeenkomt en/of verschilt.
De mate van toegankelijkheid van de Rechtspraak	Met dit vergelijkingselement wordt geanalyseerd hoe toegankelijk de Rechtspraak is binnen beide werkwijzen. Er wordt in kaart gebracht hoe het is gesteld met factoren als fysieke nabijheid, begrijpelijkheid van procedures en laagdrempeligheid voor betrokkenen. Er wordt geanalyseerd hoe deze toegankelijkheid mogelijk overeenkomt en/of verschilt tussen de werkwijzen.

Bijlage 5: Codeboek

Thema's	Naam code	Type	Beschrijving code	Voorbeeld uit de data
Risicofactoren veelplegers	Risicofactoren veelplegers	Deductief	Deze code schetst een risicofactor in het gedrag van veelplegers	Maar de aanpak van veelplegers is gewoon heel erg ingewikkeld. Wij, als rechters, zien veel veelplegers in het strafrecht. Omdat het vaak gaat om multiproblematiek, vaak ook met verslavingsproblemati ek, maar ook psychische aspecten en dakloosheid dus het is een hele moeilijke groep die bij de rechtspraak ook bij een ISD-traject terecht komt.
	Gebrek aan basisbehoeften	Deductief	Afwezigheid van woning, werk, inkomen, sociaal netwerk, zelfstandigheid	De grootste succesfactor naar mijn mening is dat iedereen een eigen plek krijgt. Dus een eigen plek en geld hebben. Als je dat kunt organiseren bij alle veelplegers dan heb je een basis om vanuit verder te werken maar daar stagneert het ook gelijk, wat ook best frustrerend is, die plek vinden is vrij lastig. Maar als je geen eigen plek hebt, krijg je ook geen uitkering etc
	Multiproblematiek	Deductief	Het gaat om problematiek op meerdere leefgebieden	Daarbij heeft een veelpleger vaak te maken met multiproblematiek waardoor er vaak heel

				veel instanties bij betrokken zijn.
	Psychiatrische problematiek	Deductief	Psychiatrische problematiek speelt een rol	Deze meneer heeft middelengebruik maar eigenlijk staan zijn psychiatrie en LVB voor deze problematiek, en daarbij is er geen instelling waar wij hem geplaatst krijgen. Wat ook alles zegt over zijn onmogelijkheden. Omdat er geen zicht is op een duurzaam traject, gaan wij voor de derde keer ISD adviseren en dat is natuurlijk heel schrijnend.
	Verslaving	Deductief	Verslavingsproblematiek speelt een rol	Bij het gros, 90% speelt verslavingsproblematiek
	Vicieuze cirkel	Deductief	Het gaat over een aaneenschakeling van negatieve gebeurtenissen zonder uitzicht op verbetering	Mijn conclusie na al die jaren dat het heel lastig blijft om die groep al heel ver in die carrière zit, die nog af te breken
Persoonsgerichte aanpak	Persoonsgerichte aanpak	Deductief	Er wordt gewerkt met een persoonlijk plan wat aansluit bij de leefwereld van de cliënt	Of je moet ze niet terugplaatsen in dezelfde omgeving, dat ze niet teruggaan naar dezelfde kroeg, coffeeshop, vriendengroep etc. Dat zijn meer de psychologische aspecten van criminaliteit. Als je mensen in een andere omgeving zet, gaan ze zich anders gedragen. Je moet veel meer

				proberen vanuit de denk- en leefwereld van die doelgroep te kijken en vanuit daar oplossingen te vinden.
	Maatwerk	Deductief	Er worden passende interventies/maatregelen/oplossingen gezocht/toegepast die aansluiten bij de persoon	Toen is er wel vanuit de samenwerking, ook met de veelpleger zelf gekeken wat past wel en wat niet past. Dat vond ik toen echt een sterk punt binnen de werkwijze, er waren mogelijkheden en er werd gekeken naar de behoefte van de doelgroep. Er werd veel meer maatwerk geleverd
	Plan van aanpak	Deductief	Een plan waarin de problematiek en aanpak staat beschreven	In ieder geval dat er een plan van aanpak ligt, dat we weten wat we moeten doen, zodat we ook geen onnodige werk doen
	Zelfredzaamheid	Deductief	Iemand is in staat zijn eigen leven te organiseren	Precies, daar moet je mee geholpen worden. Je kan niet na zoveel jaar in Amsterdam gedropt worden en dan denken 'ze is geholpen'. Nee, dan moet ze verder geholpen worden
Integrale ketensamenwerking	Integrale ketensamenwerking	Deductief	Er wordt iets geschetst over het samenwerkingsverband waarin verschillende professionele organisaties met elkaar samenwerken	Voor het belangrijkste is dat we het samen doen, de integrale samenwerking. Dus dat het OM niet alleen gaat zitten over de feiten maar ook de context scherp heeft. Dat de reclassering

				ook weet wat er verder is gedaan of speelt in het lokale werkveld. Als je niet integraal afstemt, mis je gewoon informatie.
	Capaciteit	Deductief	Er is (on)voldoende personeel, tijd en middelen aanwezig	Drukte, capaciteit, opgeslokt worden in andere taken etc., de goede bedoelingen zijn er wel maar in de praktijk is het soms moeilijk waar te maken.
	Flexibiliteit van samenwerkingspartners	Deductief	De samenwerkingspartners kunnen zich (niet) makkelijk aanpassen	De PI vond het ingewikkeld om die voorwaarden bij te stellen maar ging uiteindelijk wel akkoord, en dat komt dan eigenlijk door die samenwerking.
	Gezamenlijke doelstelling	Deductief	De samenwerking/professionals dragen (niet) bij aan hetzelfde doel	We hebben allemaal dezelfde visie en dat we die ook blijven houden
	Informatie uitwisseling	Deductief	De samenwerkingspartners kunnen belangrijke inhoud (niet) met elkaar delen	Je kan informatie delen door het convenant, en buiten dat convenant om gaat dat dus niet zo makkelijk en nu komt dat wel mooi samen en dat maakt dat je met elkaar tot inzichten komt
	Inzetbare interventies	Deductief	Deze code schetst wat over de instrumenten, maatregelen, methoden etc. die in te zetten zijn door de verschillende samenwerkingspartners	Maar daarnaast vooral die interventies die ingezet kunnen worden hebben effect op de afname van recidive

	Persoonsafhankelijk	Inductief	Resultaat hangt af van een bepaalde professional of een bepaalde skill die een professional bezit	Het valt of staat toch wel heel erg met het poppetje van de organisatie die daar aan tafel zit. Of die het wel of niet druk heeft, proactief is. Ik denk dat dat een belangrijk onderdeel is
	Regie in samenwerking	Deductief	Deze code schetst iets over de verantwoordelijk voor de samenwerking/proces	Ik denk dat als je het wel signaleert als procesregisseur, dat iemand dat niet is, dat je daar op moet letten en op moet handhaven
Oplossings- en herstelgericht werken	Oplossings- en herstelgericht werken	Deductief	Deze code schetst de benadering waarin de nadruk ligt op iemands krachten, mogelijkheden en eigen regie, met als doel kleine haalbare stappen te zetten richting herstel en maatschappelijke deelname	Een duurzame oplossing voor de bewoners zodat ze een stabielere leefsituatie krijgen
	Geen gepaste hulpverlening	Inductief	De hulpverlening sluit niet aan bij de persoon, eventueel door beperkte mogelijkheden	Er is zoveel hulpverlening, die ontzettend hard werkt en hun best doet maar die vaak over zichzelf of over elkaar heen struikelen. Maar soms ook te laat, of te vroeg wordt ingezet.
	Gepaste hulpverlening	Deductief	Een aansluitend, haalbaar en wenselijk traject waarin ondersteuning wordt aangeboden	Geduld, heel laagdrempelig zijn. Achterover zitten, praatje pot ondertussen en er zijn. Bereikbaar zijn, want als ze je bellen dan moet je ervoor zijn want dan hebben ze je nodig en anders haken

				ze af. Je moet constant wisselgeld verzamelen. Betrokken worden bij een cliënt
	Persoon achter strafbare feit	Deductief	Er wordt gekeken naar iemand zijn leven i.p.v. alleen het gepleegde feit	De mens centraal en niet de zaak maar de mens
	Re-integratie	Deductief	Iemand keert terug naar maatschappelijke deelname	Dat iemand bijvoorbeeld in detentie zit en dat we tijdens die periode een plan opstellen en iemand daar dan na detentie op inzet en het toch werkt.
	Recidive verminderen	Deductief	Er wordt gepoogd of behaald dat iemand niet opnieuw criminele vergrijpen pleegt	Je wil recidive beperken, denk dat dat het belangrijkste is.
Leefbaarheid en veiligheid	Leefbaarheid en veiligheid	Deductief	Deze code schetst de leefbaarheid en veiligheid	Maar uiteindelijk wil je ook dat de wijken er beter van worden want uiteindelijk draait wijkrechtspraak in door het ministerie in allemaal benoemd als geprioriteerde wijken
	Betrokkenheid inwoners wijk	Deductief	In hoeverre voelen inwoners zich verbonden met de wijk	De wijkrechtspraak is ook heel gericht op het voldoen aan behoefte van de mensen in de wijken.
	Criminaliteitscijfers	Deductief	Het aantal criminele vergrijpen	Als je gevangen zit, heel simpel, kan je geen delicten plegen.
	Openbare orde	Deductief	De staat van veiligheid en nalevings van de regels in de	De veelpleger hoeft niet alleen maar de traditionele criminaliteit te zijn. Het is ook overlast

			samenleving	veroorzaken op straat, hangen in een portiek, continu een fiets verkeerd parkeren. Ik denk juist dat het veelplegers typeert dat het heel vaak de openbare orde raakt.
	Preventieve inzet	Deductief	Om de leefbaarheid en veiligheid te bevorderen wordt gepoogd met preventie om bepaald gedrag/situatie te voorkomen	Ik zou dus veel meer denken dat je in die hoek moet zoeken van vroegtijdige preventie voordat mensen de eerste stappen zetten in hun criminele carrière.
	Veiligheidsgevoel	Deductief	Het gevoel dat mensen hebben rondom veiligheid	De diefstallen, cliënten die veel diefstallen plegen. Veel wel in stad bijvoorbeeld. Daar moet dan politie bij komen of ze geven overlast. Wat in Deventer ook speelt is dat de nachtopvang in het centrum zit, waardoor ze gaan leven in het centrum vanuit daar komt overlast. Want ze zijn bijvoorbeeld onder invloed of vertonen verward gedrag. Daar voelen mensen zich niet veilig.
Toegankelijkheid van de Rechtspraak	Toegankelijkheid van de Rechtspraak	Deductief	Deze code schets de toegankelijkheid van de Rechtspraak (beschikbaarheid, aanwezigheid, begrijpbaar, laagdrempeligheid)	De plek, de opstelling in de zittingszaal die is bijvoorbeeld hier prikkelarm, geen toernooi opstelling, je kunt dit gebouw ook binnen lopen voor andere dingen dus het is niet stigmatiserend als je hier binnenwandelt en het idee is je wordt hier

				geholpen met wat voor probleem je ook binnenkomt dus dat werkt
	Bekendheid wijkrechtspraak	Deductief	In hoeverre zijn mensen bekend met de interventie wijkrechtspraak en is er draagvlak gecreëerd	Dat ligt denk ik een beetje aan de wijk, dus dat is een wisselend antwoord per project. Maar hoe meer zaken je hebt gedaan en hoe langer je er zit, hoe bekender het initiatief wordt.
	Laagdrempeligheid wijkrechtspraak	Inductief	Deze code schetst iets over de laagdrempeligheid van de interventie wijkrechtspraak zoals de locatie van de zitting	Deels zegt de naam het al, het zit in de wijk. Het is een laagdrempelige vorm van rechtspraak. Dat komt enerzijds omdat de locatie vaak dicht(er) bij zit, de toegang is laagdrempeliger en er wordt ook op zitting een veilige sfeer gecreëerd wat ervoor zorgt dat mensen meer vertellen over zichzelf.
	Positieve ervaring met de Rechtspraak	Deductief	Mensen hebben een goed gevoel/ervaring gehad met de Rechtspraak (justitiële systeem). Bijv. door behandeling van de rechter	Ze vond het echt verschrikkelijk dat ze naar de rechter moest, maar uiteindelijk was ze super blij want ze voelde zich erg begrepen.
	Vertrouwen in de Rechtspraak	Deductief	Er is vertrouwen in het justitiële systeem	Mensen hebben steeds minder vertrouwen in instanties en steeds minder vertrouwen in elkaar. Als dat vertrouwen weggaat dan krijg je een hele ingewikkelde maatschappij. Dus we proberen ook dat

				vertrouwen weer een push te geven door oplossingen te bieden, door procedureel rechtvaardig te zijn, door bereikbaar te zijn en dat soort dingen
	Vertrouwen in overheidsinstanties	Deductief	Er is vertrouwen in instanties van de overheid zoals gemeenten	En ik denk dat een doelstelling op de langere termijn is dat het vertrouwen in de overheid groeit, want het zijn vaak mensen die niet meer zoveel vertrouwen hebben in de overheid of instanties.
Wijkrechtspraak in Deventer	Contextafhankelijkheid per project	Inductief	Deze code schets iets over de contextafhankelijk van de interventie wijkrechtspraak	Ja, ik denk vooral goed in kaart brengen hoe dingen zich afspelen in de gemeente zelf. Wat we bijvoorbeeld zagen is dat het per gemeente al heel erg verschilt. Andere samenstelling van mensen die daar wonen, andere typen problematiek, andere actoren die betrokken zijn in het bureaucratische landschap dus vooral dat eerst. En dan kijken in hoeverre zo'n aanpak verschilt en dan op maat maken bij de stad Deventer.
	Geschiktheid wijkrechtspraak	Inductief	Er wordt een inschatting gemaakt of de interventie wijkrechtspraak (niet) geschikt is voor de gemeente Deventer	Ja, maak je het nog globaler. Soms doet de rechter een uitspraak, en dan zijn wij toevallig niet uitgenodigd op een zitting of kunnen we niet, en dan doet de

				rechter een uitspraak waarvan wij dan denken dat had je niet moeten doen. Of dat willen we juist niet. En als je dat wat lokaler houdt, dan ziet de rechter misschien de lokale kleuren ook wat meer.
	Knelpunten rondom wijkrechtspraak	Inductief	Er worden knelpunten ingeschat of genoemd rondom de interventie wijkrechtspraak (in Deventer)	Maar als ik dan kijk naar de casuïstiek aantallen en hoe groot de druk al is op alle professionals dan denk ik hoe reëel is het?
	Proces opzetten van wijkrechtspraak	Inductief	Er wordt informatie gegeven over het proces rondom het ontwikkelen van de interventie wijkrechtspraak	Maar wat we nu zien bij die nieuwe locaties is dat zij bedenken wij zetten hier een wijkrechtbank neer en iedereen doet mee. Maar zo werkt het niet, het moet breed gedragen worden vooraf. Je moet partijen het belang van wijkrechtspraak in de gemeente laten inzien. Mijn advies zou zijn om bij al die partijen te gaan praten om hun de meerwaarde in te laten zien voor hen en de gemeente. En vanuit daar met de enthousiaste mensen een groep opzetten die de kar gaan trekken
Aanleiding ontwikkeling	Aanleiding veelplegersaanpak	Inductief	De aanleiding om een werkwijze rondom veelplegers te ontwikkelen wordt	Destijds, begin jaren 2000, is ervoor gekozen om op een kleine groep delinquenten in te zetten omdat de

			benoemd	impact van deze groep best groot was. Dat was toen de aanleiding. Er was veel overlast, veel plegen van vergrijpen, dat is destijds de aanleiding om deze aanpak op te zetten
	Omschrijving situatie veelpleger	Inductief	Er wordt iets specifiek aangehaald over de werkwijze of ontstaan van de werkwijze rondom veelplegers	Als je kijkt wat er van de aanpak van vroeger overgebleven is, dan is eigenlijk alleen maar dat je het instrument hebt van de ISD. Die kunnen we inzetten als ultieme maatregel, waar je dus op kan uitkomen in een aanpak rondom een veelpleger. Alleen alles wat daarvoor gebeurt is niet perse des veelplegers, dat kan je ook voor een gewone Top-X of GGZ casus doen.
	Aanleiding opzetten wijkrechtspraak	Inductief	De aanleiding voor het opzetten van de interventie wijkrechtspraak wordt benoemd	Het is gebaseerd op het idee dat grote delen van de mensen niet meer de rechtspraak en de rechtsbescherming weten te vinden en dat die responsieve rechtspraak daar een antwoord op is.
Maatschappelijke ontwikkelingen	Problemen door maatschappelijke ontwikkelingen	Inductief	Er zijn of ontstaan problemen in de uitvoering van de werkwijze, bij de persoonlijke situatie van de veelplegers of de uitvoering van de interventie wijkrechtspraak door	Vind ik ook lastig, soms heeft iemand veel meer nodig dan geboden kan worden. Dan kijk je ook naar een stukje middelen/geld, of kijken partijen naar elkaar van wie pakt het op en neemt

			bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen	verantwoordelijkheid. Je ziet dat bijvoorbeeld terug bij verslavingszorg en verplichte zorg, die regelmatig discussie hebben over wie het dan moet oppakken. Soms gaat dat echt over bepaalde belangen, geld etc.
Gebaseerd op	Gebaseerd op	Inductief	Deze code schets iets over waar de respondent een antwoord op baseert of waar bepaalde aspecten op gebaseerd zijn (bijv. vanuit een theorie)	Het vindt eigenlijk zijn grondslag in de community courts in New York. Daar is eigenlijk ons hele idee op gebaseerd
Overige	Overig	Inductief	Deze code schets overige opmerkingen die opvallend, belangrijk of typerend zijn maar niet specifiek toebehoren tot de andere codes	Ook een voorbeeld: in het gebouw is er één toilet, toen kwam de rechter een verdachte tegen op het toilet. Ja, dat is natuurlijk eigenlijk niet de bedoeling. Dat soort praktische zaken lopen we tegen aan